

Apstiprināts Vaives pagasta padomes sēdē

2008. gada „_” . _____

lēmums Nr. _____

VAIVES PAGASTA TERITORIJAS PLĀNOJUMA GALĪGĀ REDAKCIJA 2008. – 2020. gads

I SĒJUMS

PASKAIDROJUMA RAKSTS

**Vaives pagasta padome
2008**

SATURS

IEVADS.....	4
1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA PAMATPRINCIPI UN VAIVES PAGASTA PAMATVĒRTĪBAS.....	6
1.1 Teritorijas plānojuma pamatprincipi.....	7
1.2 Vaives pagasta pamatvērtības.....	7
1.3 Vaives pagasta vieta un loma Vidzemē un Latvijā.....	8
1.4 Vaives pagasts laiku līkločos.....	9
1.4.1 Izglītība.....	17
1.4.2 Kultūra un sports.....	27
1.4.3 Veselības aizsardzība.....	28
1.5 Vaives pagasta nākotnes vīzija.....	28
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS, ĢEOLOĢIJA.....	29
2.1 Reljefs.....	29
2.2 Vaives pagasta fiziski ģeogrāfiskais raksturojums.....	30
2.2.1 Kristāliskais pamatklintājs.....	30
2.2.2 Kvarkāra nogulumi.....	31
2.2.3 Pirmskartāra nogulumi.....	33
2.3 Derīgie izrakteņi.....	37
2.3.1 Smilts un grants.....	37
2.3.2 Saldūdens kaļķezis.....	39
2.3.3 Kūdra.....	39
2.3.4 Sapropelis.....	40
2.3.5 Mūsdienu ģeoloģisko procesu raksturojums.....	40
2.4 Klimats.....	41
2.5 Virszemes ūdeņi.....	42
2.6 Pazemes ūdeņi.....	44
2.7 Meži.....	45
2.7.1 Ausekļa Ramata Jurgukalna dendroloģiskie stādījumi.....	46
2.7.2 Priekšnosacījumi un nosacījumi teritorijas izmantošanai.....	48
2.8 Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis – avoti Daukšas gravā (Dāvida dzirnavu avoti.....	48
2.9 Dabas, arheoloģijas un kultūrvēsturiskais mantojums.....	49
2.9.1 Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.....	49
2.9.2 Gaujas nacionālais parks.....	49
2.9.3 Dāvida dzirnavu avoti.....	50
2.9.4 Sāruma pilskalns.....	53
2.9.5 Senkapi Vaives pagastā.....	55
2.9.6 Veismaņu muižas apbūve.....	59
2.9.7 Mikroliegumi Vaives pagastā.....	66
2.9.8 Aizsargājamie augi Vaives pagastā.....	67
2.9.9 Dižkoki un aizsargājamie koki Vaives pagastā.....	67
2.9.10 Koku alejas Vaives pagastā.....	68
2.9.11 Citi pagastam nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti.....	69
2.9.12 Kapsētas Vaives pagastā.....	71
3. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS.....	72
3.1 Nacionālās nozīmes un rajona nozīmes augstvērtīgās ainavas un to apsaimniekošanas mērķi.....	74
4. VAIVES PAGASTA APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA.....	77
4.1 Vaives pagasta apdzīvoto vietu veidošanās vēsture.....	77
4.2 Vaives pagasta ciemu robežas.....	79
5. VAIVES PAGASTA EKONOMISKĀS VIDES RAKSTUROJUMS.....	84
5.1 Lauksaimniecība.....	84
5.1.1 Lopkopība.....	85
5.1.2 Biškopība.....	86
5.2 Mežsaimniecība.....	86
5.3 Uzņēmējdarbība.....	86
5.4 Tūrisms.....	87

6. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA.....	87
6.1 Ceļi.....	87
6.1.1 Valsts autoceļi.....	88
6.1.2 Pašvaldības autoceļi un ielas.....	90
6.1.3 Dzelzceļš.....	96
6.2 Transports.....	97
6.3 Gāzes apgāde.....	97
6.4 Ūdensapgāde.....	98
6.4.1 Vaives pagasta teritorijā esošo artēzisko urbumu saraksts ar ūdensapgādes urbumu raksturojumu.....	98
6.5 Kanalizācija.....	101
6.6 Elektroapgāde.....	103
6.7 Civilās aizsardzība.....	104
6.8 Riska teritorijas.....	105
6.9 Atkritumu saimniecība.....	107
6.10 Telekomunikācijas un sakari.....	108
6.11 Būvniecības nelabvēlīgās teritorijas, kā arī teritorijas, kurām nepieciešama īpaša inženiertehniskā sagatavošana.....	108
6.12 Objektu teritorijas, kuru izvietojumam, atbilstoši normatīvajiem aktiem ir noteiktas īpašas prasības vai kuriem ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums un rūpnieciskās ražošanas teritorijas, kas rada paaugstinātu piesārņojumu vidē, troksni vai cita veida traucējumus, kas kaitīgi videi un cilvēkiem.....	109
7. AIZSARGJOSLAS.....	111
7.1 Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjosla.....	113
7.1.1. Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas.....	113
7.1.2. Aizsargjoslas ap purviem.....	115
7.1.3. Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem.....	115
7.1.4. Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.....	118
7.2. Ekspluatācijas aizsargjoslas.....	120
7.2.1. Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem.....	120
7.2.2. Aizsargjoslas gar elektronisko sakaru tīkliem.....	122
7.2.3. Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem.....	123
7.2.4. Aizsargjoslas gar meliorācijas būvēm un ierīcēm.....	124
7.2.5. Aizsargjoslas ap ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem.....	124
7.2.6. Aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem.....	125
7.2.7. Aizsargjoslas ap gāzesvadiem, gāzesapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm.....	125
7.3. Sanitārās aizsargjoslas.....	127
7.3.1. Aizsargjoslas ap kapsētām.....	127
7.3.2. Aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām.....	127
7.3.3. Aizsargjoslas ap veterinārās uzraudzības objektiem.....	127
7.4. Drošības aizsargjoslas.....	128
7.4.1. Aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ūdeņraža gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās oglekļa dioksīda gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām.....	129
7.4.2. Aizsargjoslas ap dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus.....	130
7.4.3. Aprobežojumi aizsargjoslās.....	130
7.5. Tauvas josla.....	130
8.TERITORIJAS PLĀNOTĀ (ATĻAUTĀ) IZMANTOŠANA.....	131
8.1 Īpaši plānošanas nosacījumi Gaujas nacionālā parka teritorijā.....	134
8.2 Teritorijas ar atšķirīgu apbūves raksturu pagasta GNP daļā.....	138
8.3 Teritorijas, kurām nepieciešams izstrādāt detalplānojumu.....	141
9. IZMANTOTĀ LITERATŪRA.....	142

IEVADS

Vaives pagasta teritorijas plānojums ir Vaives pagasta padomes turpmākās attīstības un zemes izmantošanas politikas dokuments 12 gadu ilgam laika periodam no 2008. gada līdz 2020. gadam.

Vaives pagasta teritorijas plānojums ir pašvaldības saistošie noteikumi, kas nosaka pašvaldības galvenos attīstības virzienus, kā arī reglamentē katra zemes gabala izmantošanu turpmākajam plānošanas periodam. Teritorijas plānojuma prasības ir saistošas, izstrādājot detālplānojumus un uzsākot jebkuru zemesgabalu sadalīšanu, apvienošanu vai robežu pārkārtošanu, būvprojektēšanu un būvniecību, teritorijas labiekārtošanu, rekultivāciju, meliorāciju, zemes transformāciju (pārveidošanu), zemes dzīļu izmantošanu vai kādu citu saimniecisko darbību Vaives pagastā.

Vaives pagasta teritorijas plānojums ir izstrādāts, pamatojoties uz Vaives pagasta padomes 2004. gada 11. maija sēdes lēmumu (sēdes protokola izraksts nr. 5 "Par Vaives pagasta teritorijas plānojuma izstrādi") Vaives pagasta padomes 2006. gada 4. oktobra sēdes protokola Nr. 11 un Vaives pagasta padomes apstiprināto darba uzdevumu Vaives pagasta teritorijas plānojuma izstrādāšanai, kā arī ņemot vērā valsts institūciju izsniegtos nosacījumus teritorijas plānojuma izstrādei. Vaives pagasta teritorijas plānojuma izstrādes gaita sabiedrībai bija nodrošināta iespējas iegūt informāciju un izteikt savu viedokli.

Vaives pagasta teritorijas plānojums uzsākts izstrādāt saskaņā ar MK noteikumiem Nr.34 "Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi" (13.01.2004.) Pagasta teritorijas plānojuma sekojošā redakcija izstrādāta atbilstoši MK noteikumos Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi” (19.10.2004.) minētajam prasībām attiecībā uz izstrādes stadijā esošajiem teritorijas plānojumiem (XII Noslēguma jautājumi), ievērojot tajos noteikto izstrādāšanas procedūru, Vidzemes plānošanas reģiona telpiskās struktūras plāna projektu, Cēsu rajona teritorijas plānojuma gala redakciju, pašvaldības konceptuālajiem dokumentiem un pagastā darbojošos uzņēmumu un iestāžu attīstības plāniem, kaimiņu pagastu teritorijas plānojumiem, Latvijas Būvnormatīviem un citiem saistošajiem normatīvajiem aktiem.

Saskaņā ar LR Vides ministrijas Vides pārraudzības valsts biroja lēmumu nr.37-p „Par stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu” (01.03.2006.), stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums Vaives pagasta teritorijas plānojumam tika veikts, lai nodrošinātu prognozējamu un videi nekaitīgu ražošanu un citas saimnieciskās darbības nodrošināšanu pagasta teritorijā.

Teritorijas plānojums tika izstrādāts, vietējai pašvaldībai sadarbojoties un konsultējoties ar Cēsu rajona padomes plānošanas nodaļas darbiniekiem, valsts institūciju pārstāvjiem, kā arī Vaives pagasta vadības speciālistiem un uzņēmējiem, iedzīvotājiem.

Izstrādājot teritorijas plānojumu, tika veikta kartogrāfisko, dažādu vēsturisko materiālo un citu objektu izpēte, kā arī veikta Vaives pagasta atsevišķu teritoriju sīkāka izpēte un apsekošana dabā.

Uzmanība tika pievērsta ciemu apdzīvotajām vietām, Gaujas nacionālā parka teritorijai, kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem, aizsargājamiem dabas objektiem, autoceļu tīklam, kā arī tām teritorijām, kuru perspektīvās (atļautās) izmantošanas statuss ir dažādu interešu saskares krustpunktā.

Nepietiekošo statistikas datu un informācijas trūkuma dēļ valsts un pašvaldības iestādēs, visas izpētes nav bijis iespējams veikt nepieciešamajā apjomā.

Piemēroto tiesību normu uzskaitījums:

1. 1998. gada 30. oktobra LR likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”;
2. 2004. gada 19. oktobra MK noteikumi Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”;
3. 2003. gada 22. jūlija MK noteikumi Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
4. 1993. gada 2. marta likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”;
5. 2000. gada 1. janvāra likums „Gaujas nacionālā parka likums”;
6. 2001. gada 7. augusta „Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
7. 2004. gada 20. jūlija MK noteikumu Nr.619 „Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamo zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas”;
8. 2004. gada 27. jūlija MK noteikumu Nr.628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs”;
9. 2003. gada 9. decembra MK noteikumi Nr.684 „Noteikumi par nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijām”;
10. 2002. gada 22. maija „Teritorijas plānošanas likums”;
11. 1997. gada 5. februāra „Aizsargjoslu likuma” grozījumi;
12. 2006. gada 20. jūnija MK noteikumi Nr. 296 „Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšana un maiņas kārtība”;
13. 2000. gada 24. februāra „Meža likums”;
14. 1992. gada 12. februāra likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”;
15. 1994. gada 19. maija likums „Par pašvaldībām”;
16. 1998. gada 29. decembra MK noteikumi Nr. 502 „Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika”;
17. 2004. gada 17. februāra MK noteikumi Nr. 82 „Ugunsdrošības noteikumi”.

18. 2004. gada 20. janvāra MK noteikumi Nr. 43 „Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika”;
19. 2004. gada 28. septembra MK noteikumi Nr. 806 „Meža zemes transformācijas noteikumi”;
20. 2003. gada 26. augusta MK noteikumi Nr.474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”;
21. 2000. gada 16. marta likums „Sugu un biotopu aizsardzības likums”;
22. 2001. gada 30. janvāra MK noteikumi Nr.45 „Mikroliegumu izveidošana, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”;
23. 2002. gada 12. septembra „Ūdensapsaimniekošanas likums”;
24. 2004. gada 19. oktobra MK noteikumi Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdens objektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību”;
25. 2004. gada 31. augusta MK noteikumi Nr.272 „Me4lionrācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi”;
26. 2002. gada 22. janvāra MK noteikumi Nr.34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”;
27. 2004. gada 19. oktobra MK noteikumi Nr.857 „Noteikumi par pazemes ūdens resursu apzināšanas kārtību un kvalitātes kritērijiem”;
28. 2004. gada 23. marta MK noteikumi Nr.157 :Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”;
29. 2002. gada 4. novembra MK noteikumi Nr.496 „Telekomunikāciju tīklu ierīkošanas un būvniecības noteikumi”;
30. 2001. gada 13. februāra MK noteikumi Nr.61 „Ekspluatācijas aizsargjoslu gar sakaru līnijām noteikšanas metodika”.

1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA PAMATPRINCIPI UN VAIVES PAGASTA PAMATVĒRTĪBAS

1.1 Teritorijas plānojuma pamatprincipi.

Vaives pagasta teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir:

Noteikt turpmākajiem 12 gadiem teritorijas izmantošanas un attīstības virzienus, nodrošināt kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas un cilvēku materiālo resursu izmantošanu un kultūras mantojuma saglabāšanu.

Plānojums ir izstrādāts, balstoties uz vairākiem teritorijas attīstības pamatprincipiem:

Pēctecības princips

Plāns ir izstrādāts saskaņā ar pagasta teritorijas attīstības programmas izvirzītajiem mērķiem un pamatnostādnēm.

Nozaru interešu savstarpējās līdzsvarotības princips

Sagatavotajās attīstības programmās atspoguļojas nozaru intereses, galvenās problēmas un attīstības mērķi. Plānošanas procesā šīs intereses tika savstarpēji teritoriāli izvērtētas, atklāti galvenie attīstības konflikti un balstoties uz prioritātēm, notika interešu saskaņošana.

Priekšrocību izmantošanas un kopsakarības princips

Pagasta plānojums balstās uz attīstības programmā atklātajām teritorijas attīstības priekšrocībām un attīstības prioritātēm. Pagasta plānojums veidots, lai sekmētu priekšrocību izmantošanu saskaņā ar izvirzītajām prioritātēm un nākotnes vīzijām. Pagasta plānojumā visas priekšrocības un prioritātes tiek skatītas savstarpējā kopsakarībā.

Atklātības un sabiedriskās līdzdalības princips

Pagasta plānojuma izstrādāšanas procesā dažādos etapos, tiek ieskaitīti pagasta iedzīvotāji. Pagasta iedzīvotājiem tika dota iespēja iesniegt savus priekšlikumus un piedalīties būtisku lēmumu pieņemšanā.

Ilgtermiņa attīstības princips

Pagasta plānojuma izstrādāšanas procesā, lai veicinātu teritorijas ilgtspējīgu attīstību, ir veikta teritorijas kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma un ainaviskās daudzveidības apzināšana. Teritorijas plānojums veidots ar ideju, lai samazinātu ietekmi uz antropogēni jutīgām teritorijām, vienlaikus veicinot ekonomisko izaugsmi kopumā. Plānojums izstrādāts turpmākajiem 12 gadiem.

1.2 Vaives pagasta pamatvērtības

Nosacījums:

Teritorijas plānojumam jāsekmē Vaives pagasta pamatvērtību saglabāšanu, paaugstināšanu un pilnvērtīgu izmantošanu. Tāpat plānojumam jāsekmē racionālu teritorijas izmantošanu un līdzsvarotu ekonomisko attīstību.

Vaives pagasta ģeogrāfiskais novietojums ir pateicīgs **rekreācijas un tūrisma attīstībai**. To veicina:

- Ø atrašanās gleznainajā un ainaviski bagātajā Vidzemes augstienē;
- Ø bagāts un daudzveidīgs dabas, kultūras un vēsturiskais mantojums;
- Ø Cēsu rajonā Vaives pagastā atrodas daļa no Gaujas nacionālā parka teritorijas;
- Ø vēsturiski izveidojies, sazarots ceļu tīkls;
- Ø augsta mežainuma pakāpe – vairāk kā pusi no pagasta teritorijas aizņem meži;
- Ø lauksaimniecība – izveidotas bioloģiskās saimniecības.

1.3 Vaives pagasta vieta un loma Vidzemē un Latvijā

Vēsturiski Cēsu rajons atrodas Vidzemes novada centrālajā daļā, ģeogrāfiski Latvijas Ziemeļaustrumu daļā, apmēram 90 km attālumā no Valsts galvaspilsētas Rīgas. Cēsu rajons robežojas ar Rīgas, Ogres, Madonas, Gulbenes, Valkas, Valmieras un Limbažu rajoniem. Cēsu rajona ģeogrāfiskais novietojums un vēsturiski izveidojies ceļu tīkls sekmē citu rajonu un apdzīvoto vietu sasniedzamību.

Vaives pagasta teritorija aizņem 15244.6 ha lielu platību. Pusi no platības aptuveni 8473 ha aizņem meži. Lauksaimniecībā izmantojamā zeme sastāda 5274 ha. No pagasta kopējās platības 4561.5 ha atrodas Valsts nozīmes dabas aizsardzības teritorijā – Gaujas nacionālā parkā (Gaujas NP). Vaives pagasta padome atrodas 86 km attālumā Ziemeļu virzienā no Rīgas (sk. LR karti)

Pagasts atrodas Vidzemes augstienes ZR daļā. Nevien Vidzemes centrālās augstienes reljefs, bet arī ģeoloģiskā uzbūve veicinājusi upju tīklu veidošanos. Ledājiem kustot veidojās upju gultnes ar smilšakmeņu atsegumiem. Reljefs paugurains.

Lielākās upes – Vaive, ar pietekām Rīdzenes upīti, Pelnupīti, Kaķupīti, Krīvupīti, Dzenupīti. Vaives upes krastos ir Latvijā augstākie Dāvida avotu ūdenskritumi, ap tiem 2001. gada 7. augustā izveidots „Dāvida avotu liegums” pamatojoties uz „Gaujas NP individuāliem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem”.

Turpat uz Vaives upes atrodas arī Dāvida dzirnavas. Šobrīd Dāvida dzirnavu ēka ir Latvijas lauksaimniecības universitātes īpašums. Šeit notiek universitātes studentu mācību prakses. Ēkas dzirnavu daļa gadu gaitā sabrukusi. Dāvidu dzirnavu dibinātājs ir kāds Dāvids, kas vēlāk pieņēma uzvārdu Mollers. Viņš dzimis Veismaņu pagasta „Ūbelēs”. Toreizējais muižas īpašnieks pulkvedis barons Veismans darbīgo zēnu nodod amatā pie kāda Vācu tautības galdnieka muižā. Te viņš izmācās par spējīgu galdnieku un namdari. Dāvids piedalās dambju celšanā uz Daugavas pie Rīgas, cēlis Veismaņmuižā kungu namu, atjaunojis dzirnavas. To uzdevumu godam veicot, iekrāja sev labu grasi. Viņš lūdz kungu pārdot kalna gravu, kur pavadījis bērnību, lopus ganot. Grava ir mazvērtīga un kungs to par nelielu maksu pārdod. Dāvids Mollers sev uzceļ skaistas mūra dzirnavas, kur 1838. gadā, neraugoties uz lielo vecumu, rosīgi rīkojās.

Amatas upe, ar pietekām Dzirnupīti, Vilkatiņu, Raganiņu.

Skaistā lašupe Raunis. 2001. gada 7. augustā izveidots „Rauņa upes liegums” pamatojoties uz „Gaujas NP individuāliem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem”. Upes plūst pa dziļām gravām, atsedzot krāšņas smilšakmens alas.

Pagasta augstākais punkts ir „Poļu kalns” ar 236.4 m virs jūras līmeņa, atrodas starp „Veitu” un „Spilvu” mājām.

Jurģukalns – 211 m virs jūras līmeņa.

Lielākais ezers pagastā ir Mazums ar platību 25.9 ha Dziļūksnis – 1.2 ha, Kūlānu – 1.7 ha, daļa Lazdiņa ezera – 5.0 ha, daļa Gauča ezera – 3.0 ha, Raganiņš, Rauņa ezers, Krūmiņu ezers, Paltes ezers – šo ezeru platība ir mazāka par 1.0 ha.

Pagasta teritoriju šķērso trīs maģistrālie augstspiediena gāzes vadi: Pleskava – Rīga, Izborska – Rīga ar diametru 700 mm un maģistrālā gāzes vada atzars uz Priekuļiem un Cēsīm ar diametru 200 mm, augstsprieguma elektropārvades līnijas Aizkraukle – Valmiera ar spriegumu 330 kW un elektropārvades līnija Ieriķi – Cēsis ar spriegumu 110 kW.

Pagasta teritoriju šķērso Valsts nozīmes autoceļi Rīga – Veclaicene, Drabeši – Valmiera, Cēsis – Vecpiebalga – Madona, kā arī dzelzceļa līnijas Rīga – Lugaži un Ieriķi – Gulbene (pēdējā nedarbojas kopš 1999. gada).

ZR pagasts robežojas ar vienu no skaistākajām Vidzemes pilsētām, rajona centru – Cēsīm. Ziemeļvidzemes reģiona centrs – Valmiera no pagasta padomes atrodas 40 km attālumā.

Vaives pagasts robežojas ar Priekuļu, Veselavas, Dzērbenes, Taurenas, Skujenes pagastiem, Amatas novadu un Cēsu pilsētu.

1.4 Vaives pagasts laiku līkločos

Pamatā pašreizējais Vaives pagasts veidojies no Veismaņu un Rāmuļu pagastiem, pievienojot daļu Priekuļu, Sērmūkšu un Cēsu pagastus.

1770. gadā Katrīna II piešķīra Lodes muižu ģenerālim Otto fon Veismanam. Ģenerālis Otto fon Veismans neprecējies krīt kaujas laukā, atstājot muižu savam brālim – pulkvedim Gustavam Emanuelam Veismanam. Pēc tā nāves muižu manto viņa, majoram Ekesparrem precēta meita. Savukārt Gustava Emanuela Veismana mazmeita Otilija, precēta ar pulkvedi fon Bukshevdeni, 1830. gadā muižu par 44 000 rubļiem sudrabā iekļā zemestiesas asesoram Johanam fon Blankenhagenam, ko tam tai pašā gadā apstiprina par dzimtu. Blankenhagena dzimta muižu apsaimnieko līdz 1920. gadam.

1920.gadā biedzās karš ar Krieviju. No 1920.-1924. gadam sākoties agrārreformai Latvijā notiek muižu un tām piederošo zemes īpašumu sadalīšana. Vienas saimniecības zemes platība nedrīkstēja pārsniegt 50 ha. Tāpat kā muižām, zemes atsavināja arī lielsaimniecībām, kuru platība bija lielāka par 50 ha.

Māju izpirkšana dzimtas īpašumā sākās 1863. gadā līdz 1913. gadam Veismaņu pagastā bija izpirktas 50mājas.

Zemes ap Veismaņu muižu, Zekleru pusmuižu, daļa Ruckas muižas un daļa Cēsu mācītājmuižas zemes veidoja Veismaņu pagastu.

19. gs. Sākumā pagasti lēnām sāk atgūt savu tiesisko un sabiedrisko nozīmi. Visu pagasta sabiedrisko darbību vadīja divi pagasta vecākie ar padomes locekļiem, darbojās arī trīs pagasta tiesas locekļi.

Pagasta valdes uzdevumos ietilpa pagasta skolu un nabagmāju uzturēšana, pasu izsniegšana, pagasta magazīnu uzraudzīšana un aizdevumu izsniegšana.

1868. gadā pagasta valde un pagasta tiesa īrē telpas Veismaņu pagasta „Kausiņu” mājā. Telpas izīrē Jānis Putns par 40 rubļiem un 26 asīm malkas gadā.

1867. gadā 18.decembrī Veismaņmuižas vietnieku pulka sapulce pieņēma lēmumu, ka jāceļ jauns pagastnams un tā paša gada 29. decembrī tiek izvirzīta delegācija sekojošā sastāvā: Pēteris Ziediņš, Mārcis Čakste, Jānis Tomsons un Dāvis Tomsons, kas dosies pie Veismaņu muižas lielskunga fon Blankenhagena un noskaidros par cik un kā nopērkama „Stiķēnu” māja. 1869.gadā pagasta valde rentē ”Stiķēnu” māju ar zemi. Pēc jaunā pagasta nama izbūves 1869.gadā ”Stiķēnu” mājā tiek iekārtota pagasta nabagmāja. „Stiķēni” atdalīti no Veismaņu muižas 1868. gadā. Uz pirkuma līguma pamata īpašuma tiesības apstiprinātas Veismaņu pagastam. Īpašuma kopplatība 43.0 ha .

1869. gada 23. decembrī iesvēta jauno pagasta namu. 1871. gadā tam galā sāk celt pagasta skolu.

Zemes ap „Kaķukrogu” piederēja pie Zeklera pusmuižas (ap Daudziešām un Piekūnām), kas savukārt bija Veismaņu muižas īpašums.

1920. gadā Veismaņu pagasta padomes sēdē tiek spriests, kuri no muižas krogiem būtu paturami pagasta vajadzībām. Izvērtējot, pagasta padome nolēma, ka „Kaķukrogs” ar zemi būtu paturams pagastam. Padome lūdz zemes ierīcības komiteju piešķirt „Kaķukrogu” ar zemi pagasta vajadzībām.

1925. gada 8. aprīlī Veismaņu pagasta padomes sēdē tiek apspriests Cēsu apriņķa pašvaldības lēmums, kurā norādīts, ka Veismaņu pagastu jau no 1925. gada 14. aprīļa pārdēvēt par Balto pagastu. Pagasta padome apspriežoties, nepiekrīt pagasta pārdēvēšanai par Balto pagastu un nolēmj to nosaukt par Vaives pagastu, jo pagasta robežās tek Vaives upīte, kurā ietekot citām upēm, tā paliek par puslīdz lielu upi, uz kuras pagasta robežās jau ir divas ūdensdzirnavas. Kas attiecas uz „Baltiņu” un „Baltokrogu”, tad šie nosaukumi cēlušies pēdējā muižas īpašnieka Blankenhagena

laikā. Veismaņu pagasta padome nolēma lūgt Iekšlietu ministrijas pašvaldības departamentu ņemt vērā tās lēmumu un Veismaņu pagastu pārdēvēt par Vaives pagastu.

Mūsu ēras sākumā tagadējās Latvijas teritorijā sāka ieplūst baltu ciltis, kas apmetušās arī tagadējā Vaives pagasta teritorijā. Šeit uz dzīvi apmetušies lībieši, ap Cēsīm vendi. Nodarbošanās bijušas medības primitīva zemkopība un lopkopība, zveja, biškopība un amatniecība. Bagātas liecības par agrīno Vaives pagasta teritorijas iedzīvotāju dzīves veidu ir snieguši izrakumi pagasta teritorijā esošajā Sārumu pilskalnā, pie Kapiņupītes ietekas Vaives upē. Izrakumos atrastas trauku lauskas, bronzas lejamu formu fragmenti, dzelzs, bronzas un kaula priekšmeti, arī kailo miežu graudi. Jau izsenis šis apvidus bijis blīvi apdzīvots. Pēc vēsturnieku domām Sārumu pilskalnā atradusies Autīnes pils. Tajā valdījis Varidotis, kurš bijis pirmais, rakstos minētais Autīnes pilskungs un pēdējais brīvās latgaļu pavalsts vadītājs. Autīne bijusi pakļauta Jersikas karaļvalsts Kokneses novada vadītājam. 13. gs. sākumā Autīnes latgaļu patstāvību pārtrauca vāciešu uzbrukumi. Vispirms vācieši iebruka Jersikā un piespieda valdnieku Visvaldi padoties bīskapam Albertam, nodot tam pusi no savas valsts un pieņemt katoļu ticību. Jersikas dalīšanas akts sastādīts 1206. gadā un tajā pirmo reizi pieminēta Autīne un atzīta kā pilsēta, kas nodota vācu rokās. Tā laika hronikās visai plaši tiek aprakstīta kara darbība, kas notikusi, sadarbojoties vietējām ciltīm ar vācu bruņiniekiem, pret igauņu un krievu sirotājiem un arī pašu sirojumiem igauņu zemēs. Pēc igauņu sakaušanas latgaļu palīdzība vāciešiem vairs nebija vajadzīga un 1224. gadā notika Tālavas dalīšana starp bīskapu un ordeni. Autīnes un Cēsu latgaļi līdz ar Tālavas latgaļiem jau 13. gs. pirmajā ceturksnī pieņēma katoļu ticību un padevās vācu varai. Zem Livonijas ordeņa varas šis apvidus atradās no 1224. gada līdz 1561. gadam. Autīnes varas vīri kļuva par ordeņa vasaļiem un pārvācojās.

Pati Autīne, kas agrāk bija rosīgs centrs, gadu gaitā palika klusāka un ap 13. gs. beigām apklusa pilnīgi. Pilskalns apauga ar mežu un no Autīnes izveidojās ordeņa Cēsu pilsmuižas Avotenes vaka jeb pagasts, no Vendu apmetnes Riekstu kalnā – Līvu vaka jeb pagasts.

Vēsturnieki ir pārliecināti, ka Indriķa hronikā minētie „Vendi” ir Ventas lejteces lībieši, kurus kurši izdzinuši no Kurzemes. Ordeņa laikā pie Cēsu pils piederēja 4 vakas – Avotenes, Tūlmēnu, Siselēnu un Līvu.

1280. gadā līvi Cēsīs cēluši baznīcu un jau no tiem laikiem līviem baznīcā bijis līvu sols, līvu lukturi un pat līvu zvans. Zvans liets no līvu kapitāla. Līvu zvanā bijis iegravēts ne tikai māju vārdi, bet arī līvu zemes karte. Prāvests Baumanis 1767. gadā uzstādījis to māju sarakstu, kuru vārdi ielieti līvu zvanā. Tie ir **pilēnieši**: Ramats, Lībaks, Siļķe, Bencis, Goģis, Žagars, Pieškalns, Pušklaips, Skundriķis, Jaunzems, Jēkuls, Melausis, Jaunatis, Rudins, Rāmnieks; **priekulieši**: Pēterēns, Veisītis, Podiņš, Vanders, Daukša, Knēzis, Mežciems, Vinnēns, Libberts, Dancis, Paucis, Kuncis, Kāķis, Žagars, Kampe, Dzenis, Bite, Lejasplūcis, Ceipis, Pālēns, Žvīgurs, Mīlīts; **striķīnietis**: Šķībusts; **dukurietis**: Pipars; **kalnēnietis**: Ozoliņš; **ruckēnietis**: Bušleja.

1874. gadā zvans pārplīsa. 1876. gadā pārlejšot zvanu, nozuduši daži uzraksti, bet citi pielikti klāt. 1914.-1915. gadā zvans aizvests uz Krieviju un tur palicis, līdz ar to zudusi beidzamā saite, kas gadu simteņiem apvienoja kādu daļu no Cēsu apkaimes saimniekiem.

Vaives pagasta „Libertos” vairāk kā 200 gadu no 17.-20. gs. sākumam dzīvojusi sena lībiešu dzimta Liberti, kas rakstījuši savas dzimtas hroniku.

Cēsu līvu zemes īpašumi aizņēmuši auglīgo līdzenumu no Cēsīm – apmēram no Akmeņu kroga jeb Dāvida muižiņas gar Vaives un Raunas kreiso krastu līdz Gaujai un vēl pāri tai strīķēniešu tiesā (ap Jāņu muižu).

No senā Cēsu līvu pagasta cēlies savā laikā ievērojamais būvuzņēmējs Mārcis Sārums, pēdējais Vidzemes lībietis, kā viņš pats līcis rakstīt uz sava kapa pieminekļa. Mārcis Sārums dzimis 1799. gada 21. septembrī Priekuļu „Podiņos”. Apprecot „Sārumu” māju (tagad Vaives pagasta) saimnieci Annu, pieņemot šo māju nosaukumu par savu uzvārdu.

Mārcis Sārums caur uzticamu savu pienākumu pildīšanu, nevainojamo dzīvi, ieguvis vispārēju cieņu.

Mārcis Sārums pārbūvējis baznīcas Cēsīs, Trikātā, Smiltēnē, ceļot visām trijām jaunus, cēlus torņus. Būvējis daudzas mājas. Par saviem mācekļiem viņš pieņēmis vienīgi morāliskā ziņā nevainojamus, apdāvinātus jaunekļus, prasot no tiem neaprobežotu paklausību un sešus gadus ilgu mācības laiku. Tā viņš pamazām sagatavoja saviem turpmākajiem lieliem darbiem spējīgus līdzstrādniekus.

Mārcis Sārums mirst 1859. gada 19. jūlijā. No Cēsu baznīcas viņu uz pēdējo miera vietu Cēsu Lejas kapos pavada ar 78 zirgu pajūgiem.

Pieskaroties izglītībai, jāsecina, ka pirmie par tautas skološanu sāka rūpēties zviedri. Jau Gustava Ādolda laikā tika likti pamati Cēsu draudzes skolai. Tā kā daļa toreizējā Veismaņu pagasta iedzīvotāju skaitījās pie Cēsu draudzes, tad arī viņu bērniem bija tiesības mācīties šajā skolā.

1700. gadā sākās Ziemeļu karš starp zviedriem un krieviem kā rezultātā 1710. gadā visa Vidzeme nonāca Krievijas cara Pētera I pakļautībā. Zeme bija izpostīta, pateicoties krievu ģenerāļa Šeremetjeva karapulku sirojumiem. Sākās dzīve zem krievu ierēdņu un vācu muižnieku varas. Klaušu nasta un nodevas bijušas ārkārtīgi smagas. Zemnieki gan protestēja, bet atvieglojumu vietā saņēma miesas sodus. Sākās neierobežota vardarbība, kas turpinājās līdz 19. gs. 20. gadiem.

Meklējot iespējas samazināt zemnieku pretestību, reliģiski noskaņotie muižnieki, domāja zemnieku dumpīgo garu nomierināt ar kristīgās ticības atziņām. Tā 18. gs. trīsdesmitos gados Vidzemē sāka izplatīties hernhrūtisms jeb brāļu draudzes. Brāļu draudzes lūgšanu nams atradās arī Vaives pagastā (bij. Priekuļu) uz „Egļišu” mājas zemes un tautā saucās Pinderu lūgšanas nams.

1841. gadā Jānis Cimze Valmierā nodibināja skolotāju semināru, kurā izmācīja draudzes skolotājus. 1866. gadā krievu valdība uzdeva pagastiem uz katrām 500 vīriešu dvēselēm ierīkot vienu pagastskolu. Vaives pagastā (agrāk Priekuļu) pirmā skola ierīkota 1856. gadā „Sostu” mājā. Pēc pāris gadiem to pārcēla uz „Mazeicēniem”, bet arī tur klases telpa bija nepiemērota mācībām.

1860. gadā uzbūvēja jaunu skolas ēku „Rīdzenos”, kur tā atradās 23 gadus. 1883. gada rudenī skolu pārcēla uz toreizējo pagasta centru Priekuļos, kur tā pastāvēja līdz 1985. gada rudenim, kad uzbūvēja Priekuļu vidusskolas ēku. Vaives pagastā (bijušā Veismaņu) 1872. gadā, pie 1869. gadā celtās pagastmājas, zem viena jumta, uzcēla pirmo skolu. Arī Rāmuļu pagastā 1872. gadā uz Vanadziņu zemes, zem viena jumta ar pagastnamu uzcēla skolu.

1871. gadā Veismaņu pagastā (Vaives) bija trīs krogi: Kaķukrogs (Kakit krog) pie Rīgas – Pleskavas ceļa, Baltais krogs ar kaļķu dedzināšanas cepli, jo turpat Vaives gravā bija kaļķakmens lauztuves un Ezerkrogs (tagad Krūmiņu-Ezerkalns), viens ķieģeļceplis, divas ūdens dzirnavas: muižas un Dāvida, smēde Šķesteru mājā, viens veikals.

1909. gadā Veismaņu pagastā darbojās pienotava – eksportsviesta ražošana, kaļķu ceplis, kokzāģētava, ūdensdzirnavas ar gateri Kalauzās, Dāvida ūdensdzirnavas ar galvas suku darbnīcu, muižas ūdensdzirnavas, smēde Šķesteros, ceļmalas krogs Kaķukrogā, Bušlejas dzirnavas, Bušlejas krogs, Jurgū krogs, smēde Skudrās, smēde Apnāros, ķieģeļu ceplis Viņaudos.

Rāmuļu pagasts veidojies uz kādreizējo Livonijas ordeņa Āraišu draudzes Kudelēnu un Geidānu (Slaņķu) vaku zemēm. Pēc zviedru zemes revīzijas Vidzemē 1601. gadā Geidānu vaka bija 18 ½ arklu liela. Šī vaka tika sadalīta vairākās vienībās un vēlāk ietilpa Rāmuļu, Līvu, Cēsu pilsmuižas un Priekuļu pagastos. Dokumentos minētās Kudelēnu vakas mājas: Veiti, Lielmaņi, Vanadziņi un Klētnieki veidoja Rāmuļu pagastu.

1561 – ordeņa mestrs Gothārds Ketlers izlēnēja 18 vaku mājas Cēsu un Valmieras landrihtam Dr.jur.Rempertam fon Gildesheimam.

Te tika iekārtota muiža un nosaukta par Doktormoisi.

1599.g. – muiža piederēja ritmeisteram Heinriham Ramelam, kura dzimta cēlusies Polijā. Muižas nosaukums kopš 17.gs. ir Ramelshof vai Doktormoise.

1628.g. - Zviedrijas karalis Gustavs Ādolfs Rāmuļu muižu dāvāja kapteinim Munkam

1663.g. – A. Munka dēls pārdod muižu Jakova Bēra atraitnei par 6000 dālderiem.

1832.g. - muiža nonāca Johana fon Blankenhāgena īpašumā

1853.g. - īpašnieks Johans fon Grunevalds

1869.g. – Rāmuļu muižu nopirka Blesings. Šīs dzimtas īpašumā tā saglabājas līdz Latvijas agrārreformai Muižai piederēja vējdzirnavas, smēde Ziediņos, Lielaiskrogs, Adlerkrogs, Vējdzirnavu krogs, Krastiņu un Zavadiņu pusmuižas, Ķekavas un Adleru pusmuižas, kalpu māja Kapiņi, mežsarga māja Zeiboti

1921.g. – muižas sadalīšanas rezultātā tās īpašniekam Vilhelmam Blesingam atstāja neatsavināmo daļu 61.10 ha zemes.

1905.g. – muižas ēku nodedzina

Pēc Rāmuļu muižas izveidošanās 1561. gadā (sauktas Doctormoise) uz 18 Kudulēnu un Geidānu vaku mājām laikā no 17. gs. – 19. gs. ir notikušas sekojošas izmaiņas: 1640. gadā – 6 ½ arkli; 1688. gadā – 4 ¾ arkli; 1757. gadā – 5 ½ arkli; 1823. gadā – 9 7/20 arkli.

Rāmuļu pagastā pirmo skolu cēla 1872. gadā kopā ar pagastmāju kā vienu ēku. 1878. gadā – Rāmuļu muiža ar 21 saimniecību un 20 Rāmuļu zemnieku sētām. Māju iepirkšana dzimtas īpašumā Rāmuļu pagastā sākās 1864. gadā. Pirmās iepirktās mājas bija Runde – Jānis Ziediņš, 1901. gadā nopērk M.Melngailis, Rauna – Andžs Ziediņš (1882. gadā manto Zaļaiskalns), Vanadziņi – Jānis Stukmanis, 1871. gadā „Vanadziņus” nopērk Rāmuļu pagasta valde – pagastnama un skolas vajadzībām.

Pēc agrārreformas 1937. gadā Rāmuļu pagastā bija 149 saimniecības no tām 86 vecsaimniecības, 49 jaunsaimniecības, 7 sīksaimniecības, 7 amatnieku saimniecības.

Mierīgo un darba rosmes pilno pagasta dzīvi satricināja Otrā pasaules kara sākums. 1940. gada 17. jūnijā Latviju okupē krievu armija. Notiek Saeimas vēlēšanu fars. Nomaina pagasta pašvaldību. 1941. gada 14. jūnijā no tagadējā Vaives pagasta teritorijas izveda 55 cilvēkus (Vaives, Rāmuļu, Priekuļu un daļa Cēsu pagasts)

1941. gada 22. jūnijā sākās vācu iebrukums. Krievu armija steigā atkāpās kopā ar padomju aktīvistiem. Pēc pārciestā krievu gada vāciešus sagaidīja kā atpestītājus, cerot uz Latvijas neatkarības atjaunošanos, bet tā nenotika. Vācieši uzsāka palikušo padomju aktīvistu vajāšanu, noteica kara laika nodevas vācu armijas uzturēšanai. Ar grūtībām atjaunojās pagasta saimnieciskā darbība, bērni sāka apmeklēt skolas.

1943. gadā sākās frontes atgriešanās. Sākās vervēšana latviešu leģionā. Vācieši ieveda krievu bēgļus, ko nācās izmitināt. Ierīkoja krievu karagūstekņu nometnes un pašus stingrā uzraudzībā nodarbināja aizsardzības būvju zemes darbos, sūtīja kā palīgus pie saimniekiem lauku darbos. Pienāca 1944. gada septembris, jaušams bija frontes tuvums. Liela daļa pagasta saimnieku devās bēgļu gaitās. Pustukšās mājās savu postošo darbu veica vietējie marodieri, arī zaldāti.

1944. gadā, vācieši atkāpjoties, nodedzina 1935. gadā celto Rāmuļu tautas namu, nodegusi Rāmuļu stacija. Vācieši noposta arī Rāmuļmuižas skaisto parku, ierīkojot tur tanku remonta darbnīcas.

Bija sācies otrais krievu okupācijas laiks. Rudenī cilvēki centās novākt nenovākto ražu, iesēt ziemājus. Uzcēla jauni pašvaldības darbinieki, ko bija atsūtījuši partijas un apriņķa izpildkomitejas darbinieki. 1944. gada 3. oktobrī tika izveidota Vaives pagasta DDP (Darbaļaužu deputātu padome) izpildkomiteja.

Sāka darboties jaunizveidotas iznīcinātāju grupas. Pagasts saņēma vēl vienu triecienu, kad 1945. gada februārī arestēja visus vēl pagastā palikušos pirmskara aizsargus. Viņus izsūtīja uz Sibīriju. Palikušos saimniekus aplika ar smagiem naudas nodokļiem un produktu nodevām.

Pamazām atjaunojās pagasta vadība, bet nu jau Maskavas pakļautībā un ar no ārienes atsūtītiem kadriem.

1949. gada 25. martā no tagadējā pagasta teritorijas uz Sibīriju aizveda 99 cilvēkus (no Vaives – 31, Rāmuļiem – 47, Priekuļiem – 10, Cēsu pagasta – 7, Sērmūkšu pagasta – 2). Pagastu represijas skāra ļoti smagi.

Nenovēršami tuvojās kolhozu organizēšanās. Pašreizējā pagasta teritorijā pēc Otrā pasaules kara uz esošo zemnieku saimniecību bāzes tika dibināti kolhozi.

1949. gada 6. aprīlī nodibina „Gorkija” vārdā nosaukto lauksaimnieku arteli, arteļa statūtus apstiprina 1949. gada 7. aprīlī. 1950. gada 1. janvārī artelis ietilpst Cēsu apriņķa Vaives ciemā, sakarā ar jauna administratīvi teritoriālā iedalījuma ieviešanu.

1949. gada 11. aprīlī nodibina lauksaimniecības arteli „Spartaks”, arteļa statūtus apstiprina 1949. gada 15. aprīlī. Sakarā ar jaunu administratīvo teritorijas dalījuma ieviešanu, lauksaimniecības artelis ietilpst Cēsu apriņķa Līvu ciemā.

1948. gada 26. oktobrī nodobina „Kirova” vārdā nosaukto lauksaimniecības arteli, kurš ietilpst Cēsu apriņķa Vaives ciemā.

1950. gada 15. jūlijā notika lauksaimniecības arteļu apvienošana, apvienojot l/a „Spartaks”, l/a „Gorkija” vārdā nosaukto un l/a „Kirova” vārdā nosaukto, paturot nosaukumu „Kirova” vārdā nosauktais lauksaimniecības artelis Cēsu rajonā Rāmuļu ciemā.

No 1960. gada Vaives ciema DDP izbeidza savu darbību un ciema padomes teritorija tiek pievienota Priekuļu ciemam.

Pamatojoties uz Cēsu rajona DDP Izpildkomitejas 1976. gada 29. janvāra lēmumu Nr.26 Priekuļu ciema kolhozs „Kirovs” pārorganizēts par valsts saimniecību un pievienots Baltijas mašīnu izmēģināšanas stacijai.

Tagadējā Vaives pagasta teritorijā pēc administratīvi teritoriālā iedalījuma ietilpst arī daļa Priekuļu pagasta.

1949. gada 22. martā nodibina lauksaimniecības arteli „Mičurina” vārdā nosaukto, kurš ietilpst Priekuļu ciemā līdz 1950. gada 19. jūlijam. No 1950. gada 19. jūlija līdz 1954. gada 14. jūnijam lauksaimniecības artelis „Mičurina” vārdā nosauktais, sakarā ar administratīvo teritoriju izmaiņām, ietilpst Rīdzenes ciema teritorijā.

1950. gada 18. jūlijā „Mičurina” vārdā nosauktajam lauksaimniecības artelim pievieno lauksaimniecības arteli „Raiņa” vārdā nosaukto dibinātu 1949. gada 21. martā Rīdzenes ciemā ar turpmāko nosaukumu „Mičurina” vārdā nosauktais lauksaimniecības artelis.

No 1954. gada 14. jūnija līdz 1960. gada 19. martam „Mičurina” vārdā nosauktais lauksaimniecības artelis, atkal ar ciemu teritoriju izmaiņām, ietilpst Vaives ciema teritorijā.

1960. gadā lauksaimniecības artelis „Mičurina” vārdā nosauktais tiek pievienots Baltijas zonālās mašīnu izmēģināšanas saimniecībai, kura atrodas Cēsu rajona Priekuļu ciemā.

1949. gada 5. aprīlī nodibina lauksaimniecības arteli „LK (b) P X kongresa” vārdā nosaukto, statūtus apstiprina 1949. gada 7. aprīlī. Lauksaimniecības artelis ietilpst Rāmuļu pagasta Rāmuļu ciemā.

1948. gada 3. februārī nodibina lauksaimniecības arteli „Pamats”, statūtus apstiprina 1948. gada 16. februārī. Lauksaimniecības artelis ietilpst Rāmuļu pagasta Rāmuļu ciemā.

1950. gada 6. jūlijā notiek lauksaimniecības arteļu apvienošanās, lauksaimniecības artelis „Pamats” apvienojas ar lauksaimniecības arteli „LK (b) P X kongresa” vārdā nosaukto lauksaimniecības arteli ar turpmāko nosaukumu „Komjaunietis”, kurš ietilpst Cēsu rajona Rāmuļu ciemā.

1973. gadā lauksaimniecības arteli „Komjaunietis” pievieno „Kirova” vārdā nosauktajam lauksaimniecības artelim.

1976. gadā „Kirova” kolhozu pievieno Baltijas MIS saimniecībai.

1976. gada aprīlī no jauna tiek izveidota Vaives ciema administratīvā teritorija, apvienojot Vaives ciemu un Rāmuļu ciemu.

1976. gadā izveidojas Baltijas mašīnu izmēģināšanas stacijas saimniecība ar trīs iecirkņiem:

1. iecirknis (ap Krīviem)
2. iecirknis (Mežmaļi, Rīdzene)
3. iecirknis (Rāmuļi)

1991. gadā izveido lauksaimniecības uzņēmumu „Vaive” (Baltijas MIS saimniecības vietā).

1992. gadā izveido paju sabiedrību „Vaive” (l/s uzņēmuma „Vaive” vietā).

1993. gadā paju sabiedrība „Vaive” beidz pastāvēt.

1945. gada 27. martā pagastā nodibina vienu ciema padomi ar sēdekli Vaives izpildkomitejas namā un tajā ietveramas visas pagastā esošās saimniecības un dodams nosaukums „Vaives ciema padome”.

1945. gada 29. aprīlī Vaives pagasta izpildkomitejas sēdē, saskaņā ar Cēsu apriņķa izpildkomitejas rīkojumu, dibina lauku padomes (no krievu valodas selškij sovet), ciema padomes vietā nodobina divas lauku padomes:

1. lauku padome ar sēdekli Vaives pagasta izpildkomitejas namā „Kažukrogā”;
2. lauku padome ar sēdekli Vaives pagasta „Jaunlejas Pauču” mājā;

apstiprina nosaukumus: Vaives lauku padome un Rīdzenes lauku padome.

1945. gada 1. jūlijā atkal nodibina Vaives ciema un Rīdzenes ciema padomes.

1945. gada 8. oktobrī nodibina Rāmuļu ciema padomi.

1945. gada 8. oktobrī, saskaņā ar LPSR augstākās padomes dekrētu Cēsu apriņķī Vaives pagstā izveido Vaives ciema DDP izpildkomiteju.

1949. gadā likvidē Vaives un Rāmuļu pagastus un izveido ciemus: Vaives un Rāmuļu.

1950. gadā Latvijā likvidē apriņķus un izveido rajonus.

Pamatojoties uz LPSR Augstākās padomes 1960. gada dekrētu, Vaives ciema DDP izpildkomiteja izbeidza savu darbību un Vaives ciema teritoriju pievieno Priekuļu ciema DDP izpildkomitejas teritorijai.

1976. gadā no jauna izveido Vaives ciemu, kuru apvieno ar Rāmuļu ciemu.

1977. gadā Vaives ciemam pievieno daļu no Priekuļu ciema savukārt daļu Vaives ciema pievieno Drabešu ciemam

1987. gadā Vaives ciemam pievieno daļu no Skujenes ciema.

1990. gadā likvidē Vaives ciema padomi un ciema teritorijā vietā atjauno Vaives pagastu.

1.4.1. Izglītība

Kvalitatīviem izglītības pakalpojumiem ir būtiska nozīme teritorijas attīstībā un iedzīvotāju piesaistē. Vaives pagastā ir divas pamaskolas, kas nodrošina pagasta bērniem iespēju iegūt pamatizglītību.

Līvu pamatskola gadu gaitā

Skolas ēku pagasts uzcēlis 1873. gadā. Būves darbi uzdoti 1873. g. 26. martā būvuzņēmējam Mārcim Sliedem no Bānūžiem par 1684 rubliem. Ēku nododot pagasta vietnieku pulkam. 1873. g. 22. decembrī, būvuzņēmējs Sliede žēlojies, ka ar līgumā minēto summu neticis cauri, bet gan „lielu skādi ņēmis” un tāpēc lūdzis vietnieku pulku būves summu palielināt. Vietnieku pulks lūgumu ievērojis un nolēmis „šķiņķot” būvuzņēmējam pie augšējās summas vēl klāt 150 rub., tā tad ēkas celšana izmaksājusi pavisam 1834 rubļi. Pagasta vecākais toreiz bijis Jēkabs Blaņķe un skrīveris P. Veidmanis.

Skolas darbi skolā uzsākti 1874. g. Līdz 1906. g. skolas rīcībā bijusi tikai ēkas viena puse, otrā pusē ievietojusies pagasta valde. 1906. g. pagasts uzcēlis atsevišķu namu pagasta valdes un tiesas vajadzībām, nododot skolai visu ēku. Tā kā ēka nav celta tieši skolas vajadzībām vien, tad arī telpu iedalījums skolai nav visai piemērots.

Ar Āraišu un Cēsu draudžu mācītāju atļauju par pirmo skolotāju pagastā vietnieku pulks gribējis pieņemt toreizējo pagasta skrīveri P. Veidmani, bet nepanākot ar viņu vienošanos par algas

lielumu, vietnieku pulks nospriedis izsludināt skrīvera un „skolmeistara” vēlēšanas. Skrīveris Veidmanis palicis savā vietā līdz 1874. g. 23. aprīlim.

Par pirmo skolotāju – skolas pārzini un reizē arī par pagasta skrīveri 1874. g. 27. februārī pieņemts **Jānis Junga**. J.Junga darbojies skolā nepārtraukti 18 gadus (1874. – 1892.) – sākumā bez palīga, vēlāk pieņēmis un pats arī algojis palīga skolotājus, no kuriem mināmi **Andrejs** un **Krišjānis Junga, Zariņš un Eglītis**.

Kā krietns skolotājs – audzinātājs un centīgs sabiedrisks darbinieks iedzīvotāju atmiņā palicis Junga pēcnācējs – skolas pārzinis **D. Brūkšs** (1892.-1901.). Viņš daudz strādājis arī biškopības un dārzenkopības veicināšanas labā, sarīkodams kursus un priekšlasījumus. Izdevis arī biškopju un dārzkopju kalendaru. D. Brūkša laikā, 1899. g. pavasarī, skola nosvinējusi 25 gadu pastāvēšanas svētkus.

D. Brūkša palīgskolotāji – **Augusts Ķibers** (1891. – 1895..) un **Jānis Zariņš** (līdz 1903.)

Pēc D. Brūkša par skolas pārzini vienu gadu darbojies **Hugo Delle** (1901. – 1902.). Viņa palīgskolotājs – J. Zariņš.

No 1902. – 1913. g. skolu vadījis pārzinis **Eduards Krogzems**, rosīgi darbodamies arī pagasta sabiedriskā dzīvē. Viņa laikā strādājuši sekojošie otrie skolotāji: **Jānis Zariņš**, tautskolu direktors **Mārtiņš Soste** (1905. – 1909.) pēc tam **Emilija Krogzems**, pārziņa kundze.

1913. gadā par skolas pārzini pieņemts **Manfreds Timermanis**, kurš strādājis ar pārtraukumu no 1913. – 1915. g. un no 1917. – 1919. g. 1913. gadā pagasta vietnieku pulks nolēmis vairs nepieņemt otro skolotāju, bet tautskolu inspektors Dievkociņš šim lēmumam nepiekritis un iecēlis par otro skolotāju **Jāni Evertu**, kurš strādājis skolā vienu gadu (1913. – 1914.). 1914. gadā par otro skolotāju pieņemta **Marija Pētersons** (1914. – 1916. G. un 1919. 4 mēnešus), kura 1915./16. m.g. izpildījusi arī skolas pārziņa vietu. Otrā skolotāja tad bijusi **Marija Mednis**. Kara laikā skolēnu skaits samazinājies līdz 35.

1916./17. m. g. skolā mācības nav noturētas, jo skolas telpas aizņēmusi krievu karaspēka transporta daļa. Tā nodarījusi skolai lielus zaudējumus: iznīcināti daudzi vērtīgi mācību līdzekļi, skolas bibliotēka un arhīvs, sabojātas skolas ērģeles utt. augļu dārzā novietotie zirgi apgrauzuši augļu kokiem mizu; koki pēc tam nokaltuši.

No 1919. gada skolā darbojas skolas pārzinis **Kārlis Šmits** un otrā skolotāja **Antonija Zariņš** (dzim. Amats). Skolotājs K. Šmits plašāk nododas arī koru diriģēšanai: vada pamatskolas skolēnu kori, vietējās Izglītības b-bas kori, Priekuļu lauksaimniecības vidusskolas audzēkņu kori un Cēsu pilsētas vīru kori.

1924. gada 7. decembrī skola svinēja 50 gadu pastāvēšanas svētkus ar garīgu un laicīgu aktu. 1925./26. m. gadā skolā strādā 3 skolotāji. Par trešo skolotāju pagasta padome ievēlēja **Pēteri Grīnvaldu**, kurš darbā stājās 1925. gada 26. aprīlī skolotājs P. Grīnvalds pēc operācijas nomira. Viņa vietā par 3. skolotāju 1930. gada 23. augustā pagasta padome ievēlēja **Elvīru Bambelovski**.

Skolēnu skaits sasniedzis 70.

No 1925. gada skolā pastāv kopgalds.

1935. gadā, kad apvienojās Cēsu un Līvu pagasti, pagasta valde pārgāja uz bijušo Līvu pagasta namu un nodeva skolas lietošanā arī agrāko Cēsu pagasta namu.

Cēsu pagasta pamatskolā mācījies Izglītības ministrijas vispārīgās daļas vadītājs **Valfrīds Vīgants** Latvijas militārais pārstāvis ārvalstīs kapteinis **Klūge**, vairāki tagadējie virsnieki un pamatskolu skolotāji.

No 1925. gada skolā darbojas jaunatnes Cerības pulciņš un no 1935. gada - mazpulks.

Līdz 1919. gadam skola saucās Cēsu Pils pagasta skola. 1919. gadā tika pārdēvēta par Cēsu pagasta 1. pakāpes pamatskolu. No 1925. gada skola saucas Cēsu pagasta 6-kl. pamatskolu.

1935. gadā, kad apvienojās Cēsu un Līvu pagasts, pagasta valde pārgāja uz bijšo Līvu pagasta namu un nodeva skolas lietošanā agrāko Cēsu pagasta namu.

1940. gadā skola saucās Cēsu pagasta nepilnā vidusskola. Skolā darbojās kopgalds, bet produktus gādāja skolēni un lietoja savus traukus.

Otrā pasaules kara laikā skolēnu skaits samazinājās līdz 30.

Ar 1945./46. mācību gadu skolēnu skaits palielinās, jo no Vaives pagasta sešklasīgās pamatskolas pārnāk skolotājas **L. Ardava** un **L. Tomsone** kopā ar 5. un 6. klašu skolēniem.

1945. gadā tiek atvērta Cēsu pagasta nespējnieku patversme, līdz ar ko skolas rīcībā ir teīs ēkas. 1946. gadā skola saucas Cēsu pagasta septiņgadīgā skola.

Bet 1950. gadā Cēsu pagasta teritorijā izveidojās 2 ciemi – Dukuru un Līvu. Skola atrodas Līvu ciemā un tādēļ no 1951. g. – 1973. g. tiek dēvēta par Līvu septiņgadīgo skolu. 1951. g. Līvu skolai pievieno Vaives četrklasīgo pamatskolu. Skolā ir apvienotās klases. Par direktoru strādā **Kārlis Šmits**.

Sāk veidot peldētavu un stadionu. Skolā strādā seši skolotāji un 110 bērni. Skolotāji strādā kā aģitatori un lasa lekcijas kolhozieku sapulcēs.

No 1953. – 1967. gadam par Līvu septiņgadīgās skolas direktori strādā **Rita Lāce**, stundas vada 10 skolotāji un 125 bērni

Rudenī skolnieki strādā „Kirova” kolhozā pie kartupeļu un biešu novākšanas. Labības kulšanas talkās piedalās skolotāji. Meža dienās skolēni iestāda 60 ābelītes.

1954. gada vasarā skolēniem jāstrādā kolhozā 7. klases skolniekiem jānostrādā 30 darba dienas, 6. klases skolniekiem 15 un 5. klases skolniekiem 10 darba dienas.

1961. gadā „Kirova” kolhozs skolas celtniecībai atvēl 5040 rbļ., Priekuļu ciema padome 100 rbļ. Vasarā darbojas skolēnu darba nometne 2 posmos. Darbs kolhozā mijas ar sporta spēlēm. Skolotājas **Laumas Ardavas** vadībā uzsākti koku skolas darbi.

1963. gadā skola saņem Latvijas PSR IAZDA Latvijas republikāniskās komitejas Goda rakstu par darba aizsardzības un drošības tehnikas skates sekmīgu izveidošanu.

No 1968. – 1969. gada Līvu septiņgadīgās skolas direktors ir **Jānis Karitons**.

Skolēni uzsāk jaunu tradīciju skolotājas **Līgas Baltrokas** vadībā – skolas absolventu bērzu birzes stādīšanu.

No 1969. – 1975. gadam skolā strādā direktors **Roberts Ķerzums**.

1972. gadā skolas absolventi pie skolas, skolotājas **Leontīnes Kozlovskas** vadībā, sāk veidot rožu dobi. Katrs absolvents, kopā ar vecākiem, pēdējā zvana dienā iestāda vienu rozi.

1973. gadā skola saucās Līvu astoņgadīgā skola.

1974. gadā skola atzīmē 100 gadu jubileju. Svētku koncertu sniedz skolotāju koris „Beverina” **Imanta Kokara** vadībā.

No 1975. – 1981. gadam skolas direktors **Voldemārs Užāns**.

1976. gadā skolas celiņu noklāj ar flīzēm, paplašina ābeļu dārzu ar jaunām ābelītēm, kuras sagādāt palīdzēja skolnieka **Viestura Leimaņa** tēvs **Herberts Leimanis**.

1977./78. m.g. skolā notiek atestācija.

1979. g. Līvu skolas kolektīvs iegūst 1. vietu Cēsu rajona astoņgadīgo skolu grupā par gatavību 1979./80. mācību gadam.

No 1981.-1982. gadam skolas direktore pienākumus pilda **Leontīne Kozlovska**.

Skolas priekšpusē tiek izveidots celiņš uz sporta laukumu, pagalmā iesēj zālājus, izveido puķu dobes gar sporta laukumu, kā arī pirmo reizi puķu kompozīcijas izliek zālājos.

1982. gadā tiek noasfaltēts skolas pagalms.

1982.-1984. gadam skolas direktors – **Andris Kuks**.

1984. gadā skolas direktore – **Dace Zariņa**.

No 1985.- 1986. gadam skolas direktors **Gunārs Vītols**

Skolā skolnieki tiek ar rakstnieku **Miervaldi Birzi**.

No 1986. gada skola saucas Līvu deviņgadīgā skola.

No 1986. – 1989. gadam skolas direktors **Ingus Ducens**

No 1989. – 1992. gadam skolas direktore **Ludmila Liģere**.

1990. gadā pēc atestācijas skolotājām Leontīnei Kozlovskai, Nadīnai Liepiņai un Gundegai Stalažai piešķir nosaukumu – „Vecākais skolotājs”.

1991. gadā janvāra barikāžu dienās, aktīvi līdzdarbojās skolas skolēni, skolotāji un darbinieki. Viņi vāca pārtiku, sūtīja uz Rīgu. Skola jūtama atmodas elpa.

1992. gadā skola saucās Līvu pamatskola – direktors Guntars Kursišs.

1991./92. m. g. sākot pie skolas plīvo Latvijas sarkanbaltsarkanais karogs.

No 1993. – 1999. gadam skolas direktore ir **Ija Groza**.

1992. gada 18. novembris atjaunotajā Latvijā – uzposta zāle, paši saposušies. Skan Latvijas Republikas himna.

1992. gads – pirmo reizi Ziemassvētkus skolā svin pēc latviešu tradīcijām. Skolēni velk blūzi un sporta laukumā to sadedzina, tad seko ķekartnieku gājiens pa tuvākajām mājām.

1993. gada 1. septembrī pēc svinīgā akta skolā, skolas direktore Ija Groza, skolotāji un skolnieki noliek ziedus uz bijušā skolas pārziņa (direktora) Kārļa Šmita kapa un arī pie Latvijas Valsts prezidenta – agronoma **Kārļa Ulmaņa** Priekuļos „Ulmaņa birzīte” piemiņas akmeņa.

1994. g. 26. decembrī skola atzīmē 120. gadu jubileju.

1995. gadā akreditācijas komisija skolu akreditē līdz 2003. gadam.

1995. gadā skolā darbu sāk bērnudārza grupa (audzinātājas **Anna Kosova** un **Indra Veise**)

1995. gadā, teātra dienu sakarā, skolēni un skolotājas spēlē iestudēto Jāņa Klīdzēja darbu „Cilvēka bērns”. Mūziku izrādei komponēja dziedāšanas skolotāja **Ilze Jakoba**. Izrādi vēro arī režisors – viesis **Jānis Steičs**.

1996. gadā skolā viesojas radioraidījums „Tēvu laipa šaizemē”. Raidījumā skan skolas bijušā audzēkņa **Raimonda Kļaviņa** dziesmas.

1996. gadā skolā uz tikšanos ar skolēniem un pedagogiem ierodas bijušais audzēknis Atlantas olimpisko spēļu 6. vietas ieguvējs soļošanā **Aigars Fadējevs**. Viņš skolai dāvina sporta inventāru 1000 ASV dolāru apjomā: futbola bumbas, florbola inventāru, u.c. sporta preces. Skola no olimpieša saņem arī viņa olimpiskā diploma kopiju.

1998. gadā 7. klases skolēni skolotājas **Marijas Dzalbes** vadībā uzvarējuši Pasaules dabas fonda konkursā „Jaunieši dabai” un ieguvuši finansējumu skolas apkārtnes labiekārtošanai.

Priekuļu vidusskolā notiek Cēsu rajona skolotāju spartakiāde. Līvu skolas skolotāju komanda ar devīzi „Līvi – dzīvi” komandu cīņā iegūst pirmo vietu.

1999. – 2007. gadam skolas direktore **Antra Gabranova**.

1999. gadā skola svin 125. gadu jubileju.

Skolai jauns karogs, karogs darināts par bijušo un esošo audzēkņu, skolotāju un darbinieku saziņotajiem līdzekļiem.

Skolas karogu iesvēta Cēsu Svētā Jāņa baznīcas mācītājs V. Vāvere.

1999. gadā Līvu skolas skolotāji piedalās republikas skolotāju streikā. Bērni var nākt uz skolu, pedagogi ir skolā, bet stundas nenotiek.

2000. gadā skola ieguvusi sertifikātu par piedalīšanos Latvijas Izglītības sistēmas attīstības projektā.

2000. gadā Norvēģijas Sarkanā krusta delegācija ar vadītāju **Emīlu Bjerki** ierodas skolā un uzdāvina skolai autobusu „Volvo” pagasta skolēnu pārvadāšanai.

2001. gadā skolas sporta zālē tiek veikts remonts un nomainīti logi.

Ar Norvēģijas Sarkanā krusta atbalstu izremontētas sanitāri higiēniskās telpas un iekārtota dušas telpa skolā.

2002. gadā skolā viesojas Norvēģijas Gresvikas sarkanā krusta nodaļas pārstāvji ar dāvanām Lieldienu svinībām un atved apliecinājumu, ka 60 skolas bērni līdz mācību gada beigām varēs saņemt bezmaksas pusdienas.

Bibliotēka piedalās divos kultūrkapitāla fonda projektos. Fonds bibliotēkai piešķir 500 latu, skola pievieno 200 latu un iegādājas jaunu, jaudīgu kopētāju.

Otrā projektā tika piešķirti 150 lati mācību grāmatu iegādei.

2003. gada vasarā uzliek jumtu skolas galvenajai ēkai. Skolā tiek atvērta pirmā pedagoģiskā korekcijas klase. Cēsu rajona skolu sacensībās pirmās neatliekamās palīdzības sniegšanā skola pamatskolu grupā uzvar.

2004. gadā Līvu pamatskolai 130. gadu jubilejas sarīkojums. Skolai 1. vieta bibliotēku skatē (vadītāja **Inga Andersone**). 1. vieta skolotāju spartakiādē. Ierīkota centralizēta apkure zālei un ēdināšanas blokam.

2007. gadā skolā sāk strādāt sociālais pedagogs. Nomainīti jumti skolas galvenajai ēkai, skolas darbnīcām, bibliotēkai un bērnu dārzam. Pirmo mācību gadu skolā strādā skolotāja palīgs – Leontīne Kozlovskā, psihologs – Laura Vīksna, sociālais pedagogs – Marija Dzalbe.

Vaives pagasta sešklasīgā pamatskola.

Vaives pagasta 6-kl.pamatskolas ēka celta 1872.g. Turpat pie pagasta valdes nama, zem viena jumta bija piebūvēta arī skolas ēka. Tā skola un pagasta valde mitinājās vienā celtnē līdz 1926.g., kad pagasta valde pārgāja uz Kaķukrogu atstājot visu ēku skolas lietošanā.

Vaives pagasta 6-kl.pamatskola atrodas Cēsu – Bānūžu lielceļa malā 8 km no Cēsīm un 8 km no Āraišu stacijas. Skolas ēka celta no akmeņiem. Telpu sadalījums no celšanas dienas līdz 1926.g. bija šāds: 2 klases, 3 skolēnu guļamistabas, 3 istabas skolotāju vajadzībām, 1 virtuve, 1 koridors un 1 telpa skolēnu produktu uzglabāšanai. Atejas vieta atrodas piebūvē zem viena jumta ar skolas ēku.

Nav noteiktu ziņu par to, kas pamudinājis atvērt skolu. Materiālu atbalstu ir sniedzis Drabešu muižas īpašnieks barons Blankenhagens – dāvinājis koku.

Skolas ēka iesvētīta 4.janvārī 1873.gadā, to izdarījis Cēsu lauku draudzes mācītājs Punšels. 1873.gadā skola arī sākusi darboties ar kādiem 15 bērniem. Nākamā 1874/75.māc.gadā ir 60 skolēni. 1879./80.māc.g. – 66 skolēni; 39 zēni un 27 meitenes.

Pirmais skolotājs bijis **Pēteris Skrastiņš**, strādājis viens līdz 1879.g. Pēc tam no 1879.g. kā skolas pārzinis strādājis **Pēteris Zaravičs**. Atalgojums 150 rubļi gadā, dzīvoklis no divām istabām, apkurināšana un 3 pūrvietas zemes. 1891.gadā skolotājs **Pēteris Zaravičs** pieņēmis otru skolotāju **Kārli Čakstiņu** (bez ped. izglītības). Algu maksājis **Pēteris Zaravičs** pats – 50 rubļi gadā.

Skolotājs **Pēteris Zaravičs** strādājis līdz 1894.gadam.

Sākumā skola ir saukusies – Veismaņu pagasta skola, bet līdz ar pagasta pārdēvēšanu 1925. gadā tā saucas Vaives pagasta 6-kl.pamatskola.

Vēl pie skolas atradās šādas saimniecības ēkas zem viena jumta: 3 klētis, 2 malkas šķūņi un 3 atsevišķas kūtis. Trešā ēka – koka malkas šķūnis. Šobrīd saimniecības ēkas sabrukušas.

Saimniecības ēkas celtas vienā laikā ar skolas ēku. Skolas iesvētīšanas dienā Veismaņu muižas īpašnieks barons Blankenhagens dāvinājis skolai Bībeli.

Lauksaimnieciski izmantojamā zeme pie skolas – 3,5 ha. Zeme atdalīta un nodota skolai no tuvumā esošās pagasta pašvaldības mājas zemes. Zeme iedalīta skolai tūlīt pēc tās ierīkošanas.

Pirmais skolas pārzinis Pēteris **Skrastiņš** strādājis viens no 1873.gada līdz 1879.gadam. No 1879.gada līdz 1894.gadam strādā kā skolas pārzinis Pēteris **Zaravičs**. No 1894.gada līdz 1901.gadam kā skolas pārzinis strādā Jānis **Drīzulis**. No 1901.gada līdz 1910.gadam kā skolas pārzinis strādā Dāvids **Brūkšs**. No 1910.gada līdz 1915.gadam kā skolas pārzinis strādā Antons **Actiņš**. 1915.gadā A.Actiņš tiek iesaukts kara dienestā un no 1915.gada līdz 1916.gadam kā pārziņa v.i. strādā Antonija **Amats**. No 1916.g. līdz 1918.g. kā skolas pārzine strādā Alvina **Ezers**. No 1918.g. līdz 1919.g. 11.maijam kā pārzinis strādā Pēteris **Irbīte** (izglītība skolotāju seminārs). No 1919.g. 11.maija kā skolas pārziņa vietas izpildītājs līdz 1920.g. 11.maijam strādā Elza **Tomsons**. Izglītība – ped. klase. No 1920.g. 11.maija līdz 1923.g. kā skolas pārzinis strādā – Reinis **Užāns**. Izglītība – ped. kursi. No 1923.g. kā skolas pārzinis strādā Arvīds **Štāks**. Izglītība – apmeklēti 2 gadu ped. kursi pie Latvijas Augstskolas.

No 1936./37. māc. G. Mācības sākas 19. oktobrī un beidzās 9. aprīlī.

Vasaras skola 1901./02. māc. g. noturēta no 24.05. – 15.06. un no 12.08. – 28.10.

Sākot ar 1874./75. māc. g. skolēni sadalīti 3 nodaļās. 1921.gadā atvērta arī 4.nodaļa. 1923./24. māc. g. tiek atvērta 5.nodaļa un ar 1924./25. māc. g. skola tiek pārviedota par 6 – kl. pamatskolu.

No pazīstamākām personām skolā mācījušies: bijušais sūtnis Seskis, cietuma departamenta direktors Veitmanis.

Internāts skolā iekārtots sākot ar 1873.gadu. Sākumā un līdz pat 1925.g. skolēniem bija tikai 3 telpas – guļamistabas. Caurmērā internāta telpas ir lietojuši māc. g. apmēram 50 skolēni.

Kopgalds iekārtots tikai sākot ar 1926.g., kad pagasta valde atbrīvoja savas telpas un nodeva skolas vajadzībām. Kopgalds nostādīts labi. Pusdienās gatavo – piena un gaļas ēdienus, 2 reizes nedēļā gatavo 2 ēdienus. Rītos skolēniem izsniedz tēju un kafiju pēc vēlēšanās, vakaros tikai tēju. Pie kopgalda katru gadu piedalās apmēram 56 skolēni. Produktus dod skolēnu vecāki. Krievijas laikos, kopgalds nav pastāvējis. Arī internāta telpas bijušas šauras, piem. skolēni ēduši klašu telpās. Guļamistabās gulējuši uz „lāviņām” divās kārtās.

Skolai divi mūzikas instrumenti – prāvas ērģeles un pianīno, beidzamo jaunu iegādāja skolas padome, savācot līdzekļus no izrīkojumu atlikumiem. Ar mācības līdzekļiem un inventāru skola apgādāta pietiekoši.

Bez kārtējiem inspektora revīzijas apmeklējumiem skolu 2 reizes ir apmeklējis tautskolu inspektors.

Bez vietēja rakstura sarīkojumiem, skolai citu ievērojamu sarīkojumu nav bijis.

Kara laikā skolas telpās mitinājušies kareivji, kas stipri sabojājuši skolas inventāru un izpostījuši ērģeles, tāpat iznīcinājuši daļu skolas arhīva.

Epidēmiskas slimības skolā plosījušās maz.

1945./46. m. g no Vaives pagasta sešklasīgās pamatskolas uz Līvu septiņgadīgo skolu pāriet strādāt skolotājas Lauma Ardava un Tomsone ar 5. un 6. klases bērniem.

1950. gadā likvidēja pagastus, sadalot tos ciemus, Cēsu pagasta teritorijā izveidojās divi ciemi – Dukuru un Līvu ciemi. Skola atradās Līvu ciema teritorijā, tāpēc to nosauca par Līvu septiņgadīgo skolu. 1951. gadā šai skolai pievieno Vaives četrklasīgo pamatskolu, līdz ar to beidz pastāvēt Vaives pagastskola.

Rāmuļu pamatskola

Rāmuļu pamatskolas vēsture sākās 1864. gadu, kad sākas māju iepirkšana īpašumā. J.Stukmanis nopērk „Vanadziņu” zemi. 1871. gadā Rāmuļu pagasta pašvaldība pagasta vajadzībām no J.Stukmaņa nopirka zemi. Kad radās nodoms celt skolu, vietējais Rāmuļu muižas īpašnieks **fon Blesings** piedāvāja zemi skolai par brīvu, deva skolai 7 pūrvietas meža skolas apkurināšanas vajadzībām un katru gadu 25 rubļi skolotāja algošanai, piesolīja muižas ceplī skolas būvei kaļķus dedzināt par brīvu, arī malku kaļķu dedzināšanai solījās dot par brīvu. Ja pagasts šo piedāvājumu pieņemtu, skolu tad vajadzētu celt ne uz pagastam piederošās zemes, bet uz muižas zemes, norādītā vietā, kura iznāca pagasta vienā malā. 1871. gada 29. decembrī sapulcinātais vietnieku pulks šo

muižnieka piedāvājumu noraidīja un palika pie tā, ka skola jāceļ uz pagastam piederošās „Vanadziņu” zemes, tas ir tur, kur tā tagad atrodas.

1872. gadā uz Vanadziņu zemes, zem viena jumta uzcēla Rāmuļu pagastnamu un skolu. Skola celta no koka, skolā šādas telpas: 2 klases, ēdamistaba, 2 guļamistabas, virtuve, 3 istabas skolotājiem. 1873. gada 6. decembrī skola tika iesvētīta. Vecpiebalgas skolotāju semināra audzēknis, skolotāja Rātmindera skolnieks Antons Veidens skolā sāka pulcināt pagasta bērnus.

1873. gada 4. oktobrī par skolotāju tika pieņemts **Antons Veidens** no Vecpiebalgas pagasta. Viņš pats bija arī pagasta skrīveris. Veidens saņēma lietošanā Vanadziņu mājas zemi, 40 rubļus gadā ziņneša algošanai, bet algu naudā – 75 rubļus gadā. **Antons Veidens** Rāmuļos par skolotāju sabija 20 gadus un savā darbā izpelnījās vispārēju atzinību. **Veidens** bija latvietis. Nodibināja kori un to vadīja. Izvadīja un apstāvēja mirušos. Viņa bērnu runas visiem patika labāk kā mācītāja runas.

Skolas pārzinis **Antons Veidens** skolā strādā no 1873. gada līdz 1893. gadam

Skolas pārzinis **Jānis Čakars** no 1893. gada līdz 1905. gadam

Skolas pārzinis **Antons Blaus** no 1905. gada līdz 1911. gadam

Skolas pārzinis **Jānis Skreitāls** no 1911. gada līdz 1937. gadam.

Skolotāji **Jānis Skreitāls** un **Austra Skreitāls** skaitās sabiedriskās dzīves vadītāji. **Jānis Skreitāls** ir visu biedrību un organizāciju vadītājs – teātra režisors, mazpulka vadītājs, kora diriģents.

Skolā internāts ierīkots 1873. gadā līdz 1914. gadam internātā dzīvoja visi, kuri skolu apmeklēja. Pēc 1914. gadam tikai tie, kuriem mājas tālāk par 3 km.

1923. gada 26. decembrī skola svinēja 50 gadu pastāvēšanas svētkus. Programmā bija: garīgi un laicīgi akti, teātris, kopmielasts un saviesīgs vakars. Garīgo aktu izpildīja draudzes mācītājs **Bērents**. Aktu kuplina koris **J. Skreitāla** vadībā.

1934. gada 16. maijā caur radio tapa zināms, ka notikusi valdības maiņa, Saeimas darbība apturēta, likumdošanas funkcijas uzņēmusies jaunā valdība. Atzīmējot šādas pārmaiņas, pie skolas lika uzvilkt nacionālo karogu.

1935. gada 7. maijā **Tautas vadonim Ulmanim** par godu un aiz mīlestības un cienības pret viņu, sarīkoja kociņu stādīšanu: skola, mazpulks un Jaunatnes Sarkanais Krusts.

1935. gada 8. maijā Skolai liela diena. Jau no paša rīta skolēnos pacilāts gara stāvoklis. „Stilbu” saimnieka Pliča dēls atnesis krietnu bērzu – tas jāstāda Tautas vadonim K. Ulmanim par godu. Pienāca gaidītais brīdis. Visa skola ārā. Katrs gribēja rakt bedri, kur kociņu iestādīt. Bedre izrakta pāra minūtēs. Mietiņi iedzīti. Tautas vadonim bērzs iestādīts!

1936. gada 20. oktobrī skolas pārzinim **Jānim Skreitālam** paiet 25 gadi kopš pārnācis uz Rāmuļiem par skolotāju. Vakarā nezinot un negaidot pie viņa ieradās daudzi apsveicēji: aizsargi, aizsardzes draudzes mācītājs **J. Meisters**, ragu orķestris kapelmeistara **J. Trauberga** vadībā, dziedātāju koris **Viļa Zaļaiskalna** vadībā un vēl sabiedrības pārstāvji un skolēni. Ragu orķestris spēlēja. Pēc tam koris dziedāja „Nākat, draugi, sniegsim rokas”. Tad runāja mācītājs **J. Meisters** un

pasniedza balvu. Aizsardžu priekšniece **Zariņas** jaunkundze tieca sirsnīgus vārdus un pasniedza balvas no kora un Rāmuļu bibliotēkas biedrības aizsardzēm.

1936. gada 21. oktobrī skolēni, atceroties sava skolotāja **J. Skreitāla** darbību skolā un sabiedrībā, pēc stundām rotaļājās un dejoja. Tika nosūtīts apsveikums **K. Ulmanim** līdz ar paziņojumu, ka skolēni savākuši un ziedo savu artavu Cēsu Uzvaras laukuma izbūvei.

Trīsdesmitajos gados Rāmuļu skolas ēkai tika uzcelts otrais stāvs.

Kara laikā skolas ēkas un tagadējā internāta, jumts bija bojāti, logu stikli izsisti, telpas netīras, skolas soli sadedzināti. Atjaunošanas darbā piedalījās skolotāji, skolēni un viņu vecāki.

Vecā Vanadziņu māja draudēja sabrukt. Tikai telpu trūkuma dēļ šeit vēl atradās internāts. Trūka arī dzīvokļu skolotājiem.

Pionieru organizāciju Rāmuļu skolā nodibināja 1940./41. mācību gadā. Pirmais pionieru vadītājs bija **Jānis Gūts**.

1946. gada 16. maijā skolotāji un skolēni piedalījās Meža dienās: iestādīja 1 ha meža un ceļmalas skolas tuvumā apstādīja ar kociņiem.

1948. gadā skola pārveidota par septiņgadīgu skolu.

1948./49. mācību gadā pionieru vienību nosauca Padomju Savienības varoņa **Aleksandra Matrasova** vārdā.

1963. gadā bijušajā skolas ēkā iekārtoja internātu, bet skola pārcēlās uz jauno ēku. Skolēni aktīvi iesaistījās apkārtnes labiekārtošanā.

No 1951.-1970. gadam skolas direktors bija **Arvīds Stīpnieks**.

Direktors kopā ar skolotāju **Baibu Dzeguzi** aktīvi piedalījās pagasta kultūras dzīvē: **Stīpnieks** vadīja un bija režisors dramatiskajam pulciņam, bet **Baiba Dzeguze** ilgus gadus vadīja tautas deju kolektīvus.

1969. gadā par dziedāšanas un fizikultūras skolotāju sāk strādāt **Česlavs Oļehnovičs**.

No 1970.-1972. gadam par Rāmuļu skolas direktoru strādā **Česlavs Oļehnovičs** un skolā arī sāk mācīties bērni ar īpašām vajadzībām.

1972. gads Rāmuļu skola pārveidota par Rāmuļu internātpalīgskolu, direktors **Česlavs Oļehnovičs**.

1972. gadā bērni bez īpašām vajadzībām pāriet un uzsāk mācības Līvu astoņgadīgajā skolā.

1987. gadā Rāmuļu skola speciālo skolu sacensībā ieguva 2. vietu republikā. Ļoti lielu uzmanību direktors pievērsa bērnu audzināšanai darbā.

1988. gadā Tautas izglītības nodaļas Goda plāksnē ievietota skolotāja **Jāņa Jeronoviča** ģimete, bet TDDP IK Goda rakstus saņem skolotājas **Baiba Dzeguze** un **Ilga Ozola**

1991. gads. Skola pārdēvēta par Rāmuļu speciālo skolu, direktors **Česlavs Oļehnovičs**

1992. gada 30. maijs. Likvidēta speciālā skola. Pagastā tika veikta aptauja par to, vai Rāmuļos nepieciešama pamatskola. Visi aptaujātie bērnu vecāki šādu iespēju uzskatīja par atbalstāmu un piekrita bērņus sūtīt Rāmuļu pamatskolā.

1992. gada 1. augusts. Dibināta Rāmuļu pamatskola - viena no mazākajām skolām rajonā. Skolā mācījās 24 skolēni, gada beigās-29, strādā 11 skolotāji un 9 tehniskie darbinieki. Internātā dzīvoja 5 skolēni. Katru gadu skolēnu skaits palielinājās, internāta 20 vietas reizēm pat bija par maz visiem, kas gribēja to izmantot.

1995. gads. Atzīmēta skolas 130. jubileja. Pasākumu vadīja direktors Česlavs Oļehnovičs.

1996. gads. Skolā darbu uzsāk pirmsskolas grupa. Šajā gadā skolas direktores pienākumus sāka pildīt Aija Milberga.

Jūnijā skolas estrādē notika Dziesmu diena, veltīta Daumanta Gaiļa 70. dzimšanas dienai. Piedalījās kori no Rīgas, Cēsīm, Valmieras, skolas dejotāji Baibas Dzeguzes vadībā.

2002. gada jūnijā Daumanta Gaiļa 75. dzimšanas dienai veltīts uzvedums bērniem E.Humperdinka opera „Ansītis un Grietiņa”, vakarā koncerts ar Daumanta Gaiļa dēlu Aivara un Viestura vadīto koru, kā arī ar Vaives pagasta un Rāmuļu skolas deju kolektīvu piedalīšanos.

2003. gads Abu skolas ēku jumtu renovācija.

2005. gads Tiek svinēta skolas 140. jubileja. Skolā viesojas bijušie un tagadējie skolnieki un skolotāji, viesi no tuviem un tāliem Latvijas nostūriem.

2007. gads Tiek atzīmēta Daumanta Gaiļa 80. dzimšanas diena.

1.4.2. Kultūra un sports

Vaives pagasta tautas nams dibināts 1927.gadā. Kopš tā laika darbība nav apstājusies. Pašlaik tautas namā darbojas vidējās paaudzes deju kolektīvs „Vaive”. Dejojā ar prieku piedalās pagasta un rajona rīkotajos svētkos, sadancošanas koncertos kaimiņu pagastos, skatēs izcīna iespēju doties uz Dziesmu un deju svētkiem Rīgā. Sieviešu vokālais ansamblis pagasta pašdarbnieku koncertos priecē ar skanīgo dziedāšanu. Ansamblis piedalās rajona dziesmu festivālos, skatēs, neatsaka kaimiņu pagastiem piedalīties koncertos. Ar pārtraukumiem darbojas dramatisks kolektīvs, ja pašiem nav iestudējuma, ciemos aicinām Cēsu Tautas teātri, kurā darbojas vairāki mūsu pagasta iedzīvotāji.

No tautas nama tradicionālajiem pasākumiem, kopš 1999.gada februāra, pagasta iedzīvotāji visvairāk iecienījuši koncertu „Dziesma Tava un mana...” ikvienam ir dota iespēja uzstāties uz skatuves instrumentālā ansambļa pavadībā. Reizi piecos gados notiek „Dziesmu diena Rāmuļos,” - diriģenta Daumanta Gaiļa piemiņas pasākums. Koncertā piedalās kori, operas solisti, deju kolektīvi. Katru gadu pensionāriem jūlijā tradicionāli rīkojam pensionāru – jubilāru balli un gada beigās Ziemassvētku pasākumu. Pirmskolas bērnu eglīte jau vairākus gadus notiek janvāra pirmajā

sestdienā. Gandrīz katru gadu vasarā notiek pagasta sporta svētki Neiztrūkstoši ir tradicionālie Lieldienu, Jāņu ielīgošanas, Valsts svētku pasākumi. Vasarā pasākumi notiek pagasta Kaķupītes estrādē.

Vaives pagasta teritorijā pie Vaives upes atrodas 1974. gadā uzbūvētā Priekuļu biatlona

šautuve ar ierīkotām asfaltētām un apgaismotām slēpošanas trasēm, kuras vasarā izmanto rollerslēpošanai. Šeit notiek gandrīz visas Latvijas lielākās biatlona sacensības gan ziemā, gan vasarā, kā arī starptautiskas sacensības gan ziemas, gan vasaras biatlonā.

1.4.3. Veselības aizsardzība

Rīdzenē ir feldšeru, vecmāšu punkts, divreiz mēnesī iedzīvotājus pieņem ģimenes ārsts, veselības aprūpi nodrošina arī Cēsu ārstniecības iestādes. Medicīnisko palīdzību pagasta iedzīvotāji var saņemt arī kaimiņpagastā Priekuļos, Raiņa ielā 8, kur atrodas Gundegas Meinertes un Jāņa Briģa ģimenes ārstu prakšu un procedūru kabinetu. Dārza ielā 6 Priekuļos atrodas Marģera Mača ģimenes ārsta prakse.

Medikamentus un higiēnas preces var iegādāties rajona centrā Cēsīs un arī aptiekā Priekuļos.

Sociālās palīdzības dienests atrodas Vaives pagasta „Kaķukrogā” un nodrošina iedzīvotājiem iespēju saņemt likumā noteikto sociālo palīdzību un pakalpojumus.

Latvijas brīvvalsts 30. gados rāmuliešus apkalpoja ārsts no Cēsīm un Taurenas pagasta, Lambartos dzīvoja vecmāte, bija aptieka (Vaives pagastā sava ārsta nebija). Padomju laikā Rīdzenē un Rāmuļos bija feldšeru un vecmāšu punkti.

1.5 Vaives pagasta nākotnes vīzija

Pagasta ekonomiskā attīstība ir saskaņota ar dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, kurā tiek ievēroti līdzsvarotas attīstības principi.

Pagasta izdevīgā ģeogrāfiskā novietojuma dēļ pieaugs individuālā apbūve ap jau esošajiem ciemiem, līdz ar to palielināsies iedzīvotāju skaits pagastā.

Arī kvalitatīviem izglītības pakalpojumiem ir būtiska nozīme teritorijas attīstībā. Pagasta teritorijā darbojas divas pamatskolas: Krīvos un Rāmuļos, kas nodrošina bērniem pamatizglītības iegūšanu. Vidējo izglītību iespējams iegūt kaimiņpagastā Priekuļos kā arī rajona centrā Cēsīs.

Pagastā ir sakārtota sadzīves atkritumu apsaimniekošana, ko veic Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija ZAAO. Iedzīvotājiem ir iespēja individuāli slēgt līgumus ar atkritumu apsaimniekošanas firmām „Jumis” un „Ragn Sells”.

Centralizētajai ūdensvadu un kanalizācijas sistēmai pagastā pieslēgti ap 800 patērētāji. Paredzēta jaunu artēzisko urbumu izveide Mežmaļos kā arī artēzisko urbumu remonts Rīdzenes, Krīvu un Rāmuļu ciemos. Jaunu artēzisko urbumu izveide tiek veikta atbilstoši ES direktīvu prasībām, tiks nomainītas vecās, nolietotojās ūdensvada caurules.

Jauna artēziskā urbuma izveide Mežmaļos, esošo urbumu remonts, skalošana un sūkņu nomaiņa Krīvu un Rīdzenes ciemos, ūdensapgādes sistēmas paplašināšana Rīdzenes ciemā, skalošana Krīvu ciemā uzlabos ūdensapgādes kvalitāti un drošību. Dzeramā ūdens kvalitāte būs atbilstoši ES direktīvu prasībām. Ūdens atdzelžošanas stacijas un ūdens attīrīšanas iekārtas tiks pilnībā automatizētas.

Arī notekūdeņu attīrīšanas ietaises būvniecība veco atrašanās vietās un ūdens torņa demontāža Krīvos uzlabos ainavu apdzīvotajās vietās.

Prioritārās investīciju programmas rezultātā Rīdzenes, Rāmuļu, Krīvu un Mežmaļu apdzīvotajās vietās tiks būvētas jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, līdz ar to tuvējās upēs nenonāks neattīrīti kanalizācijas notekūdeņi, uzlabosies to ekoloģiskā kvalitāte.

Vaives pagasts attīstās līdzsvarā ar ekonomisko attīstību kultūrvēsturisko mantojumu un vidi, nodrošinot pagasta iedzīvotājiem labvēlīgus dzīves apstākļus.

Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu valstī, iespējams, Vaives pagasts iekļausies Cēsu novadā un tad pagasta attīstības mērķi un virzieni būs saistīti ar novada teritorijas attīstības mērķiem un virzieniem.

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS, ĢEOLOĢIJA

2.1. Reljefs

Vaives pagasts atrodas Vidzemes augstienes Mežoles paugurienē. Virsmas augstums 150-200 metri virs jūras līmeņa. Ir vairāki pauguri, kas augstāki par 200 metriem:

- Ø Ziedukalns – 201.2m;
- Ø Lazdukalns – 225.2m;
- Ø Poļu kalns – 236m;
- Ø Jurģu kalns – 211.3m (uz pagasta R robežas).

2.2 Vaives pagasta fiziski ģeogrāfiskais raksturojums.

Vaives pagasta ģeoloģiskā uzbūve nav pārāk sarežģīta. Nedaudz sarežģītāks slāņu sagulums un to sastāvs šinī reģionā ir visvecākajiem veidojumiem – kristāliskajam pamatklintājam, kas iegūl lielā dziļumā, un jaunākajiem – kvartāra perioda nogulumiem, kuri veido nogulumsegas pašus augšējos slāņus. Slāņkopu sagulumu kristāliskajā pamatklintājā dažviet, visticamāk pagasta dienvidu daļā, sarežģīti disjunktīvie traucējumi (tektoniskie lūzumi), pa kuriem atsevišķi nogabali pārbīdīti kā vertikālā, tā arī, iespējams, horizontālā virzienā.

Ģeoloģiskās izpētes ziņā pagasta teritorija uzskatāma par samērā labi izpētītu. Pagājušā gadsimta II pusē te mērogā 1 : 200 000 veikta ģeoloģiskā, hidroģeoloģiskā, inženierģeoloģiskā, gravimetriskā un aeromagnetiskā kartēšana, vertikālā elektriskā zondēšana (VEZ) un urbumu karotāža. Gaujas nacionālā parka teritorijā veikta arī ģeoloģiskā kartēšana mērogā 1 : 50 000. Nelielos apjomos veikti arī derīgo izrakteņu meklēšanas un izpētes darbi, kā arī savulaik bija ierīkoti 20 ekspluatācijas urbumi pazemes ūdens ieguvei. Urbumu dziļums mainās no dažiem līdz 250 metriem (Rāmuļos).

Pēc Latvijas teritorijas tektoniskās rajonēšanas shēmas Cēsu apkārtnē iekļaujas Latvijas sedlienes, kura ir Austrumeiropas – lielas reģionālās ģeoloģiskās struktūras sastāvdaļa, austrumu robežas zonā. Pēc iežu vecuma, sastāva, saguluma apstākļiem un fizikālajām īpašībām vertikālajā griezumā te iezīmējas trīs krasi atšķirīgi kompleksi: apakšējais – kristāliskais pamatklintājs, vidējais – pirmskvartāra nogulumiežu sega un augšējais – kvartāra perioda veidojumi. Pilns nogulumu segas stratigrāfiskais griezumš, ieskaitot kristālisko pamatklintāju, šinī reģionā atsegts tikai divos urbumos, kuri atrodas 8-10 km aiz pagasta robežas: Cīrulišos pie Cēsīm un Drabešu pagastā - Kārļos. Šo urbumu ģeoloģisko griezumš ar lielu ticamības pakāpi var attiecināt uz visu pagasta teritoriju.

2.2.1. Kristāliskais pamatklintājs

Kristālisko pamatklintāju, spriežot pēc apvidus ģeoloģiskās attīstības procesiem un minēto dziļurbumu datiem, pagasta teritorijā, visticamāk, veido intruzīvie ieži – pārsvarā dažāda sastāva plagiogranīti, kurus saposmo vairāki tektoniskie lūzumi. Pamatklintājs te iegūl ap 850 – 950 m dziļumā, un tiek uzskatīts, ka tā ieži veidojušies apmēram pirms 1,5 – 2,0 miljardiem gadu, laikā,

kad pastāvēja aktīvs tektoniskais režīms, notika slāņu krokošanās un veidojās daudzi lūzumi. Jāatzīmē, ka kristāliskā pamatklintāja vecums, tā veidošanās secība, saguluma apstākļi, kā arī iežu sākotnējais sastāvs ir grūti nosakāmi un vēl nav pietiekami izpētīti.

2.2.2. Kvartāra nogulumi

Kvartārs aptver visjaunāko Zemes attīstības periodu, kas sākās pirms 1,7 milj. gadu. Tā nogulumi pārklāj devonu iežu virsu, kā arī veido pašreizējās reljefa formas. Ar kvartāra nogulumiem saistītas būvmateriālu izejvielu (smilts, smilts-grants, mālu, saldūdens kaļķiežu) atradnes, ekoloģiskās problēmas (grunts un gruntsūdeņu piesārņojums), inženierbūvju un komunikāciju ierīkošana. Tajos sastopamie ūdeņi tiek izmantoti arī lauku saimniecību ūdensapgādē.

Kvartāra periodā, daudzkārtēju krasu klimatisko apstākļu maiņu rezultātā, Latviju vairākkārt klāja kontinentālie segledāji pēc kuru kušanas iestājās starpleduslaikmets – laika posms ar pēclედuslaikmetam (holocēnam) līdzīgām klimatiskajām īpatnībām. Katru apledojumu raksturo paša ledāja nogulumi (morēna), kas veido gandrīz vienlaidu segu, kuras biezums parasti svārstās no dažiem metriem līdz dažiem desmitiem metru. Mazāk izplatīti ir ledāja kušanas ūdeņu veidojumi – fluvioglaciālie un limnoglaciālie nogulumi. Fluvioglaciālie veidojumi uzkrājas ledāja kušanas ūdeņu straumēm pārskalojot ledāja atnesto materiālu, bet limnoglaciālie nogulumi ir veidojumi dažāda lieluma stāvošu kušanas ūdeņu baseinos. Ledāja un to kušanas ūdeņu nogulumi sastāda kvartāra griezuma lielāko daļu. Pēdējā pēclედus laikmetā (holocēnā) savukārt veidojušies ezeru, purvu, aluviālie (upju) un avotu nogulumi ar mazāku izplatības areālu.

Pagasta teritorija atrodas Vidzemes augstienes Mežoles paugurainē, kuru norobežo labi izteikta plaša nogāze. Zemes virsmas augstums tās lielākajā daļā ir 180 – 200 m v.j.l., visaugstāk paceļoties teritorijas dienvidaustrumos, kur atrodas augstākās virsotnes - Lazdukalns (225,2 m vjl.) un Poļu kalns (236 m vjl.). Dienvidos no Rāmuļiem, gar Amatas ieleju, reljefs pazeminās līdz 160 – 170 m vjl., bet Cēsu tuvumā, augstienes nogāzes pakājē, pat līdz 125 – 135 m vjl.

Reljefs ir izteikti paugurains. Tas pārsvarā sastāv no 5 – 10 līdz 20 – 25 m augstiem pauguriem, paugurmasīviem, nelieliem vaļņiem, īsām grēdām, kas mijas ar dažāda lieluma un formas ieplakām. Iespaidīga ir līdz 2 km platā un ap 40 – 50 m dziļā Vaives senleja, kas atbilst senam iegrauzumam devona iežu virsā, šķeļot ne tikai Pļaviņu svītas karbonātiežus, bet sasniedzot arī Gaujas svītas smilšakmeņus. Tās rietumu nogāze ir īsāka un stāvāka, austrumu nogāze – garāka, sengravu saposmota, vietām paugurota. Pa senleju līkumo Vaives upe. Labi izteiktas ielejas ir arī Raunim un Amatai.

Zemkvartāra virsma pagasta ziemeļos atrodas 100 – 115 m vjl., bet plašā teritorijā tā austrumos un dienvidaustrumos paaugstinās līdz 120 – 130 m vjl. Savukārt ielejveida iegrauzumu gultnē pazeminās līdz 50 m vjl.

Kvartāra nogulumu biezums pagasta teritorijas lielākajā daļā sasniedz 60 – 80 m, tā dienvidaustrumos pieaugot līdz 100 m. Augstienes nogāzē, ziemeļos no Vidzemes šosejas (Vaive – Rīdzene), tas samazinās līdz 10 – 40 m.

Pagasta teritorijā pētījumu apjoms nav liels, tāpēc kvartāra segas uzbūves raksturojumam izmantoti arī dati par blakus esošām augstienes daļām. Šeit apzināti 3 apledoju (Lētīžas, Kurzemes un Latvijas) veidojumi.

Kvartāra nogulumu segas pamatā iegul Lētīžas leduslaikmeta nogulumi, kurus galvenokārt pārstāv ļoti blīva, sarkanbrūna vai brūna, viendabīga morēnas mālsmilts ar grants un oļu piejaukumu. Tā aizpilda devona iežu virsmas pazeminājumus, kā arī sastopama hipsometriski augstākajā pagasta dienvidu daļā. Hipsometrija ir zemes virsmas formu klasifikācija pēc to augstuma. Morēnas biezums parasti sasniedz 5 – 15 m. Dažviet morēnu pārklāj arī šāda biezuma dažāda rupjuma smilts slāņkopa, kas reizēm satur arī grants un oļu piejaukumu, vietām mālu un aleirītu starpslāņus.

Kvartāra ģeoloģiskā griezumā vidējā daļa sastāv no jau plašāk izplatītā Kurzemes leduslaikmeta kompleksa, kura sastāvā dominē 10 – 25 m biezs, pelēkbrūns, brūnpelēks, retāk pelēks morēnas smilšmāls vai mālsmilts. Salīdzinājumā ar jaunāko – Latvijas morēnu, Kurzemes morēnas nogulumi, kas satur arī grants un oļu piemaisījumu, ir blīvāki. Vietām virs tiem uzguļ mainīga biezuma (5 – 20 m, retāk biežāki) un dažāda sastāva starpmorēnu nogulumi – dažādgraudaina smilts ar grants un oļu piejaukumu vai starpkārtām, smalkgraudaina smilts, retāk aleirīti un aleirītiska smilts.

Kvartāra segas augšdaļu, arī mūsdienu reljefa formas, veido pēdējā – Latvijas leduslaikmeta nogulumi, kuri augstienes hipsometriski augstākajā daļā pārklāj Kurzemes apledojuma veidojumus, bet pagasta ziemeļos arī devona iežus.

Glacigēnie nogulumi (morēna) - sastopami visā pagasta teritorijā. Vietām tos pārklāj fluvioglaciālie, limnoglaciālie un pēcloduslaikmeta veidojumi. Morēna sastāv galvenokārt no sarkanīgi brūna vai brūna smilšmāla un mālsmilts ar grants, oļu un dažāda lieluma laukakmeņu piemaisījumu. Morēnas sastāvs nav viendabīgs. Bieži tās uzbūvē vērojamas arī smilts – grants, granšainas smilts, oļaina materiāla, dažāda rupjuma smilts starpkārtas un ieslēgumi, kuru biezums svārstās no dažiem desmit centimetriem līdz vairākiem metriem. Morēnas biezums sasniedz 30 – 75 m, bet pagasta ziemeļos vietām samazinās līdz 5 – 10 m.

Fluvioglaciālie nogulumi – dažādgraudaina smilts, nereti ar mainīgu grants un oļu piejaukumu vai starpkārtām, smalk- un vidējgraudaina smilts, kurā sastop retus aleirīta starpslāņus un lēcas, lielākos laukumos atsedzas zemes virspusē pagasta dienvidu daļā gar Amatas upi, rietumos no Meļļu stacijas, kā arī teritorijas ziemeļos. Fluvioglaciālo nogulumu biezums sasniedz 5 – 10 m, reizēm arī vairāk. Veicot meklēšanas darbus šo nogulumu izplatības areālos, iespējams atklāt smilts un smilts – grants atradnes. Atsevišķās grēdās, vaļņveida formās un paugurmasīvos fluvioglaciālos veidojumus daļēji vai pilnīgi pārklāj morēnas sega līdz 3 – 5 m biezumā.

Limnoglaciālie nogulumi – māli, aleirīti, izplatīti sporādiski atsevišķos nelielos areālos. To biezums sasniedz 2 – 5 m.

Pēcdeduslaikmetā (holocēnā), kas iestājās aptuveni pirms 10 tūkstošs gadiem, izveidojušies limniskie (ezeru), purvu, aluviālie (upju) un avotu nogulumi.

Limniskie nogulumi sastopami reti. Nelielās ezerdobes aizpilda galvenokārt sapropeļi, kuru biezums sasniedz 3 – 4 m.

Sapropeļis – gītija – organogēni ezera nogulumi veidojas no ūdensaugu un ūdensdzīvnieku atliekām. Piejaukumā smilts, māla daļiņas, nereti arī kalcija karbonāti, veidojies pēcdeduslaikmetā.

Purvu nogulumi maz izplatīti. Dominē salīdzinoši nelielas kūdras iegulas. Lielākie purvi sastopami tikai pagasta dienvidu un dienvidaustrumu daļā. Pārsvarā sastopamas zemo purvu, mazāk – pārejas un augsto purvu iegulas. Kūdras biezums tajās sasniedz 2 – 4,5 m.

Aluviālie nogulumi, kuru biezums parasti ir 1 – 5 m robežās, sastopami visu upju ielejās. Tos veido dažādgraudaina smilts ar grants un oļu piemaisījumu, smalkgraudaina un aleirītiska smilts, vietām ar dūņu un kūdras starpslāņiem. Ieleju posmos, kur upēm raksturīgs liels kritums, alūviņu veido arī grants – oļu materiāls, vietām sastop laukakmeņus.

Avotu nogulumi – saldūdens kaļķieži veido niecīgas iegulas ieleju nogāzēs un pakājēs pazemes ūdeņu izplūdes vietās. Galvenokārt tie sastopami visā Vaives senlejā. Kaļķiežu biezums šeit pat sasniedz 4,7 m.

Vaives pagasta teritorijā, Vaives upes kreisajā krastā, pie Dāvida dzirnavām, Gaujas NP teritorijā atrodas valsts nozīmes aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis, aizsargājams Eiropas nozīmes biotops – Dāvida dzirnavu avoti. (MK noteikumi Nr.175, Rīgā, 2001. gada aprīlī noteikumi „Par aizsargājamiem ģeoloģiskiem un ģeomorfoloģiskiem dabas pieminekļiem”

Tur no augšdevona Pļaviņu svītas dolomītiem iztek 34 avoti, kopējais debits 31l/sek. Nogāzē, sazarodamies tie veido 7m augstu krāčveida ūdenskritumu. Avoti izveidojuši divas nelielas saldūdens kaļķiežu atradnes. Lielākā saldūdens kaļķiežu atradne atrodas 300m augšpus bijušajām Dāvida dzirnavām. No Dāvida dzirnavu avotu ūdens izgulsnējas arī dzelzs hidroksīdi, kas nokrāso šūnakmeni rūsganā krāsā. Pazemes ūdenī atrodas –vērtīgie dzelzs joni, kas ūdenim izplūstot zemes virspusē, pievieno sev gaisa skābekli. Veidojas gan trīsvērtīgie dzelzs oksīdi, gan hidroksīdi.

Pirms 2. pasaules kara pie Dāvida dzirnavām bija arī Dāvida dzirnavu ezers, kura baseinā ietilpa Dāvida dzirnavu avoti un Vaives upe.

2.2.3. Pirmskvartāra nogulumi

Kembrija nogulumi veidojušies senas kembrija jūras piekrastē, kas klāja Latvijas teritoriju kembrija ģeoloģiskajā periodā.

Pirmskvartāra nogulumus pagasta teritorijā veido kembrija, ordovika, silūra un devona sistēmas karbonātiskie, smilšainie un mālainie ieži. Šo nogulumu kopējais biezums sasniedz 930 – 940 m.

Kembrija nogulumi pārsedz pamatklintāju un ir visvecākie nogulumiežu segas veidojumi. Pagasta teritorijā tie ieguļ 900 – 930 m dziļumā. Kembrija nogulumi veidojušies seklas jūras piekrastē un pārsvarā sastāv no smilšakmeņiem, kuros bagātīgi ieguļ sālsūdeņi ar sāļu koncentrāciju līdz 100 – 120 g/l. Slāņkopas biezums ir ap 50 m.

Ordovika nogulumi veidojušies jūras baseinos un lielākoties tie ir dažāda sastāva karbonātieži (kaļķakmeņi, dolomīti, domerīti, merģeļi). Šo nogulumu biezums Cīrulīšu urbumā ir 237 m, Kārļos – 225 m. Tāds tas arī ir Vaives pagasta teritorijā. Minētie urbumi atrodas apmēram 10 km attālumā no Vaives pagasta padomes.

Silūra nogulumi pārsedz ordovika slāņkopas un tos pārsvarā veido merģeļi, māli un mālaini kaļķakmeņi, kuru virsma ieguļ 440 – 450 m dziļumā. Nogulumu biezums – 70 – 75m.

Nevienā no Latvijas apvidiem silūra nogulumos derīgie izrakteņi nav konstatēti. Par galveno silūra slāņkopu īpatnību jāuzskata to izolētspēja, jo tās nosargā devona sistēmas saldūdens horizontus no kembrija sālsūdeņu iekļūšanas.

Devona sistēmas nogulumi sastopami visā pagasta teritorijā, pie kam jaunākie šā perioda nogulumi atsedzas jau tieši zem kvartāra segas, bet dažviet nogulumi vērojami pat upju stāvajos krastos. Šo iežu kopējais biezums 500 – 550 m. Devona perioda nogulumi iedalāmi 3 daļās – apakš, vidus un augšdevona nogulumos, pie kam tie atsegumi, kas redzami Vaives un Rauņa krastos, ir augšdevona Gaujas un Amatas svītu smilšakmeņi un jaunākie nogulumi – Pļaviņu svītas dolomīti, no kuriek izplūst avoti, kas veido avotkaļķus pie Dāvida dzirnavām.

Pēc iežu sastāva un faunas pārkmeņojumiem devona nogulumus pagasta teritorijā iespējams iedalīt 12 sīkākās stratigrāfiskās vienībās – svītās, kurām doti šādi nosaukumi: Ķemeru, Pērnavas, Narvas, Arukilas, Burtnieku, Gaujas, Amatas, Pļaviņu, Salaspils, Daugavas, Katlešu un Ogres svīta.

Devona nogulumiežu segas visvecākie ir *Ķemeru* un *Pērnavas svītu* nogulumi, kurus veido sarkanbrūnu un dzeltenpelēku, ūdenscaurlaidīgu, smilšakmeņu mija ar aleirītu un mālu starpslāņiem. Uzska, ka šo svītu slāņkopas veidojušās seklas jūras piekrastē, kur ūdens sāļums bija neliels. Taču jāatzīmē šajās svītās iekļautie ūdeņi ir mineralizēti un ilgus gadus ārstniecības nolūkos tos izmantoja Cīrulīšos un Kārļos (Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā nav ziņu, vai tas nenotiek arī patreiz). Jāatzīmē, ka Ķemeru horizontā mineralizācija sasniedz 25 – 30 g/l, broma saturs – ap 80 mg/l, bet Pērnavas horizontā attiecīgi - 6 – 10 g/l un 4 – 10 mg/l.

Abu svītu nogulumu kopbiezums mainās 130 – 140 m robežās.

Narvas svītas domerīti ar mālainu dolomītu un mālu starpslāņiem pārklāj Pērnavas svītas nogulumus un veido ūdeni necaurlaidīgu slāņkopu, kura tāpat kā silūra un ordovika nogulumi ir reģionāls sprostsplānis, kas atdala saldūdens horizontus no zemāk iegulošajiem minerālūdeņiem.

Narvas svītas nogulumu biezums pagasta teritorijā mainās maz, aptuveni sasniedzot 110 – 120 m.

Narvas svītas nogulumus pārsedz vidus- un augšdevona ūdensnesošais horizonts – *Arukilas, Burtnieku, Gaujas* un *Amatas svītu* sarkanīgie un dzeltenpelēkie smilšakmeņi ar aleirolītu un mālu starpslāņiem. Smilšakmeņos iegul bagātīgi pazemes saldūdens krājumi, kuri pagasta ziemeļu daļā (īpaši Gaujas svīta) uzskatāmi par stabilu ūdens ieguves avotu. Visu četru svītu kopējais biezums vidēji ir 230 – 240 m. Zīmīgi, ka šā kompleksa jaunākās – Amatas svītas ieži pagasta ziemeļos daudzviet, nelielu laukumu veidā, atsedzas jau tieši zem kvartāra nogulumu segas.

Virs terīgēno iežu kompleksa iegul *Pļaviņu svītas* nogulumi, kuri veidojušies atšķirīgos sedimentācijas apstākļos. Tādēļ tie galvenokārt sastāv no dolomītiem ar domerītu un karbonātisku mālu starpkārtām. Šo nogulumu maksimālais biezums 20 – 25 m. Vietās, kur zemkvartāra virsā atsedzas Amatas svītas smilšakmeņi, Pļaviņu svītas nogulumi ir pilnīgi erodēti. Svarīgi, ka Pļaviņu svītas plaisainajos dolomītos iekļautie pazemes ūdeņi pagasta centrālajā un dienvidu daļā ir dzeramā ūdens ieguves avots.

Virs Pļaviņu svītas griezumā iegul *Salaspils svītas* nogulumi – pelēki, zaļganpelēki māli, mālaini dolomīti, domerīti, dolomīti, reti ģipša starpslāņi. Salaspils svītas ieži veidojušies jūras regresijas posmā, palielinoties mālaino nogulu lomai un ūdens sāļumam. Nogulumu biezums nepārsniedz 10 – 15 m. Šiem nogulumiem nav praktiskas saimnieciskas nozīmes.

Pagasta teritorijas vidusdaļā kvartāra segas pamatnē galvenokārt iegul *Daugavas svītas* nogulumi – pārsvarā dolomīti ar merģeļu un mālu starpkārtām. Gan pēc sastāva, gan arī pēc saguluma apstākļiem tie ir ļoti līdzīgi Pļaviņu svītai. Maksimālais nogulumu biezums ir ap 20 m.

Jaunāko terīgēno iežu kompleksu, kas pagasta pašā dienvidu daļā iegul tieši zem kvartāra nogulumu segas, veido *Katlešu* un *Ogres svītu* smalkgraudainie smilšakmeņi, mālaini aleirolīti, māli un merģeļi. To kopējais biezums, atkarībā no denudācijas procesu intensitātes, mainās no dažiem līdz 30 – 40 metriem. Šo svītu izplatības robežu noteikšana ir ļoti apgrūtināta, jo abu svītu iežu sastāvs ir ļoti līdzīgs. Pamatoti robežu var noteikt tikai pēc seno jūras zivju fosilijām - pārakmeņojumu atlieku analīzes vai izsekojot to uzbūvē atsevišķu iežu slāņu saguluma ritmus.

Katlešu un Ogres svītas smilšainos slāņus iespējams izmantot kā ūdens ieguves avotu mazāku apdzīvotu vietu un zemnieku saimniecību apgādei ar dzeramo ūdeni.

Pirmskvartāra nogulumu ģeoloģiskās uzbūves apraksta noslēgumā sniedzam izplatītāko iežu īsu raksturojumu.

Intruzīvie ieži – ieži, kas veidojušies magmai iespiežoties zemes garozā.

Metamorfie ieži – pārkristalizēti un izmainīti intruzīvie un nogulumieži, galvenokārt augstas temperatūras režīmā.

Smilšakmens - sārts, iedzeltens, pelēks vai balts iezis, kas sastāv no kopā sacementētiem smilts graudiņiem (diametrs 0,1 – 1 mm). Atkarībā no cementējošās vielas un tās daudzuma izšķir

vāji (vājš māla vai dzelzs oksīdu cements), vidēji blīvi (karbonātu cements vai stiprs dzelzs oksīdu cements) un blīvi (stiprs karbonātu cements) cementētus smilšakmeņus. Smilšakmeņi ar karbonātu cementu bieži veido apaļas lodītes vai to ķekarus. Šādus veidojumus sauc par lodīšu smilšakmeņiem. Šādi smilšakmeņi raksturīgi augšdevona Amatas svītas nogulumiem – smilšakmeņiem, kas sacementēti ar kalcija cementu un tik ātri nepadodas sadalīšanas procesam.

Aleirīts – irdens sīkgraudains iezis (diametrs 0,01 – 0,1 mm), kas pēc sastāvdaļu izmēriem ieņem vidēju stāvokli starp smiltīm un māliem. Krāsa gaišpelēka, pelēka, dzeltenīga, zaļganpelēka sarkanbrūna, pārsvarā – gaiša.

Aleirolīts – sacementēti ieži, kas sastāv no aleirīta graudiņiem, pelēkā vai dzeltenpelēkā, arī sārtā, violetā krāsā. Ūdenī neizmirst.

Māls – sastāv no vissīkākajām māla daļiņām, kas ir daudzārt smalkākas par smilts graudiņiem. Māls ir nogulumiezis, kas sastāv galvenokārt no māla minerāliem un satur ne mazāk kā 50% vissīkāko māla daļiņu (diametrs < 0.01mm). Samitrināts māls ir plastisks, bet izžāvēts saglabā piešķirto formu. Māls ir veidojies sadēdot silikātu minerāliem.

Kaļķakmens – pietiekami blīvs, bieži plaisains, gaišpelēks, pelēks vai brūnganpelēks iezis, ko veido minerāls kalcīts CaCO_3 . Parasti kaļķakmens ir samērā mehāniski izturīgs. Tukšumi (poras un kavernas) sastopami retāk nekā dolomītos, turklāt organismu atliekas un pārakmeņojumus satur daudz biežāk.

Dolomīts – blīvs, bieži plaisains gaišpelēks, pelēks vai brūnganpelēks iezis, kurš sastāv no minerāla dolomīta $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$. Parasti dolomīts ir mehāniski izturīgs. Bieži tajā ir mazāki un lielāki tukšumi – poras un kavernas.

Merģelis - diezgan blīvs, pārsvarā plātņains, pelēks vai brūnganpelēks iezis, kas pēc sastāva ir vidējs starp mālu un kaļķakmeņi. Tas ir zemjains un smērējošs. Visbiežāk merģelos nav poru un kavernu.

Domerīts (dolomītmerģelis) – parasti cieti ieži pelēkā, brūnganpelēkā vai zaļganpelēkā, arī brūnā, sarkanbrūnā krāsā, kas pēc sastāva vidējs starp mālu un dolomītu. Domerīts ir zemjains un smērējošs, lielākoties bez porām un kavernām.

Ģipsis (ģipšakmens) ir minerāls un nogulumiezis, kas sastāv no kalcija sulfāta hidrāta – $\text{Ca}(\text{SO}_4) \cdot 2\text{H}_2\text{O}$, ko veido smalki, paralēli, šķiedrveida kristāli baltā, dažreiz dzeltenīgā vai oranžā krāsā ar zīdainu spīdumu. Visbiežāk šķiedru garums ir daži centimetri, bet atsevišķos slāņos tas sasniedz līdz 15 cm garumu. Tādā gadījumā to sauc par šķiedru ģipsi.

Ģipsis veidojies no pārsātināta sāļūdens karsta klimata apstākļos lagūnās vai ezeros, izgulsnējoties kalcija sulfāta anhidrītam. Piesaistot ūdeni anhidrīts pārveidojas ģipsī. Lielākās iegulas perma un devona ģeoloģiskajos periodos. Izmanto medicīnā un būvmateriālu rūpniecībā.

2.3. Derīgie izrakteņi

Cēsu rajonā, tai skaitā arī Vaives pagastā, pagājušā gadsimta II pusē veikti kā ģeoloģiskās kartēšanas, tā arī derīgo izrakteņu meklēšanas un izpētes darbi, kuru gaitā iegūtas samērā izsmeļošas ziņas par zemes dziļu uzbūvi, bet arī par nogulumu segā sastopamajiem derīgajiem izrakteņiem. Iegūtie materiāli liecina, ka pagasta teritorijā nav sastopamas kaļķakmens, dolomīta un ģipšakmens atradnes, jo ģipšu izgulsnēšanai savulaik te nav bijuši labvēlīgi ģeoloģiskie apstākļi, bet kaļķakmens un dolomīta iegulas atrodas lielā dziļumā un to ieguve nav ekonomiski izdevīga. Pagastā līdz šim laikam nav apzinātas arī perspektīvas, rūpnieciskas nozīmes smilts – grants un bezakmens māla iegulas.

Par rūpnieciskas nozīmes derīgajiem izrakteņiem var uzskatīt tikai pazemes ūdeņus (kā minerālūdeņus, tā arī saldūdeņus), divas nelielas saldūdens kaļķiežu un vairākas kūdras iegulas.

Gaujas NP teritorijā kūdras un kaļķiežu atradnes netiek izmantotas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nolūkā.

Pēc MK 2005. gada 21. jūnija noteikumiem Nr. 449 „*Zemes dziļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas, kā arī ģeoloģiskās informācijas izmantošanas vispārīgā kārtība*” derīgo izrakteņu krājumu izpētei, ieguvei un uzskaiti tiek piemērota derīgo izrakteņu krājumu klasifikācija, kas nosaka vienotas prasības to iedalīšanai kategorijās atbilstoši ģeoloģiskās izpētes detalizācijai:

- A kategorijā jeb izpētītos krājumos,
- N kategorijā jeb novērtētos krājumos,
- P kategorijā jeb prognozētos krājumos.

Vienā atradnē iespējami kā A, tā N kategorijas krājumi, bet teritorijas ar prognozētajiem krājumiem sauc par perspektīvajiem laukumiem (laukiem).

2.3.1. Smilts un grants

Smilts – grants maisījumam ir ļoti liela saimnieciska nozīme. Tas Latvijas zemes dzīlēs visplašāk sastopamais derīgais izraktenis, kuru veido vairāk vai mazāk noapaļotas iežu atlūzu un minerālu graudiņu sakopojums.

Smilts un grants maisījums izmantojams daudzās tautsaimniecības nozarēs: betona, būvju un silikātķieģeļu izgatavošanai, ceļu būvēs, uzbērumu veidošanai būvlaukumos un citur. Jautājumā par smilts un grants klasifikāciju nav vienprātības. Pašlaik Latvijā būvniecības praksē par smilti uzskata materiālu ar graudiņu izmēriem 0,14 – 5 mm, bet par granti – 5 – 70 mm graudus. Dažreiz 20 – 70 mm frakciju dēvē par oļiem, bet lielāku par 70mm – par akmeņiem. Savukārt pēc Eiropas normatīviem par smilti jeb smalku minerālmateriālu būtu jāuzskata graudiņus mazākus par 4 – 2 mm. Šajos normatīvos pazemināta arī smilts smalko graudu apakšējā robeža – 0,063 mm.

Latvijā smilts un grants atradnēs produktīvo slāņkopu pārsvarā veido smilts un tikai atsevišķos starpslāņos dominē grants un oļu frakcija. Šī materiāla kvalitāti parasti nosaka ne tikai graudiņu izmēri, bet arī to sastāvs. Svarīgākais kvalitātes rādītājs ir magmatisko iežu graudiņu daudzums, jo šie ieži ir stiprāki un arī salizturīgāki. Rupjākās un izturīgākās grants frakcijas izmantojamas betonā kā pildviela, bet smilts – kā būvjavu sastāvdaļa, ceļu būvēs, uzbērums veidošanai būvlaukumos un citur.

Atbilstoši normatīvajiem dokumentiem dabas resursu nodokļa noteikšanai maisījumu, kurā grants graudu saturs ir mazāks par 15 %, uzskata par smilti, bet materiālu ar grants frakcijas saturu lielāku par 15 % - par smilts – grants maisījumu. Šāda attiecība tiek ievērota arī atradņu klasifikācijā.

Kā jau minēts, pagasta teritorijā līdz šim nav pētīti smilts – grants krājumi, tādēļ nepieciešamos šā derīgā izrakteņa daudzumus ceļu būvēm un citām saimnieciskajām vajadzībām Vaives pagasta organizācijas varētu iegādāties karjeros tuvākajos kaimiņu pagastos, kur vairākās izpētītās atradnēs ir pietiekoši lieli smilts un grants krājumi.

1.tabulā sniedzam tuvāko karjeru sarakstu, kuros 2005. gadā notika smilts – grants materiāla ieguve.

Smilts – grants ieguve tuvākajos karjeros Cēsu rajonā

Tabula Nr. 1

Nr. p.k.	Atradnes nosaukums, pagasts	Uzņēmējdarbība	Derīgā izrakteņa izmantošana	Ieguve 2005.g. tūkst.m ³	Krājumu atlikums izmantošanai izsniegtās licences robežās, tūkst.m ³ (2006.g. 1. janvārī)
1	2	3	4	5	6
1.	Pāvuli Raunas pag. Sakārņi	SIA būvniecības firma „Virāža”	Būvniecībai, ceļu būvei un remontam	132.1	6446.36
2.	Fukši Amatas nov.	VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežniecība	Būvniecībai, ceļu būvei un remontam	21.64	117.23
3.	Lepekši Amatas nov.	SIA „Lepekškalns”	Būvniecībai	10.15	1113.2
4.	Rēzes Amatas nov.	SIA „Cēsu būvnieks”	Būvniecībai, ceļu būvei un remontam	13.91	557.44
5.	Piebaudzes Priekuļu pag.	Amatas novada dome	Būvniecībai, ceļu būvei un remontam	1.0	60.5
6.	Piebaudzes Priekuļu pag.	VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes	Būvniecībai, ceļu būvei un remontam	5.28	178.23

7.	Sikāti Dzērbenes pag.	mežsaimniecība VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība	Būvniecībai, ceļu būvei un remontam	1.49	52.57
----	------------------------------------	--	--	-------------	--------------

2.3.2. Saldūdens kaļķiezis

Kaļķieži ir samērā jauni nogulumi. To iegulas veidojušās no avotu ūdeņiem pēcdeduslaikmetā (holocēnā) samērā silta klimata apstākļos. Nelielos apjomos saldūdens kaļķu izgulsnēšanās notiek ezeros un avotu tuvumā, kuru ūdenī ir augsts kalcija bikarbonāta saturs. Tā turpinās arī mūsdienās.

Kaļķiezis lielākoties sastopams irdenas miltveida vai sīkgraudainas masas veidā ar organisko vielu, pārsvarā kūdras, piejaukumu; retāk nogulās izveidojas cietāks iezis, kurš uzskatāms par šūnakmens paveidu.

Irdenie saldūdens kaļķi izmantojami lauksaimniecībā kā kaļķošanas materiāls skābu augšņu neitralizācijai. Kūdras piejaukums iegulās paaugstina kaļķošanas materiāla kvalitāti un vietās, kur segkārtu veido kūdra, tā izmantojama kopā ar produktīvo slāni. Tīrais kaļķiežu paveids ar CaCO_3 saturu augstāku par 85 % un bez kaitīgo elementu piemaisījuma derīgs arī kā minerālā piedeva lopbarībā.

Pagājušā gadsimta 50-tajos gados Cēsu rajonā veikti speciāli saldūdens kaļķieža atradņu meklēšanas darbi, kuru rezultātā apzinātas vairākas kaļķiežu iegulas. Lielākā daļa šo iegulu ir nelielas un to vairumam mūsdienās nav iespējams noteikt pat precīzu atrašanās

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras datu bāzē pašlaik iekļautas ziņas par divām Vaives pagastā izvietotām saldūdens kaļķiežu atradnēm. Abas iegulas ir nelielas, to kopējie krājumi (A kateg) – $9,1 \text{ tūkst.m}^3$, novērtēto (N kateg.) – $11,2 \text{ tūkst.m}^3$.

Analīžu dati liecina, ka abās iegulās – Dāvida dzirnavas un Veismaņi kaļķiezī ir augsts, attiecīgi 91,3% un 90,4 – 95,6% CaCO_3 saturs, un pēc karbonātu daudzuma tos iespējams izmantot ne tikai skābo augšņu kaļķošanai, bet arī kā minerālo piedevu lopbarībā.

Ziņu vai kāda no šīm iegulām tikusi izmantota Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā nav.

2.3.3. Kūdra

Reljefa saposmotība un apgrūtinātā notece ir veicinājusi arī purvu attīstību. Atradnes aizņem reljefa pazeminājumus - starppauguru un glaciokarsta ieplakas kā arī upju palienes. Pagasta teritorijā pēc Kūdras fonda, kas sagatavots uz 1980. gada 1. janvāri, datiem atrodas 13 kūdras atradnes vai to

daļas. Jāatzīst, ka lauku darbi, kas saistīti ar kūdras atradņu apzināšanu veikti pagājušā gadsimta divdesmito un piecdesmito gadu beigās. Līdz ar to dati par kūdras iegulām ir aptuveni un to precizēšanai būtu nepieciešami papildus pētījumi. Šī iemesla dēļ kūdras atradņu izvietojums kartē parādīts shematiski un to robežas ir aptuvenas (par izejas materiālu izmantota kūdras atradņu karte mērogā 1 : 100 000). Visu atradņu kūdras resursi aplēsti atbilstoši prognožu **P kategorijai**. Atradnes, kas atrodas ziemeļos no Rīgas – Vecclaicenes šosejas atrodas Gaujas NP teritorijā. Ziņas par to, ka kādā no pagasta atradnēm ir iegūta kūdra, aģentūras rīcībā nav.

Izvērtējot Kūdras fonda datus jāsecina, ka kūdras atradņu platība pagastā mainās no viena līdz 112 ha, bet kūdras dziļumi svārstās no 1,0 līdz 4,5 m. Visu atradņu kopplatība ir 404 ha un tajās sakopoti nedaudz virs 5 milj. m³ lieli kūdras resursi. Nozīmīgākā kūdras atradne ir **Pienu** (Nr. 2738), kas pagastā atrodas tikai daļēji, bet tās prognozētie resursi ir 1,6milj.m³. Pārējās atradnes resursu ziņā ir salīdzinoši nelielas. Pagasta teritorijā atrodas puslīdz ievērojams purvs Krievzemē ar nosaukumu „Purva Grīviņi” vai Krievu purvs (Nr. 2734).

Skatīt Vaives pagasta tematisko karti „Nekustamā īpašuma lietošanas tiesību apgrūtinājumi”

2.3.4. Sapropelis

Ezeru apsekošanas laikā Cēsu rajonā, ko pēc Valsts ģeoloģijas dienesta pasūtījuma 1997. gadā veica SIA “Geo - Konsultants”, Vaives pagasta teritorijā sapropeļa atradne atklāta tikai **Mazuma (Mazais)** –ezerā. Tās raksturojums dots 4. tabulā. Balstoties uz dažādu speciālistu pētījumu rezultātiem konstatēts, ka sapropelim kā derīgajam izraktenim var būt plašs pielietojums – sākot no augsnes mēslošanas un beidzot ar lopbarības piedevām un tā dziedniecisko īpašību izmantošanu. Mazuma ezerā konstatētais sapropelis piemērots augsnes mēslošanai augstās pelnainības dēļ. Jāatzīmē gan, ka sapropeļa resursi ezerā ir salīdzinoši nelieli - 190 tūkst. t pie nosacītā mitruma 60%. Sapropeli var rekomendēt izmantot tuvāko lauku mēslošanai, jo augstās pelnainības dēļ nav ekonomiski izdevīgi to tālu pārvadāt. Jāuzsver, ka sapropeļa ieguve nevis kaitē videi, bet atveseļo pašus ezerus, pārtraucot to aizaugšanu. Pēc sapropeļa izņemšanas ezeros var ielaist vērtīgu zivju mazuļus un labāk izmantot tos rekreācijai.

Vēl pagastā pētījumi veikti arī Lazdiņu ezerā, bet tur konstatēts liels ūdens dziļums – vairāk par 10 m, kas apgrūtina tā ieguvei.

Skatīt tematisko karti „Derīgie izrakteņi”.

2.3.5. Mūsdienu ģeoloģisko procesu raksturojums

Vaives pagastā izplatīti vairāki mūsdienu ģeoloģiskie procesi. Pārsvārā tie ir divi: pārpurvošanās un upju ģeoloģiskā darbība.

Pārpurvošanas procesu izpausmes vērojamas reljefa pazeminājumos, kur zemes virspusē atsedzas ūdeni vāji caurlaidīgi nogulumi. Līdz ar to šajos iecirkņos ūdens notece ir apgrūtināta vai nenotiek vispār. Procesu iedarbībai lielākoties ir pakļautas starppauguru un nevienmērīgas akumulācijas ieplakas kā arī reljefa pazeminājumi upju palienēs. Jāatzīmē, ka pārpurvošanās procesi noris ļoti lēnām, un to darbība vērojama arī mūsdienās. Dažviet neapdomīgi veiktu celtniecības darbu rezultātā, kuras laikā tiek traucēta notece, veidojas pārmitri apstākļi, sākas minerālgrunts pārpurvošanās, turpinās kūdras uzkrāšanās un purvu augšana gan horizontālā, gan vertikālā virzienā. Vidējie kūdras uzkrāšanās tempi nenosusinātos purvos ir aptuveni 1 mm/gadā.

Upju ģeoloģiskā darbība norisinās upju ielejās un gultnēs. Vietās, kur upju gultnes meandrē vērojami tā sauktie gultnes procesi. To darbības rezultātā norisinās irdenā materiāla, kas veido palienes, noskalošana un pārvietošana pa upi uz leju, kur tas tiek akumulēts citā upes ielejas daļā. Šis process izpaužas kā krastu noārdīšana (sānu erozija), visai ievērojami mainot upju šķēršprofilus. Minētais process dažreiz norisinās visai intensīvi. Vietās, kur ieleju nogāzes ir stāvas, palu un virspalu terases izveidotas vāji, dažviet vērojama gultnes erozija. Šī procesa darbības rezultātā notiek upes gultnes padziļināšanās un tās garenprofila izlīdzināšanās.

Upju stāvākajās krastu nogāzēs, kas nav nostiprinātas ar augu segu, pavasara sniega kušanas un arī intensīvu nokrišņu laikā iespējami noskalošanas procesi, kā rezultātā tiek erodēta augsne un var veidoties jaunas gravas.

Upju ģeoloģiskā darbība vislabāk redzama lielāko upju ielejās. Mazāko upīšu un strautu gultnes pagastā lielākoties ir iztaisnotas melioratīvo darbu veikšanas laikā pagājušā gadsimtā. Ja novadgrāvji tiek aizsprostoti, atjaunojas atkal pārpurvošanas procesi. Bieži to ietekmē arī bebru darbība.

2.4. Klimats

Vaives pagasts atrodas mēreni mitrā un mēreni vēsā Latvijas klimatiskajā rajonā. Gada vidējā gaisa temperatūra ir +5.3°C. Gada gaitā visaukstākais ir janvāris ar mēneša vidējo temperatūru -5.7°C un vidējo minimālo gaisa temperatūru -8.6°C. Tikai neliels no janvāra atpaliek februāris - mēneša vidējā temperatūra ir -5.5°C, bet vidējā minimālā gaisa temperatūra tāpat kā janvārī ir -8.6°C. Vissiltākais ir jūlijs ar mēneša vidējo temperatūru +16.9 un vidējo maksimālo +21.7°C. Līdz šim novērotā gada absolūti minimālā gaisa temperatūra ir -39°C, absolūti maksimālā gaisa temperatūra ir +34°C.

Nokrišņi iespējami vidēji katru otro dienu. Gada nokrišņu summa ir 692 mm. Visvairāk nokrišņu ir jūlijā un augustā (mēnešu nokrišņu summa 94 un 86mm), vismazāk - februārī un martā (mēnešu nokrišņu summa 26 un 30mm).

Stabila sniega sega izveidojas decembra vidū un izzūd marta beigās (vidējie termiņi). Visbiežākā līdz šim novērotā sniega sega ir 64 cm bieza.

Ievērojamais nokrišņu daudzums, mērenās temperatūras visu gadu rada paaugstinātu gaisa mitrumu. Gada vidējais relatīvais mitrums ir 80%, vismazākais mitruma saturs gaisā ir maijā-vidēji mēnesī 68%, vislielākais-novembrī, decembrī-88%.

Saule kopumā gadā spīd 43% no iespējamā ilguma. Ziemas vistumšākajā mēnesī-decembrī-ar sauli ir tikai 9 dienas, tai spīdot vidēji 3 stundas dienā. Toties vasarā tikai 1-2 dienas ir bez saules un tās spīdēšanas ilgums ir 8-10 stundas dienā.

Gadā kopumā valdošie ir dienvidu, dienvidrietumu virzienu vēji. Lielākais vēja ātrums ir novembrī, decembrī un janvārī (mēnesī vidēji 4.3-4.5m/s), mazākais jūlijā un augustā (mēnesī vidēji 3.0-3.1 m/s). Vislielākais līdz šim novērotais vēja ātrums ir 24m/s, brāzmas-34m/s.

2.5. Virszemes ūdeņi

Vaives pagasta upes- Vaives, Raunis un Amata. Upes pieder pie Gaujas baseina.

Vaive- Raunas kreisā krasta pieteka. Garums 18 km, gada notece – 0.024 km³, kritums 5.2 m uz 1 km, tek pa Vidzemes augstienes Mežoles pauguraini, pa dziļu senleju. Sākas uz ziemeļiem no Mazuma ezera un tek ziemeļu virzienā tad pagriežas uz rietumiem, tālāk tek uz ziemeļiem un ziemeļaustrumiem.

Vaives senleja – Vaives ielejas posms, pa kuru lejtecē, sākot no Kalauzām līkumo Vaives upe. Tā atdala Cēsu un Ģūģeru palikšņi. Vaives austrumu nogāzes garākas, paugurotas, sengravu saposmotas, bet rietumu nogāzes īsākas, stāvākas. Vaives piegulošo stāvāko nogāzu lejas daļā vietām redzami 2 virspalu terašu fragmenti.

Vaives pietekas:

- Ø labā krasta pieteka – Rīdzenes upīte
- Ø kreisā krasta pietekas – Kaķupīte, Krīvupīte, Dzeņupīte.

Vaives upes aizsargjosla noteikta ne mazāk kā 50 m katrā krastā, pamatojoties uz 1997. gada 5. februāra Aizsargjoslu likuma II nodaļas 7. panta noteikumiem.

Raunis

Raunas kreisā krasta pieteka. Rauņa garums kopā 22 km. Vaives pagastu Raunis šķērso apmēram 14 km garumā. Raunis iztek 5 km uz dienvidiem no Vidzemes šosejas, satekot meliorācijas grāvī (iztek no Rauņa ezera (150 m virs jūras līmeņa) un meža strautā (pie Melļu dzelzceļa stacijas 205 m virs jūras līmeņa). Upe krāčaina, ļoti līkumaina, 6-10 m plata, 0.5-1.0 m dziļa. Gada notece – 0.028 m³, kritums – 170 m (7.7 m uz 1 km), viena no straujākajām Latvijas upēm, gandrīz visā garumā tek pa Vidzemes augstienes ziemeļu nogāzi. Raunis tek pa dziļām gravām atsedzot smilšakmens iežus ar alām (Vaives pagastā, posmā no Rīgas-Veclaicenes autoceļa ziemeļu virzienā līdz Priekuļu pagasta robežai „Meža Pinderu” zemes īpašumā).

Rauņa upei aizsargjosla noteikta ne mazāk kā 50 m katrā krastā, pamatojoties uz 1997. gada 5. februāra LR „Aizsargjoslu likuma” II nodaļas 7. panta noteikumiem. Vaives pagasta Rauņa upes posms no Rīgas – Veclaicenes autoceļa līdz Priekuļu pagasta robežai, atrodas Rauņa upes lieguma zonā, kas izveidots 2001. gada 7. augustā, pamatojoties uz Gaujas nacionālā individuāliem aizsardzības noteikumiem. Ievērojami īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas noteikumu V pants (MK noteikumi Nr.415 un Gaujas nacionālā parka likumi).

Amata – Gaujas kreisā krasta pieteka. Upes kopgarums 67 km, baseins 386 km² kritums 2.84 m/km. Par upes sākumu uzskata:

1. Rezguļu upi, kas iztek no nelielā Kūnāļa ezera;
2. izteku pie Rezguļu ezera 214 m vjl.;
3. izteku no Laizīša (mazs ezeriņš uz Skujenes un Nītaures pagasta robežas);
4. izteku no Rezguļu ezera.

Amatas upe ir robežupe starp Vaives pagastu un Amatas novadu. Pagasta teritorijā plūst ziemeļu un ziemeļrietumu virzienā pa krāčainu senleju, vietām atsedzot smilšakmens iežus (pie Zilūžiem). Lielākās kraujas un klintis ir lejpus Vidzemes šosejas, kas ir Gaujas nacionālā parka teritorijā un vairs neatrodas pagasta teritorijā. Pietekas: Melņupe, Dzirnupīte, Vilkate, Raganiņa, Vīnupīte.

Amatas upes aizsargjosla noteikta ne mazāk kā 100 m plata josla katrā krastā, pamatojoties uz 1997. gada 2. februāra pieņemto LR Aizsargjoslu likuma II nodaļas 7. panta noteikumiem.

Ezeri Vaives pagastā:

Pagastā atrodas 13 ezeri. Lielākie no tiem ir:

- Ø Mazums-25.9 ha;
- Ø Raunis-2.2 ha;
- Ø Kūlānu-1.7 ha;
- Ø Dziļūksnis-1.2 ha;
- Ø Daļa Gauča-3 ha, atrodas uz R robežas;
- Ø Raganiņš;
- Ø Daļa Lazdiņa (ietilpst arī Drabešu pagastā)

Mazuma ezers

Mazuma (Mazais) ezers atrodas Vidzemes augstienē Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijā.

Saskaņā ar Civillikuma I Pielikumu Mazuma ezers pieder pie publiskajiem ūdeņiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 26 ha (V/U „Meliorprojekts” 2001. gada dati), maksimālais dziļums – 5.9m, vidējais – 3.0m. Pēc 1907. gada topogrāfiskās kartes tieši aprēķināta platība- 24 ha.

Mazuma ezers ir notekošs. No ezera iztek ūdenstece, kas ietek Amatā. Tālākā notece caur Gauju uz Rīgas jūras līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina un akmeņaina.

Viršūdens aizsegums, ko galvenokārt veido niedres, mazāk kosas, meldri, grīšļi, vilkvālītes un citi ūdensaugi, novērtēts ap 15% no ezera ūdens virsmas platības.

Mazuma ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam parasti raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas, vietām – mežs. Ap ezeru ir vairākas viensētas, kas atrodas samērā tālu no krasta un to tieši nepiesārņo. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7. pantu Mazuma ezeram aizsargjoslas platums ir ne mazāks par 100 m.

Pie virszemes ūdeņiem pieskaitāmi arī meliorācijas grāvji, kuri ar pazemes kolektoru savienoti gan savstarpēji, gan ar dabīgām ūdenstecēm.

Skatīt tematisko karti „Virszemes ūdeņi”.

Vaives pagasta teritorijā esošie virszemes ūdensobjekti iespējamo appludinājuma varbūtību izslēdz.

Upes plūst pa samērā dziļām gravām, kur nav un plānojumā nav paredzēta apbūve.

2.6. Pazemes ūdeņi

Hidroģeoloģiski Vaives pagasta teritorija ietilps Baltijas artēziskajā baseinā, kurā sastopami daudzveidīgi ūdens horizonti, kurus vienu no otra atdala lokāli, tā arī plašāka izplatījuma sprostslnāņi.

Gruntsūdeņi šajā teritorijā atrodas dažādos dziļumos, pārsvarā 0.5 līdz 2 – 3m zem zemes virsmas, pauguros nereti līdz 10m dziļumam. Kvartāra ūdeņi nav atklāti visos urbumos, tas veido lokālas ūdens izplatības lēcas.

Spiedienūdeņi saistīti ar pirmskvartāra nogulumiem. Zem Salaspils ģipsšainajiem nogulumiem iegul plaissainie augšdevona Pļaviņu svītas dolomīti, kas satur spiedienūdeņus. Pļaviņu svītas plaissainajos dolomītos iekļautie pazemes ūdeņi pagasta centrālajā un dienvidu daļā ir dzeramā ūdens ieguves avots.

Dziļāk izvietotais augšdevona Gaujas – Amatas svītu spiedienūdeņu komplekss atrodas vidējgraudainos un smalkgraudainos smilšakmeņos, kas mijas ar necaurlaidīga māla starpslāni. Šis slānis atsegts urbumos 72-75 m dziļumā no zemes virsmas. Kompleksa ūdeņi ir ar 0.2 – 0.5 g/l mineralizāciju, dzelzs saturs paaugstināts – 2.2 mg/l.

Centralizētā ūdensapgāde pagasta teritorijā notiek četrās apdzīvotās vietās. Rīdzenē no diviem artēziskiem urbumiem, kuri atrodas ciemata teritorijā. Artēziskais urbums „Centrs-2” strādā ar jaudu (8 l/s), taču urbums „Centrs-1” ir rezerves aka ar jaudu (2.2 l/s). Krīvos no artēziskā urbuma, kurš atrodas ciemata teritorijā, urbums „Centrs Krīvi” strādā ar jaudu (3 l/s). Rāmuļos ūdensapgāde tiek realizēta no viena urbuma, kurš atrodas Rāmuļu skolas internāta teritorijā, tā jauda ir 2.0 l/s. Mežmaļos ūdens bez attīrīšanas tiek padots no 1 artēziskā urbuma ar jaudu 0.8 l/s.

Nepārdomāta saimnieciskā darbība, piemēram, nelegālās atkritumu izgāšanas vietas, kā arī vēsturiskais mantojums, piemēram, kopsaimniecības tehnikas mazgāšanas laukumi, minerālmēsļu un pesticīdu glabātuves un lielfermas, ir galvenie iespējamā pazemes ūdeņu piesārņojuma cēloņi. Tāpat pazemes ūdeņu piesārņojuma risks ir ūdensapgādes urbumi, kuru izmantošana ir pārtraukta, bet kuri nav konservēti vai likvidēti, jo caur urbumu atverēm piesārņojošās vielas var nokļūt tieši ūdens horizontā.

2.7. Meži

Meža resursu un to bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir ļoti svarīga vides aizsardzības prioritāte. Ar mežiem apklātā platība Vaives pagastā aizņem 8473 ha, jeb 57 % pagasta teritorijas. Meža zemes vidējais novērtējums 40 balles/ha.

Mežus Vaives pagasta teritorijā apsaimnieko A/S „Latvijas Valsts meži”, Gaujas nacionālā parka administrācija un privātīpašnieki. Pagasta teritorijā meži atrodas Ieriķu un Bānūžu mežniecību arī Gaujas nacionālā parka administrācijas uzraudzībā.

Meža zemju izmantošanu nosaka un ietekmē pastāvošie normatīvie akti, tirgus pieprasījums pēc meža produktiem, kā arī meža resursu pieejamība, meža apsaimniekotāju attieksme un zināšanu līmenis.

Valdošās koku sugas ir egļe, bērzs, retāk priede. Galvenokārt ir jaukta mežaudze. Izplatītākie meža tipi: sausie meži-damaksnis un vēris; mitrie-niedrājs un platlapju ārenis.

Privātajos mežos samazinās disproporcija starp meža ciršanas apjoma pieaugumu un tā atjaunošanu un kopšanu. Turpmākās darbības galvenais uzdevums ir panākt nenoplicinošu meža apsaimniekošanu, saglabāt meža bioloģisko daudzveidību, neizraisot draudus citām ekosistēmām.

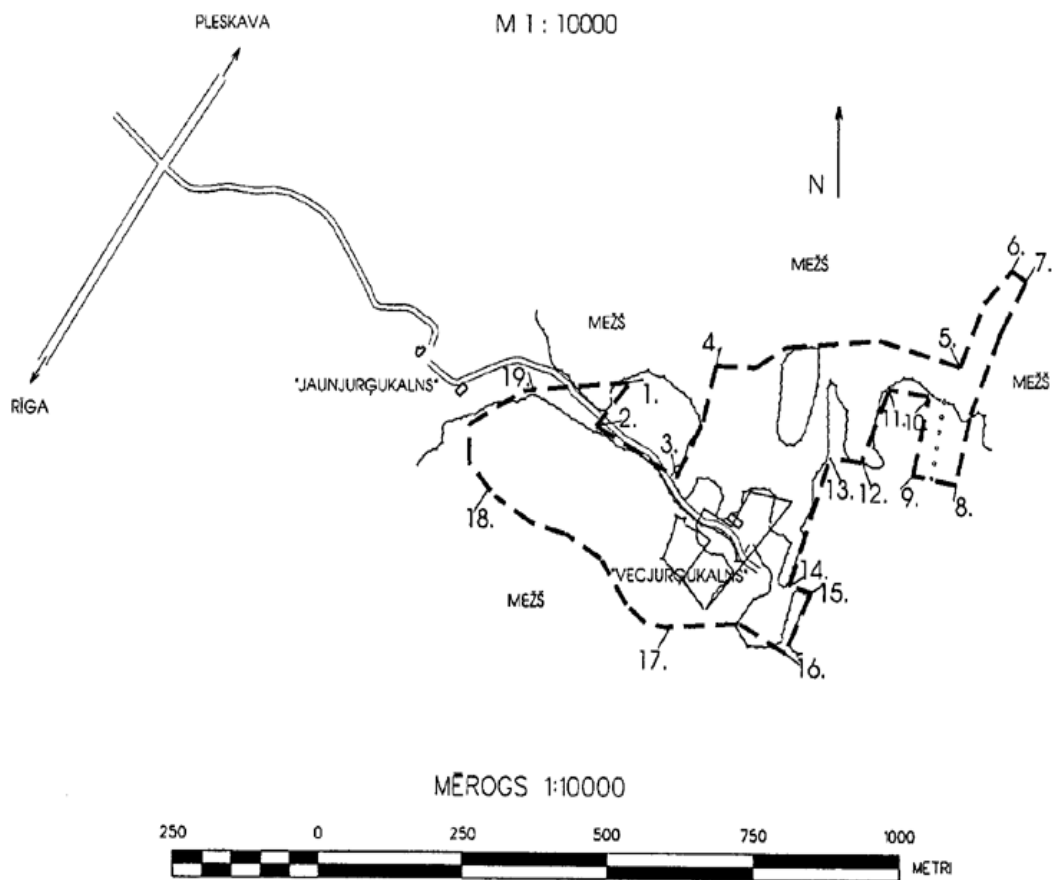
Ar 2006. gada 1. janvāri ir stājies spēkā likums „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos”. Gaujas NP teritorijā tiesības prasīt atlīdzību par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem ir īpašniekiem, kuru mežam ir veikta meža inventarizācija, atbilstoši Meža likuma 29. panta otrajai daļai, vai izgatavots un apstiprināts plāns meža resursu izmantošanai un aizsardzībai – meža apsaimniekošanas plāns, atbilstoši Gaujas nacionālā parka likuma 9. panta otrajai daļai un MK 2001. gada 7. augusta noteikumu Nr.352 „Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 22. un 23. punktam;

Gaujas NP teritorijā koku ciršana ārpus meža zemes ir jāsakāņo ar Gaujas NP administrāciju.

2.7.1. Ausekļa Ramata Jurgukalna dendroloģiskie stādījumi

14.pielikums
Ministru kabineta
2001.gada 20.marta
noteikumiem Nr.131

**Ausekļa Ramata Jurgūkalna dendroloģisko stādījumu
shēma**

Ausekļa Ramata

Jurgūkalna dendroloģisko stādījumu
robežu apraksts

Nr. Robežposmu Pa kādiem plāna situācijas
p.k. numurs elementiem robeža noteikta
pēc plāna

Cēsu rajons. Vaives pagasts

Ausekļa Ramata īpašums.

Broņislavas Janīnas Ramatas,
Pāvela Dzālba, Mārtiņa Dāboliņa kopīpašums

1. 1-16 Gar saimniecības "Vec-Jurģukalns" zemi
2. 16-17 Gar Drabešu pagasta pašvaldības zemi
3. 17-18 Gar saimniecības "Jurģukalns" zemi
4. 18-19 Gar saimniecības "Jaun-Jurģukalns" zemi
5. 19-1 Gar saimniecības "Jurģukalns" zemi līdz
sākumpunktam

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrs V.Makarovs

Dabas piemineklis (dendroloģiskais stādījums) Ausekļa Ramata Jurģukalna dendroloģiskie stādījumi ir kokaugu kolekcija, ko 1931. gadā savas dzimtas lauku mājās ierīkojis Auseklis Ramats (1911-1992) kā Jurģukalna Ramata zinātnisko dendroloģisko dārzu. Stādījumi izvietoti 6-8 ha platībā. Kara gados un pēckara periodā lielākā daļa stādījumu aizgāja bojā. Tomēr vēl palikušajiem stādījumiem ir liela zinātniska un praktiska vērtība (kokaugiem ir zināma vieta, no kurienes saņemtas sēklas). Sevišķi izcila dendroloģiska nozīme ir japāņu lapegļu audzei un rindu stādījumiem, vērtīga ir arī no japāņu ievestā Veiča balteglu audze-vienīgā Baltijā. Vēl šeit aug tādi retumi kā platkušjainā Sitkas egle (no Ziemeļamerikas Klusā okeāna piekrastes), Rumēlijas priede (no Balkāniem), Menzisa duglāzija, Lausona paciprese, Engelmaņa un melnā egle, klinškalnu priede un citas sugas. Pēckara gados A.Ramats daļu reto kokaugu iestādījis arī Cēsīs, Beverīnas ielā 10.
Skatīt tematisko karti „Gaujas nacionālā parka funkcionālās zonas. Dabas objekti”.

2.7.2 Priekšnosacījumi un nosacījumi teritorijas izmantošanā

Meža apsaimniekošana, mežizstrāde un kokapstrāde arī nākotnē būs viena no pagasta saimnieciskās darbības pamatnozarēm, tāpēc mežsaimnieciskai darbībai vienlaicīgi jānodrošina bioloģiski daudzveidīgo un vērtīgo ekosistēmu saglabāšanu, saprātīgu resursu apsaimniekošanu un atjaunošanu.

Skatīt tematisko karti „Meži”.

2.8. Ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi – avoti Daukšas gravā (Dāvida dzirnavu avoti).

Vaives upes dziļajā, šaurajā ielejā, ko vietējie sauc par Daukšas gravu, atrodas Dāvida Dzirnavas. Te upes klinšainajos krastos izplūst 34 minerālūdens avotiņi, nokrāsodami šūnakmeni rūsganā krāsā.

Daukšas (Vaives) gravā atrodas īpaši aizsargājama dabas teritorija – dabas piemineklis Latvijas augstākie avotu ūdenskritumi „Dāvida dzirnavu avoti”. Tie sasniedz 7 - 8 m. turklāt avoti darbojas vienlīdz lielām plūsmām cauru gadu - neatkarīgi no sezonas svārstībām.

Starp avotu kritumiem un dzirnavām - stāvajā kraujā - ir milzīgu laukakmeņu mūris, blīva akmens siena pāris metru augstumā, bez kādām saistvielām. To uzcēla 70.gadus vecais latviešu amatnieks Dāvids, lai savāktu un uzkrātu daudz avotu ūdeni dzirnavām. Grava šeit stāva, nepiemērota mājvietai, ezera dambis - 10 m virs upes. Lai šeit uzceltu dzirnavas (no šūnakmens un dolomīta materiāliem, kas atrodami uz vietas) bija vajadzīga augsta inženiertehniska meistarība. Uz šodienu ezera dambis nav saglabājies

2.9. Dabas, arheoloģijas un kultūrvēsturiskais mantojums.

2.9.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Vaives pagasta teritorijā ietilpst daļa no Gaujas nacionālā parka teritorijas, kas ir iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo Natura 2000 objektu tīklā. Tā kā Gaujas nacionālā parka teritorija ir daudzveidīga un ietver gan mazpārveidotas dabas teritorijas, gan vēsturiski izveidojušās lauku ainavas un nozīmīgus senatnes pieminekļus, ir izveidotas atsevišķas funkcionālās zonas. Vaives pagasts ietilpst ainavu aizsardzības, dabas lieguma un neitrālajā zonā. Ainavu aizsardzības zonas mērķis ir saglabāt raksturīgo daudzveidīgo ainavu un nacionālo kultūrvidi. Lai to nodrošinātu ainavu aizsardzības zonā ir aizliegtas darbības, kas būtiski pārveido dabisko vai kultūrvēsturiski izveidojušos ainavu. Dabas lieguma zonā atrodas „Rauņa upes liegums”. Dabas lieguma zona ir izveidota, lai saglabātu maz pārveidotu dabas biotopu kā arī šajā teritorijā koncentrētos valsts un vietējās nozīmes ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus un citus dabas pieminekļus.

Dabas lieguma zonā Vaives pagastā atrodas – „Rauņa upes liegums” un „Dāvida avotu liegums”.

Neitrālā zona izveidota, lai veicinātu parkā esošo blīvi apdzīvoto teritoriju attīstību. Vaives pagastā neitrālā zona pie Cēsīm.

Skatīt karti „Gaujas NP funkcionālās zonas. Dabas objekti”

2.9.2 Gaujas nacionālais parks

Saskaņā ar Gaujas nacionālā parka likuma 2. panta pirmo daļu Gaujas nacionālā parka darbības mērķis ir aizsargāt mazpārveidotas dabas teritorijas, kā arī tipiskās ainavas, dabas un kultūras pieminekļus un veicināt dabas tūrismu un teritorijas ilgtspējīgu attīstību, un saskaņā ar Gaujas nacionālā parka likuma 10. pantu ainavu aizsardzības zona ir izveidota, lai saglabātu raksturīgo daudzveidīgo ainavu, nacionālo kultūrvidi un rekreācijas resursus, kā arī nodrošinātu nenoplicinošu saimniecisko darbību. Gaujas nacionālais parks ir Eiropas nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija (NATURA 2000) un pagasta teritorijā aizņem 4629.0 ha

Vaives pagasta teritorijā ir sekojošas Gaujas nacionālā parka funkcionālās zonas:

Ø Dabas lieguma zonā:

1. Rauņa upes liegums – 175.0 ha;
2. Dāvida avotu liegums – 201.1 ha.

Ø Ainavu aizsardzības zonā:

1. Vaives aizsargājamā ainava – 4118.1 ha

Ø Neitrālajā zonā:

1. Cēsu pilsētas blīvi apdzīvotā teritorija – 67.3 ha.

Skatīt karti „Gaujas NP funkcionālās zonas. Dabas objekti”

Dabas lieguma zona ir izveidota, lai saglabātu Gaujas senlejai un Gaujas pieteku ielejām raksturīgo dabisko ainavu un mazpārveidoto dabas biotopu un cilvēku darbības ietekmētu biotopu mozaīku, kā arī, lai saglabātu šajā teritorijā koncentrētos valsts un vietējās nozīmes ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos dabas pieminekļus un citus dabas pieminekļus. Gaujas NP dabas lieguma zonā esošā teritorija, Rauņa upes liegums un Dāvida avotu liegums plānojumā paredzēts kā mazpārveidota dabas teritorija, kur viensētu apbūve būtu pieļaujama tikai vēsturiski izveidojušās apbūves vietās, neparedzot vairāk kā vienu individuālo dzīvojamo māju uz viena zemes gabala. Minimālo gruntsgabalu platību (veicot īpašuma sadalīšanu – 10.0 ha) šajā zonā nosaka MK 2003. gada 22. jūlija noteikumu Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 16.24. punkts.

Ainavu aizsardzības zona mērķis ir saglabāt raksturīgo daudzveidīgo ainavu un nacionālo kultūrvidi. Lai to nodrošinātu ainavu aizsardzības zonā ir aizliegtas darbības, kas būtiski pārveido dabisko vai kultūrvēsturiski izveidojušos ainavu.

Neitrālā zona ir izveidota, lai veicinātu parkā esošo blīvi apdzīvoto teritoriju vai intensīvi izmantojamo lauksaimniecības platību ilgspējīgu attīstību.

Skatīt tematisko karti „Gaujas nacionālā parka funkcionālās zonas, Dabas objekti”.

2.9.3. Dāvida dzirnavu avoti

Vaives upes kreisajā krastā, Vaives pagastā pie Dāvida dzirnavām, Gaujas nacionālā parka teritorijā atrodas valsts nozīmes īpaši aizsargājams ģeoloģisks dabas piemineklis Eiropas nozīmes biotops – Dāvida dzirnavu avoti (LR Ministru Kabineta noteikumi Nr. 175, Rīgā, 2001. gada aprīlī, noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem, kas izdoti saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 13. pantu) un „Latvijas Vēstnesī” 2001. gada 24. aprīļa izdevumā var iepazīties ar sīkāku pieminekļa robežu aprakstu un atrašanās vietas shēmu.

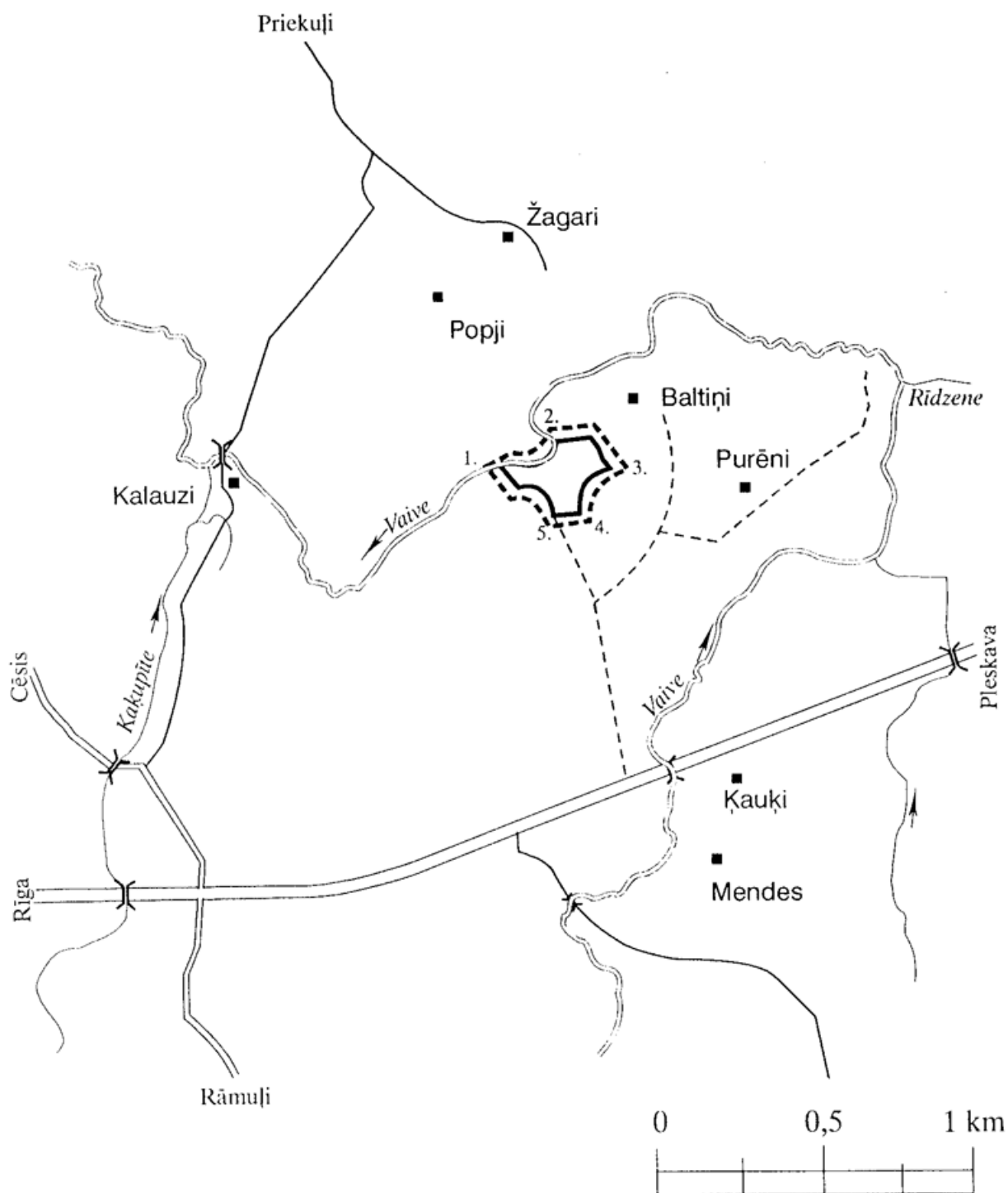
Tur no augšdevona Pļaviņu svītas dolomītiem iztek 34 avoti, kopējais debits 31 l/sek. Nogāzē sazarodamies tie veido 7 m augstu krāčveida ūdenskritumus. Avotos izveidojušās divas nelielas saldūdens kaļķiežu atradnes. Lielākā saldūdens kaļķiežu atradne atrodas 300 m augšpus bijušajām Dāvida dzirnavām. No Dāvida dzirnavu avotu ūdens izgulsnējas arī dzelzs hidroksīdi, kas nokrāso šūnakmeni rūsganā krāsā. Pazemes ūdenī atrodas 2 vērtīgie dzelzs joni, kas ūdenim izplūstot zemes virspusē, pievieno sev gaisa skābekli. Veidojas gan trīsvērtīgie dzelzs oksīdi, gan hidroksīdi.

Pirms 2. pasaules kara pie Dāvida dzirnavām bija arī Dāvida dzirnavu ezers, kura baseinā ietilpa Dāvida dzirnavu avoti un Vaives upe.

(skat. Dabas enciklopēdiju)

Dāvida avoti atrodas Gaujas nacionālā parka dabas lieguma zonā 2001. gada 7. augustā izveidots „Dāvida avotu liegums”, pamatojoties uz Gaujas nacionālā parka individuāliem aizsardzības noteikumiem. Ievērojami MK noteikumi Nr.415 no 2003. gada 22. jūlija (prot. Nr.41, 37) izdoti saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 14. panta otro daļu un 16. pantu, 5. un 8. pantu kā arī Gaujas nacionālā parka likums publicēts „Latvijas Vēstnesī” 1999. gada 30. decembrī.

Ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa
“Dāvida Dzirnavu avoti”
shēma

Ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa “Dāvida Dzirnavu avoti” robežu apraksts

Nr.	Robežposmu	Pa kādiem plāna situācijas
p.k.	numurs	elementiem robeža noteikta
		pēc plāna

Cēsu rajons. Vaives pagasts

Saimniecības “Dāvida Dzirnavas” un “Baltiņi”

1.	1-2	No punkta Vaives upes kreisajā krastā pie tiltiņa (saimniecības “Dāvida Dzirnavas” teritorijā) 120 m uz austrumiem gar upes malu līdz saimniecības “Baltiņi” robežai, tad 100 m uz ziemeļiem, ziemeļaustrumiem gar upes malu līdz upes straujam pagriezienam uz rietumiem
2.	2-3	100 m uz austrumiem (saimniecības “Baltiņi” teritorijā) pa nogāzi augšup līdz lauka malai, tad 120 m uz dienvidaustrumiem gar lauka malu līdz tā galējam dienvidu stūrim un meža celiņam
3.	3-4	100 m uz rietumiem, dienvidrietumiem un 80 m uz dienvidiem, dienvidrietumiem pa meža celiņu līdz nelielai pļaviņai
4.	4-5	100 m uz rietumiem pāri pļavai līdz ceļam, kas ved uz saimniecību “Dāvida Dzirnavas”
5.	5-1	80 m uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem un 100 m uz rietumiem pa ceļu, tad 70 m uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem pa nogāzi lejup gar dzirnavu ēkas austrumu pusi līdz sākumpunktam

Kultūrvēsturiskais mantojums

2.9.4. Sārums pilskalns (aizsardz. Nr. 599)

Sārums pilskalns ir senlatviešu valstiskā veidojuma Autīnes centrs un Valsts nozīmes arheoloģiskais piemineklis. Sārums pilskalns, kuru sauc arī par Upurkalnu, atrodas Sārums māju robežās, Vaives upītes plašajā gravā, Vaives labā krastā, pie ceļa, kas ved uz Veismaņu muižu, Vaives un Kapiņupītes satekā. Tas ir viens no lielākajiem un visilgāk apdzīvotajiem Vidzemes pilskalniem. Latviešu Indriķa hronikā pils minēta 6 reizes, pie pils minēta arī pilsēta. 13. gs. sākumā Autīnes pilī valdījis latgaļu cilšu vecākais Varidotis. Autīnes valsts labprātīgi pievienojies Livonijai jau 13. gs. m.ē. Arheoloģiskajos izrakumos, kas notikuši dažādos laikos, atklāts vairāk nekā 5m biezs kultūrslānis un iegūts pāri par 400 vērtīgu senlietu.

Te 13.gadsimtā atradies latgaļu Autīnes novada centrs - Varidota pils (Sateklas Rūsiņa Brālis), kas pirmoreiz minēta 1208.gadā.

Sakarā ar to, ka bruņinieki Autīnes latgaļiem bija atņēmuši tīrumus un bišu kokus, 1212.gadā sākās Autīnes latgaļu sacelšanās, kas ir pirmā zināmā sacelšanās pret vācu feodāļiem.

M. Vanaga savā grāmatā "Dvēseļu pulcēšana" piemin, ka Sārums pilskalnā tika organizēti arī lieli Pilsmuižas nemieri 1777.g. Tas paceļas 20 m pār apkārtni. Tas bija īpaši nocietināts: no R - Vaives upes, no A un D - Kapiņupītes nostāvinātie krasti, no Z aizsargāta ar atsevišķu uzkalnu - priekšpili, ko tautā sauc par mazo Upuru kalnu. Pilskalna virsmas platība 200 m².

Veci ļaudis stāsta, ka vakaros, ejot garām Sārumskalnam ir dzirdēti runājošies karavīrus, redzēta dāma krinolīna tērpā u.c. Arheoloģiskie izrakumi rāda, ka Sārums pilskalna apkārtnē ir bijusi bieži apdzīvota, jo auglīgā zeme deva bagātīgas ražas. Ģūģeru netālajā māju zemē atklāja seno latgaļu 9. - 12.gs.kapulauku, kurā apglabāti Sārums pilskalna latgaļi.Šis kapulauks liecina par latgaļu kopienas varenību un bagātību.

Netālu no Sārums pilskalna atradās Sārums mājas, celtas 19.gs.sākumā. Tipiskas Vidzemes senajai lauku sētai. Šobrīd saglabājusies tikai dzīvojamā māja.

Skatīt tematisko karti „Valsts un vietējās nozīmes aizsargājamie kultūras pieminekļi, kultūrvēsturiskie objekti”.

Informācija no Cēsu vēstures un mākslas muzeja, kultūras pieminekļu arhīva materiāliem.

Sārumskalns – pilskalns

Valsts aizsardzības Nr. – 599;

Nozīme – valsts nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Sārumiem, Vaives upes labajā krastā

Teritorijas robežas apraksts – A-B robeža vilkta gar Vaives upes krastu, pa mežu, garums 120m

B-C robeža vilkta no upes krasta, gar pilskalna R pakāji, pa mežu, garums 30m

C-D robeža vilkta gar pilskalna DR pakāji, pa mežu, garums 25m

D-E robeža vilkta gar pilskalna D pakāji, pa mežu, garums 60m

E-F robeža vilkta gar pilskalna Z pakāji, līdz ceļam, garums 70m

F-A robeža vilkta gar pilskalna ZA pakāji, pa mežu, līdz upes krastam, garums

65m

Teritorijas platība – 1.0 ha

2.9.5. Senkapi Vaives pagastā

Jaunītes viduslaiku kapsēta

Valsts aizsardzības Nr. – 594;

Nozīme – vietējā nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Jaunītēm

Teritorijas robežas apraksts – A-B robeža vilkta gar ceļa malu, garums 90m

B-C robeža vilkta no ceļa, pa pļavu, gar krūmiem, garums 65m

C-D robeža vilkta pa pļavu, gar krūmiem, garums 15m

D-E robeža vilkta pa pļavu, gar krūmiem, garums 40m

E-F robeža vilkta pa pļavu, gar krūmiem, garums 20m

F-A robeža vilkta no ceļa, pa pļavu, gar krūmiem, līdz ceļam, garums

40m

Teritorijas platība – 0.37 ha

Pūtēju senkapi (Rijas kalns)

Valsts aizsardzības Nr. – 598;

Nozīme – valsts nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Pūtējiem;

Teritorijas robežas apraksts – A-B robeža vilkta gar kalna R pakāji, garums 100m

B-C robeža vilkta gar kalna D pakāji, garums 25m

C-D robeža vilkta gar kalna A pakāji, garums 110m

D-A robeža vilkta gar kalna Z pakāji, garums 40m

Teritorijas platība – 0.35 ha

Kalnamieriņu viduslaiku kapsēta (Kungu kapi)

Valsts aizsardzības Nr. – 597;

Nozīme – vietējā nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Kalnamieriņiem

Teritorijas robežas apraksts – A-B robeža vilkta gar zemes reljefa pacēluma D malu, gar mitrāju, garums 70m

B-C robeža vilkta gar reljefa pacēluma A malu, pa pļavu, garums 40m

C-D robeža vilkta gar zemes reljefa pacēluma Z malu, caur krūmāju,
garums 20m

D-A robeža vilkta gar zemes reljefa pacēluma R malu, caur krūmāju,
garums 50

Teritorijas platība – 0.44 ha

Veclejas Daudziešu viduslaiku kapsēta (Mēra kalniņš)

Valsts aizsardzības Nr. – 600;

Nozīme – vietējā nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Veclejas Daudziešām

Teritorijas robežas apraksts – A-B robeža vilkta gar kalna DA pakāji, pa pļavu, garums 80m

B-C robeža vilkta gar kalna A pakāji, pa pļavu, garums 60m

C-D robeža vilkta gar kalna ZA pakāji, pa pļavu, garums 30m

D-E robeža vilkta gar kalna ZA pakāji, pa pļavu, garums 85m

E-F robeža vilkta gar kalna ZR pakāji, pa pļavu, garums 45m

F-A robeža vilkta gar kalna R pakāji, pa pļavu, garums 95m

Teritorijas platība – 0.77 ha

Kalauzu viduslaiku kapsēta (Priežu kalniņš, Mironu kalniņš)

Valsts aizsardzības Nr. – 595;

Nozīme – vietējā nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Kalnakalauzām

Teritorijas robežas apraksts – A-B robeža vilkta gar ceļa malu, garums 70m

B-C robeža vilkta gar ceļa malu, garums 50m

C-D robeža vilkta no ceļa, gar uzkalna DR pakāji, pa pļavu, garums
110m

D-E robeža vilkta gar uzkalna ZR pakāji, gar lauka malu, pa pļavu, gar
uzkalna DR pakāji, garums 50m

E-A robeža vilkta gar uzkalna Z pakāji, līdz ceļam, garums 70 m

Teritorijas platība – 0.67 ha

Kalauzu senkapi

Valsts aizsardzības Nr. – 596;

Nozīme – vietējā nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Kalnakalauzām

Teritorijas robežas apraksts– A-B robeža vilkta pa lauku un pa krūmāju, garums 150m

B-C robeža vilkta pa krūmāju, gar uzkalna Z pakāji, līdz gravas malai, garums 60m

C-D robeža vilkta gar uzkalna R pakāji, gar gravu, garums 120m

D-E robeža vilkta gar uzkalna D pakāji, no gravas malas, pa mežu, garums 30m

E-A robeža vilkta gar uzkalna D pakāji, no gravas malas, pa mežu, garums 70m

F-A robeža vilkta no ceļa, pa pļavu, gar krūmiem, līdz ceļam, garums 40m

Teritorijas platība – 0.94 ha

Šķesteru senkapi (Mironu kalniņš)

Valsts aizsardzības Nr. – 593;

Nozīme – valsts nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag., pie Šķesteriem

Teritorijas robežas apraksts– A-B robeža vilkta gar ceļa malu, pa pļavu, garums 60m

B-C robeža vilkta no ceļa, gar zemes reljefa pacēluma ZA malu, pa pļavu, garums 40m

C-D robeža vilkta gar zemes reljefa pacēluma ZR malu, pa pļavu, līdz laukam, garums 65m

D-A robeža vilkta gar zemes reljefa pacēluma DR malu, gar lauka malu, līdz ceļam, garums 50m

E-F robeža vilkta pa pļavu, gar krūmiem, garums 20m

F-A robeža vilkta no ceļa, pa pļavu, gar krūmiem, līdz ceļam, garums 40m

Teritorijas platība – 0.25 ha

Kampu senkapi Vaives pagastā

F-G robeža vilkta pa lauku, gar ceļa R malu, garums 370 m

G-H robeža vilkta pa lauku, gar ceļa Cēsis – Vecpiebalga Z malu, garums 120m

H-I robeža vilkta caur krūmāju pa lauku, garums 30 m

I-F robeža vilkta caur krūmāju pa lauku, garums 30 m

Teritorijas platība – 7.7 ha

Informācija iegūta no Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas piestādītā pieminekļu teritorijas apraksta.

Vengāru viduslaiku kapsēta (Vengeru)

Valsts aizsardzības Nr. – 628;

Nozīme – vietējās nozīme;

Pieminekļa atrašanās vieta – Cēsu raj., Vaives pag.

Teritorijas robežas apraksts – vieta atrodas ap 150m R „Vengeru” mājām. Tas ir DA-ZR virzienā orientēts līdz 3m augsts un ap 50x30m liels kalniņš, agrāk ieapaļas formas, tagad rakumu un aršanas dēļ izplūdis. Tā ZR daļa apaugusi ar mežu, bet DA pusi apstrādā arot. Lauks piekļaujas „Vengeru” mājām un agrāk tas meliorēts. Kalniņa DR puse apm. 1/5 daļa norakta līdz pamatam grantī. Izveidojusies ap 5x10 m liela bedre, kura tagad aizmīlusi. Kalniņa nogāzes lēzenas, virsma nedaudz izliekta. Daudzas lielākas un mazākas bedres redzamas arī citur kalniņā.

Minētā vieta atrodas no „Vengeriem” uz R esošā meža ZA stūrī. Z kalniņam atrodas noleja, A-pauguraini tīrumi, D- turpinās mežs un reljefs pazeminās. Gar kalniņa R piekāji mežā redzama ZR-DA virzienā orientētā stiga vai aizaudzis meža ceļš.

Veitu viduslaiku kapsēta I (Poļu kalns - I)

Valsts aizsardzības Nr. – 601;

Nozīme – vietējās nozīme;

„Poļu kalnu” parādīja „Spilvu” māju saimnieks Imants Šveicers (dz. 1931. gadā „Spilvās”), saimniece Milda Šveicere (dz. 1932. gadā Cēsīs) teicās tur uguntiņas staigājam redezējusi, reiz arī maldonis piemeties. „Poļu kalns” atrodas mežā starp „Veita” un „Spilvu” mājām, ap 500 m DA „Veitiem” un apmēram 100 m no mājas no DA aptverošo pļavu malas, meža ceļa, kurš sākas pļavas DR stūrī. Āpkārtņē tas izdalās kā savrups ZR-DA virzienā orientēts ovālas formas paugurs, kura izmēri ap 100x30 m. Tā D un R nogāzes stāvas, ap 8 m augstas, bet A un Z, kur tās lēzenākas – ap 5 m augstas. Apskatītā paugura virsma nelīdzena, pret Z par apmēram 2 m pazeminās. Virsmas A un Z daļā izdalās dabīgi vaļņveidīgi zemes sanesumi, kuri piekļaujas kalna DR daļā ap 20x50 lailam, nedaudz zemākam, izlīdzinātam laukumam. Līdzienās kalna daļas R un D malās sākas stāvās kalna nogāzes. I.Šveicers stāstīja, ka šajā vietā pirms kara bijis ierīkots balles placis. Te būtu meklējama arī Pieminekļu valdes arhīva ziņojumā minētā kaulu atradumu vieta. Kalna virsma noaugusi krūmiem un kokiem, saimnieciski neizmanto.

Veitu viduslaiku kapsēta II (Krievu kalns - II)

Valsts aizsardzības Nr. – 601;

Nozīme – vietējās nozīme;

„Krievu kalns” atrodas ap 300 m RZR „Veitiem”, Rāmuļu – Nēķina ceļa labajā pusē, pašā tā malā. Tas atrodams lailākas no atsevišķiem vairākiem pauguriem sastāvošas paugurienes R daļā. Norādītā vieta izdalās kā ZA-DR virzienā iegarens kalns, kura DA daļa piekļaujas paugurienei, bet no pārējām pusēm to aptver zemākas līdzenas vietas. „Spilvu” māju saimnieks Imants Šveicers (dz. 1931. gadā „Spilvās”) kā „Krievu kalnu” sauktu atcerējās pašu, gandrīz 6 m augstā paugura galotni, kura izdalās kā jauniem bērziņiem noaudzis Z-D virzienā orientēts līdz 2 m augsts, iegarens kalniņš. Tā izmēri ap 30x15 m. Kalniņa D daļā redzamas jau aizmilzušas kartupeļu bedres. Pēc I.Šveicera stāstījuma viss uzkalniņš, izņemot tā virsotni ilgstoši arts, taču atrasts nekas neesot. Tagad kalniņam visapkārt redzama noarta terase, kura īpaši izteikta kalna R daļā.

Informācija no Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Arheoloģijas centra materiāliem un vietējo iedzīvotāju nostāstiem.

Skatīt tematisko karti „Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, kultūrvēsturiskie objekti”.

Kultūras pieminekļi – objekti, kas iekļauti šobrīd spēkā esošajā Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā (apstiprināts Kultūras ministrijā 1998. gada 29. oktobrī ar rīkojumu Nr.128, aizsargājami un izmantojami saskaņā ar likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi aizsargājoša objekta statusa piešķiršanu”.

Ievērojama 500 m aizsardzības zona ap kultūras pieminekļiem, atbilstoši likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 23. pantam un „Aizsargjoslu likuma” 8. pantam.

Informācija iegūta no Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas piestādītā saraksta.

2.9.6. Veismaņu muižas apbūve. (aizsardz. Nr. 6280)

Datēta ar 18.-20. gadsimtu. Veismaņu muiža atrodas teritorijā, kas bijusi apdzīvota jau 5. gs. Pirms mūsu ēras. Muiža veidojusies no vairākiem ciemiem, par ko liecina rakstītie avoti jau no 1601. gada. Poļu karalis Stefans Batorijs 1585.-86. gadā atdeva šo muižu Henriham Lodem, tā ieguva Lodes muižas nosaukumu, bet 1630. gadā tā bija grāfu Oksenšternu īpašums. 18. gs.pēc Krievijas veiktās muižu redukcijas tā kļuva par valsts īpašumu un tika pievienota Priekuļu muižai. 1770. gadā Katrīna II piešķīra muižu ģenerālim Otto fon Veismanim un no tā laika agrākā Lodes muiža ieguva Veismaņu muižas nosaukumu. 1830. gadā to norakstīja Blankenhāģenu dzimtai īpašumā, kam Veismaņi piederēja līdz muižu atsavināšanai 1920. gados. Muižas sadalīšana tika veikta laikā no 1920. gada līdz 1938. gadam. Laikā līdz II Pasaules karam tur saimniekoja Priekuļu piensaimnieku biedrība, atradās dārzniecība, amatnieku saimniecība. 1976. gadā Veismaņu muižu pievienoja Baltijas mašīnu izmēģinājumu stacijai. Veismaņu muižas apbūve pastāvējusi jau 17. gs.-guļbaļķu rījas ar salmu jumtiem, laidars, klēts. 18. gs. esošās ēkas attēlotas 1785.-88. g. Kartē. Ēku izvietojums šajā periodā līdzīgs mūsdienu situācijai-pagalma norobežo divas ēku rindas, kas veido kompaktu muižas apbūves centru. Abās pusēs iebraucamam ceļam izvietotas muižkunga un mežkunga mājas, klēts un stallis, kūtis un vāgūzis, veļas mazgātava un putnu māja. Iebraucamā ceļa dienvidu daļu noslēdz kungu māja, bet ziemeļu galu-barona kapliča. Apbūves ansambli papildina parks ar dīķi, kas atrodas uz dienvidaustrumiem no kungu mājas.

Muižnieku dzīvojamā ēka

(aizsardz. Nr. 6281)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Datēta 18.-20. gadsimtu. Jau 1792. gada dokumentos minēts, ka kungu māja ir koka ēka ar pildrežģa konstrukcijā būvētu bēniņu izbūvi, kura apņemta ar koka galeriju, katrā dzīvojamās ēkas galā izbūvēti masīvi flīģeļi. Ēka bijusi 6 asis plata, 20 asis gara, ar 3 skursteņiem, mājas priekšā 4 pakāpienu kāpnes no akmens flīzēm un koka galerija. Apakšējā stāvā 21 logaila. Ēkai dakstiņu jumts. Priekšnams ar ieejas durvīm, ēkas kreisajā pusē 4 mazas istabas, iztapsētas ar tapetēm, kreisās puses galā liela zāle ar trīspakāpju krāsni no baltiem podiņiem ar zilām svītrām. Ēkas labajā pusē 4 istabas. Labās puses flīģelī ar flīzītēm izlikts priekšnams, no kura iet kāpnes uz bēniņiem. Bēniņos ir vēl 4 istabas.

Iepriekšminētā muižas pils koka daļa 1826. gadā ievērojami pārbūvēta, jauna pārbūve veikta arī 1908. gadā, kad būvēta pils mūra daļa ar torni. 19. gs. pirmajā ceturksnī koka ēkai bija radīts jauns iekštelpu plānojums, portiki, mezonīns, bet 19. gs. II pusē-jauni dūmvadi, telpu pārbūve. 20. gs. sākumā koka ēkas ārsienas apšūtas ar dēļiem, mainīti logi, uzcelts rietumu puses lievenis, no jauna izbūvēts mezonīns. Konstruktīvi tā būvēta kā guļbūve, ar horizontātu dēļu apšuvumu un četrslīpu jumtu, pēc rakstura un proporcijām tuva zemnieku mājai. Gludās plaknes kādreiz atdzīvināja klasicismam raksturīgais frontons ar kolonnām galvenajā un sānu fasādē. 1984. gadā muižas pils koka daļā tika ierīkota graudu klēts, mūra daļā-graudu kalte. No 1964. gada muižas pils koka ēka palika neizmantota. Vēl 1996. gadā saglabājušies atsevišķi ēkas fragmenti, kuri 2003. gadā pilnībā nojaukti, atstājot tikai manteļskursteni.

Pils mūra daļa būvēta 1908. gadā pēc Zemes tiesas asesora Johana fon Blankenhāgena pasūtījuma. Mūra ēka ir divstāvu apjoms ar paaugstinātu cokola līmeni un torni. Cokola stāvs visā ēkas plāna apjomā izmantojams-tajā izbūvētas telpas. Sienas mūrētas ķieģeļu mūra konstrukcijā, pārsegumi-ķieģeļu velves uz metāla sijām, jumta konstrukcija bijusi no koka, jumta iesegumam izmantots skārds. Ēkas fasāžu dekors veidots apmetumā, gleznojumi vai skulpturāli veidojumi nav konstatēti. 1999. gadā izstrādāts projekts ēkas jumta rekonstrukcijai, uzlikts jauns skārda jumts. 2004. gadā turpinās ēkas remontdarbi, tā tiek izmantota atbilstoši savai funkcijai.

Muižkunga māja

(aizsardz. Nr. 6282)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. 18. gs. beigu/19. gs sākuma būve-vienstāva laukakmens/ķieģeļu mūra ēka ar koka piebūvi, ķieģeļu apmalojumu ap logailām, apmestām sienām. Divslīps jumts ar nošļautiem galiem, klāts ar viļņoto šiferi. Logailu izvietojums mainīts, saglabājies ēkas apjoms, tā ir nozīmīga kā muižas kompleksa senākās daļas fragments. 2004. gadā ēkā atrodas dzīvokļi.

Modernieku māja

(aizsardz. Nr. 6283)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Saimniecības ēka, bijusī siernīca jeb modernieku māja. Neliela vienstāva garenbūve, laukakmens mūris ar ķieģeļu apmūrējumu logu un vārtu ailās, nelieliem lodziņiem. Divslīps jumts ar nošļautiem galiem un šifera plāksnīšu segumu. 2004. gadā ir apmierinošā stāvoklī, tiek izmantota kā saimniecības ēka.

Izņemta no Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu saraksta Vaives pagastā Modernieku māja, pamatojoties uz Kultūras ministrijas 2007. gada 14. marta rīkojumu Nr.2.1-25-36 kā objektu, kas zaudējis kultūras pieminekļa vērtību.

Saimniecības ēka

(aizsardz. Nr.6284)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Saukta arī par dārznieka māju vai putnu māju. Tās novietne redzama jau 1788. gadā zīmētajā kartē. Dārznieka māja ir neliela mūra ēka ar apmestām sienām un ķieģeļu apmalojumu logailās. Zelmiņa daļā pildrežģa konstrukcijas. Pie ēkas saglabāties mūra žoga fragments ar arkādi, lielajiem un mazajiem vārtiem. Vārtiņu aila ar ķieģeļu segmentveida pārsedzi. Divslīps jumts ar dakstiņu segumu. Saglabājušās vairākas logailas ar sešstūru logiem. Esošais dakstiņu jumts uzlikts uz senāka skaidu jumta. 2004. gadā tiek izmantota kā dzīvojamā māja, ir labā stāvoklī.

Klēts

(aizsardz. Nr. 6285)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Datēta ar 18.-19. gadsimtu. Ērberģis ar klēti minēts jau 1792. gada ēku taksācijas protokolā. Tā bijusi 6 asis plata un 9 asis gara, masīvi mūrēta un ar dakstiņu jumtu klāta ēka ar priekšnamu, virtuvi, skursteni, divām telpām, kambari, ķieģeļu krāsnī, 4 durvīm, 6 logiem. Klētī atradušās divas graudu glabājamās vietas un durvis ar dzelzs virām. Pašlaik tā ir avārijas stāvoklī, saglabāties ārsienu mūris ar arkādi pagalma fasādē, viens zelminis. Jumts iebrucis. Pēc analogijas tā bijusi arhitektoniski līdzīga ēka otrā pagalma pusē esošajam stallim, kurš daļēji saglabājis savu apjomu un arhitektoniskās detaļas.

Klēts, veļas žāvētava, pagrabs

(aizsardz. Nr. 6286)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Datējums ar 18.-19. gadsimtu. Laukakmens mūra korpus ar pagrabu uz ziemeļiem no kungu mājas. Domājams, virs pirmā stāva bija koka konstrukcijās būvēts stāvs veļas žāvēšanai. 2004. gadā no ēkas saglabājušās drupas. Jumts un pārsegumi, kā arī otrais stāvs zudis. Nav precīzu ziņu par tās izskatu.

Pamatojoties uz Kultūras ministrijas 2007. gada 14. marta rīkojumu Nr. 2.1-25-36, no Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā Vaives pagastā, izņemta kūts, veļas žāvētava, pagrabs kā objekti, kas zaudējuši kultūras pieminekļu vērtību.

Magazīna

(aizsardz. Nr. 6287)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. 18. gs. beigu/19. gs. sākuma vienkārša laukakmens mūra ēka ar arkādi galvenajā fasādē, izvietota muižas centrālā ceļa un pievedceļa krustojumā. Ķieģeļu mūra stabi, dekoratīvs ailu apmūrējums. Divslīps jumts ar nošļautiem galiem, dakstiņu segums. 2004. gadā jumts vietām bojāts. Ēka netiek izmantota. Tā ir nozīmīga kā 19. gadsimtam raksturīgs Vidzemes muižu mūra klēts tips.

Brūzis

(aizsardz. Nr. 6288)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Pašlaik brūzis dabā grūti identificējams. Iespējams, ka kartē uzrādītā būve ir brūzis (vai arī smēde), bet no ēkas saglabājušās tikai pamatu drupas.

Spita brūzis minēts jau 1792. gada ēku taksācijas protokolā. Tā bijusi 3 asis plata un 4 asis gara ēka būvēta pildrežģa konstrukcijās, ar dakstiņu jumtu. Ēkai bijuši divi stāvi, apakšējais no laužtiem akmeņiem, augšējais-pildrežģis. Abos stāvos kopā 6 logi, katrā zelmenī 1 logs. Ēkai jau 1792. gadā nepieciešams remonts.

Savukārt alus brūzis bijusi 6 asis plata un 9 asis gara ēka, masīvi mūrēta, klāta ar dakstiņiem, 1792. gadā labā stāvoklī. Ēkai bijuši 2 skursteņi, tā sastāvējusi no 5 nodalījumiem ar atsevišķām durvīm.

Izņemts no Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu saraksta Vaives pagastā Brūzis, pamatojoties uz Kultūras ministrijas 2007. gada 14. marta rīkojumu Nr.2.1-25-36 kā objektu, kas zaudējis kultūras pieminekļa vērtību.

Ratnīca

(aizsardz. Nr. 6289)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Ēka datēta ar 18.-19. gadsimtu, tās novietojums un apjoms ir redzams Veismaņu muižas 1788. gadā zīmētajā kartē. Ratnīca ir garš vienkārša mūra korpus ar divslīpu jumtu, nošļautiem galiem. Jumts agrāk bijis klāts ar dakstiņiem, pašlaik dakstiņi saglabājušies tikai nelielai ēkas daļai. 2004. gadā ēka vidusdaļā iebrukusi, mūri un jumts avārijas stāvoklī, tomēr viens tās gals vēl tiek izmantots saimniecības vajadzībām.

Rija

(aizsardz. Nr. 6290)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Rija datēta ar 18.-19. gadsimtu. 1792. gada ēku taksācijas protokolā minēta tagad jau drupās esošā ēka. Tā bijusi ar dakstiņu jumtu klāta masīva būve, 9.5 asis plata un 23 asis gara. Ēkas vidusdaļā bijis klons, uz abām pusēm kurināmās rijas ar krāsnīm, priekšpusē vēdināma telpa. Ēkai dzelzs durvis. Bez minētās rijas 1792. gada dokumentos uzrādīta vēl veca koka konstrukcijās būvēta kuļamā rija un masīva mašīnu rija- 5.5 asis plata un 26 asis gara, kurai viena ēkas daļa no mūra, otra-tikai ar mūra stabiem.

Rijas drupas atrodamas attālu no citām muižas ēkām, uz DR no kungu mājas, lauku vidū. 2004. gadā tā sabrukusi, saglabājušies ārsienu mūra fragmenti, drupas aizaugušas.

Izņemta no Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļu saraksta Vaives pagastā Rija, pamatojoties uz Kultūras ministrijas 2007. gada 14. marta rīkojumu Nr.2.1-25-36 kā objektu, kas zaudējis kultūras pieminekļa vērtību.

Stallis

(aizsardz. Nr. 6291)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Datēts ar 18.-19. gadsimtu. Stallis ar ratnīcu un klēts, līdzīga apjoma būves, novietotas abpus pagalmam, viena otrai pretī. Stallis saglabājis gan savu izvietojumu, gan izskatu, kas minēts 1792. gada Veismaņu muižas ēku taksācijas protokolā. Tad tā bijusi 6 asis palta un 9 asis gara, masīvi mūrēta ēka, klāta ar dakstiņu jumtu. Stallī bijuši nodalījumi 17 zirgiem, bet blakus-maza istabiņa ar diviem logiem un skurstenim blakus piemūrētu krāsni. Ēkai bijušas divas durvis ar dzelzs virām un blakus ratnīca.

Pašlaik tā ir irmasīva mūra ēka ar arkādi pagalma pusē, dekoratīviem ķieģeļu apmūrējumiem, dakstiņu jumtu nošļautiem galiem. Arkāde daļēji aizmūrēta, izveidojot logailas. Dakstiņu jumts saglabāts tikai daļai no ēkas korpusa, pārējam korpusam-tikai ārsienas mūris. 2004. gadā stalla daļa ar jumtu tiek izmantota saimniecības vajadzībām.

Aitu kūts, vēlāk kalpu māja

(aizsardz. Nr. 6292)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Garš vienstāva mūra korpus uz ziemeļiem no kungu mājas, datējams ar 18. gs. beigām/19. gs. sākumu. Ēkai divslīps jumts ar nošļautiem galiem, klāts ar dakstiņiem. Korpusa viena puse pārbūvēta par dzīvojamo ēku, otra puse sabrukusi, saglabājušās mūra sienu paliekas ar dažām logailām. 2004. gadā dzīvojamās ēkas daļa tiek izmantota atbilstoši savai funkcijai, ir apmierinošā stāvoklī.

Kūtis

(aizsardz. 6293)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Datētas ar 18.-19. gadsimtu. Dažas no pašreizējām kūtīm redzamas jau 1788. gadā zīmētajā Veismaņu muižas kartē. Pašlaik tās ir mūra garenbūves ar divslīpiem jumtiem, kas tagad klāti ar viļņoto šiferi. Ēkas vairākkārt pārbūvētas, mainot jumtus un ailu izvietojumu, paaugstinot ārsienu mūri ar ķieģeļu piemūrējumiem, izmainot zemeņus. Pašlaik kūtis tiek daļēji izmantotas saimniecības vajadzībām, ir apmierinošā stāvoklī.

Parks

(aizsardz. Nr. 6294)

Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Datēts ar 19. gadsimtu. Platība-3.1 ha, no kuriem ūdeņi aizņem 0.1 ha. Reljefs nolaidens virzienā uz pļavām, parkā atrodas dīķis. To ierīkojis 19. gs. muižas īpašnieks G.fon Blankenhagens. Vecākie ozolu stādījumi attiecas uz 19. gs. sākumu, bet lapegļu stādījumi-uz 19. gs. 50.-60. gadiem. Stādījumi papildināti pirms I Pasaules kara un 20. gs. 30. gados. Parkā no divām pusēm ievēd jauktu lapkoku alejas. Sākotnēji tas bijis ainavu parks ar tālām skatu perspektīvām uz apkārtni. Galvenā parka daļa veidota uz dienvidiem un austrumiem no bijušās kunga mājas. Uz rietumiem no kunga mājas izvietots saimniecības ēku komplekss. Parka austrumu daļā plašs dīķis, kurš tagad iztīrīts un uzpludināts. Austrumu un dienvidu daļā lauces ar atsevišķiem svešzemju skujkoku stādījumiem. Dienvidu laucē iestādīts augļu dārzs. Kopējais koku un krūmu sugu skaits parkā-23, no kurām 10 vietējās un 13-introducētās. Īpaši aizsargājami vecie ozoli un svešzemju koki. 2004. gadā parks ap bijušo kungu māju tiek uzturēts un kopts.

Mežkunga māja

Dokumentos saukta arī par kučiera (kalēja) māju. Datējama ar 18.-19. gadsimtu, jo tās izvietojums redzams jau 1788. gada kartē. Vienstāva mūra garenbūve ar apmestām sienām. Divslīps dakstiņu

jumts. Priekšējā fasādē iedziļināts lievenis. Domājams, ka ēka pārbūvēta. 2004. gadā tajā izvietoti dzīvokļi, saglabājusies labā stāvoklī.

Kalpu dzīvojamā māja

18.-19. gadsimta ēka, tās novietne redzama jau 1788. gada kartē. Saukta arī par veļas vešerienes māju. Tā ir vienkārša mūra garenbūve apmestām sienām, divslīpu jumtu. Vietām jumtam viļņotā šīfera segums. 2004. gadā izmantota kā dzīvojamā māja, ir apmierinošā stāvoklī.

Saimniecības ēkas

Apjomos vienkāršas, bet materiālos un izpildījumā interesantas 19. -20. gs. muižas saimniecības ēkas (kūtis). Laukakmens mūra pamati, plienakmens ārsienu mūris, sarkano ķieģeļu dekoratīvs rustojums ēku stūros, kā arī ap logu un durvju ailām, ķieģeļu zelmenis ar kvadrātveida logiem, viļņotā šīfera jumts. Ēkas tiek daļēji izmantotas, saglabājušās apmierinošā stāvoklī.

Uz kultūrvēsturisko mantojumu vienādi attiecas likums Par kultūras pieminekļu aizsardzību, Ministru kabineta 30.08.2003. noteikumi Nr. 474 – Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirmpirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu.

Informācija iegūta, pamatojoties uz Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas piestādīto sarakstu un kultūras ministrijas 2007. gada 14. marta rīkojumu Nr. 2.1-25-36.

Veicot saimniecisko darbību, ievērojama aizsargjosla ap kultūras pieminekļiem.

Atbilstoši likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 23. pantam un Aizsargjoslu likuma 8. pantam. Lauku apvidos zona ir 500m.

2.9.7. Mikroliegumi Vaives pagastā

Mikroliegums: Dabiskais meža biotops – slapji priežu un bērzu meži (VAS „Latvijas Valsts meži” teritorijā, netālu no „Jaunrauņu” mājām). Teritorija atbilst dabiska meža biotopa kritērijiem. Tā ir bioloģiski veca audze ar labi sabalansētu vecuma struktūru, kurā konstatēts liels daudzums dažādu dabiskam mežam raksturīgu struktūrelementu, dažādu sugu kritālas, kaltuši koki un dzeņveidīgo sakalti koki, bebru darbības pēdas u.c. Apstākļi ir labvēlīgi arī šim meža biotopam raksturīgo indikatorsugu eksistencei.

Mikroliegums Melnajam Stārķim (*Ciconia nigra*) Nr. 65005 VAS „Latvijas Valsts meži” 10.7 ha platībā. Teritoriju veido sausas un vidēji mitras mežaudzes. Lielākoties koku stāvā dominē skujskoki – priedes un egles, bet vietām sastopami nogabali, kur dominējoša koku suga ir bērzs. Pārsvārā mežs ir bioloģiski vecs.

Mikroliegums Knābja grīslim (*Carex rhynchophysa*) VAS „Latvijas valsts meži” teritorijā Nr. 65004, 65002 ar kopējo platību 7.2 ha. Īpaši aizsargājamais augs Knābja grīslis ierakstīts Latvijas Sarkanajā grāmatā 1. kategorijā kā izūdoša suga. Latvijā ir tikai četras atradnes. Šīs atradnes dabiskā biotopā reljefa pazeminājumā. Tepat ir arī īpaši aizsargājamās sugas: Divsēklu grīslis *C. disperma* un sūna Tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*.

2.9.8 Aizsargājamie augi Vaives pagastā

· Daudzgadīgā mēnesene *Lunaria rediviva* – izklaidus visā Vaives upes ielejā, zemāk doti dati, kur suga lielākā koncentrācijā:

- Ø Daukšas gravā augšpus Dāvida avotiem Vaives labajā krastā ~ 1 km posmā;
- Ø Pie Dāvida avotiem Vaives upes kreisajā krastā;
- Ø Posmā no Dāvida dzirnavām līdz Kalauzu dzirnavām;
- Ø Posmā starp Kalauzu dzirnavām un Lejas dzirnavu dīķi;
- Ø mežā pie Lazdiņu ezera.

· Lēzeļa lipare *Liparis loeseli*, bezdelīgactiņa *Primula farisosa*, parastā kreimule *Pinguicula vulgaris*, purva vienlape *Malaxis monophyllos*, stāvlapu dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpīrkstīte *D. maculata* Vaives ielejā kaļķainā zāļu purvā ar avotu izplūdes vietām, kur veidojas avoksnāju veģetācija.

· Gada staipekņis *Lycopodium annotinum*, vāļišu staipekņis *Lycopodium clavatum* un apdzira *Hyperzia selago* sastopama visā pagasta teritorijā piemērotos biotopos.

· Roberta paparde – Roberta kailpaparde *Gymnocarpium robertianum* Latvijā aizsargājama minēta atradne pie Dāvida dzirnavām.

· Plankumainā dzegužpīrkstīte *Dactylorhiza maculata* Latvijā aizsargājama, Gaujas NP teritorijā zināma purviņā ar Lēzeļa lipari īpašumā „Viļņi”.

Informācija no Gaujas NP botāniķes Ilzes Čakares sniegtās informācijas

2.9.9 Valsts un vietējās nozīmes dižkoki un aizsargājamie koki

Tabula Nr. 2

Koka suga	Diametrs	Atrašanās vieta	Piezīmes
Priežkalnu priede	1.78	Pie Priežkalna mājām	Priežkalnu zemē
Dāvida ozols	4.18	Pie Dāvida dzirnavām	Dāvida dzirnavu zemē
Dāvida lapegle	3.37	Pie Dāvida dzirnavām	Dāvida dzirnavu zemē

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

Pinderu vītols	4.26	Pie Pinderēm	Sliktā stāvolī „Lejas Pinderu” zemē
Rāmuļu 2. ozols	3.96	Rāmuļu parkā	„Lapsu” zemē
Plūču vīksna*	3.47	50m no Plūčiem ceļmalā	Plūču zemē
Lapegle	3.32	Rāmuļu parkā	„Lapsu” zemē
2. cukura kļava	1.38	Jurģukalna dendrārijā	Ausekļa Ramata Jurģukalna dendrārijs
Kausiņu liepa I	2.78	„Kausiņu” pagalmā	„Kausiņu” zemē
Šitkas egle	1.91	Jurģukalna dendrārijā	Ausekļa Ramata Jurģukalna dendrārijs
Kausiņu liepa II	2.73	„Kausiņu” pagalmā	„Kausiņu” zemē
Kausiņu liepa III	2.43	„Kausiņu” pagalmā	„Kausiņu” zemē
1. Veiča baltegle	1.32	Rāmuļu kapsētā	Vaives pag. pašvaldības zemē
2. Veiča baltegle	1.32	Rāmuļu kapsētā	Vaives pag. pašvaldības zemē
Sārumu priede	2.93	Pie Sārumiem	„Sārumu” zemē
Rāmuļu 1. ozols	5.75	Pie Gauču ezera	„Rāmuļmuižas” zemē
2. Ozols	5.27	Pie Gauču ezera	„Rāmuļmuižas” zemē
1. cukura kļava	1.52	Jurģukalna dendrārijā	Ausekļa Ramata Jurģukalna dendrārijs

Kempfera lapegle	1.83	Jurģukalna dendrārijā	Ausekļa Ramata Jurģukalna dendrārijs
Veiča baltegle	1.21	Jurģukalna dendrārijā	Ausekļa Ramata Jurģukalna dendrārijs
Veismaņu lapegle	3.56	Veismaņu parkā	Veismaņmuižas zemē
Ģevēku liepa	3.93	Pie Ģevēkām (aiz kūts)	„Lejas Ģevēku” zemē
Nauru liepa	3.72	Pie Nauriem	„Vecnauru” zemē, nolauzta vētrā 2001. g.
Lejasplūču priede*	3.35	380m no Lejasplūčiem, ceļmalā	„Plūču” zemē ceļa malā
Krīvu priede	3.61	Krīvos	Starp Krīvu daudzdzīvokļu mājām

* - valsts nozīmes aizsargājami koki.

Informācija no Skujenes mežziņa Jāņa Taškova piestādītā saraksta, Gaujas NP parka Vaives pagasta speciālistu dižkoku apsekošanas datiem.

2.9.10. Lapu koku alejas Vaives pagastā

Ar Vaives pagasta padomes 2007. gada 18. aprīļa lēmumu Nr.8, pamatojoties uz MK noteikumiem 415. „Par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem” pagasta teritorijā apstiprinātas lapu koku alejas:

1. Lapu koku aleja gar pašvaldības autoceļa „Krīvi – Vaives pagasta robeža” pie Veismaņmuižas sākot ar „Tīrumnieku” zemes īpašuma virzienā uz Cēsīm, ceļa abās pusēs līdz īpašumam

„Krievkalni” – 0.9 km garumā;

2. Jauktu lapu koku aleja „Gundegu” zemes īpašumā virzienā no Veismaņmuižas uz servitūta ceļu uz „Graviņu” mājām 0.250 km garumā.
3. Jauktu lapu koku aleja no autoceļa „Cēsis – Vecpiebalga – Madona” līdz „Ģūģeru” mājām, gar pašvaldības autoceļa „Kalna Sostes – Kampas” – (Cēsis – Madona) – 0.12 km garumā.

Informācija no Vaives pagasta speciālistu dižkoku un aleju apsekošanas datiem.

2.9.11. Citi pagastam nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti

1863. gadā pabeidza būvēt Rīgas – Pleskavas ceļu, kas veicināja tirdzniecības paplašināšanos ar Rīgu. Reizē ar ceļa izbūvi tika celti arī ceļmalu krogi ar stadulām zirgu novietošanai un zirgu pasta stacijas. Viens no šādiem ceļmalas krogiem bija arī Kaķukrogs (Kakit krog), kas piederēja pie Veismaņu muižas Zeklera pusmuižas (zemes ap Daudziešām bez noteikta centra). No 1830. gada Veismaņu muiža un tai piederošās zemes bija Blankenhāģenu dzimtas īpašums līdz pat muižu un zemju atsavināšanai un sadalīšanai no 1920-1938. gadam.

1920. gada 13. novembrī Veismaņu pagasta padomes sēdē, kura notiek Veismaņu pagasta namā, klāt esot padomes priekšniekam J.Bušam, pagasta priekšniekam K.Linītim, J.Vīgantam, A. Paukšēnam un padomes locekļiem E.Valteram, J.Briedim, J.Ramatam, M.Sliedem, D.Cukuram, O.Prankam, M.Endzeliņam, J.Miškam, sēdi protokolē Ed. Sliede, tiek spriests par to, kādi no bijušajiem krogiem un muižu centriem būtu paturami pagasta vajadzībām. Protokolā Nr.34 rakstīts: „Padome atrada, ka bijušais „Kaķukrogs” ar zemi pagastam vajadzīgs lai uz turieni varētu pārcelt pagasta valdes telpas (kuras tobrīd atradās zem viena jumta ar skolu) un bijušās pagasta valdes telpas varētu piešķirt skolai, kura jāpaplašina. Veismaņu muižas centrs vajadzīgs priekš izrīkojumiem, priekšlasījumiem un priekšzīmīgas saimniecības ierīkošanai. Padome nolēma lūgt zemes ierīcības komiteju par Kaķukroga ēku un zemes piešķiršanu pagastam.

1920. gadā mērnieks Rubenis izdarījis ēku aprakstu un novērtējis stāvokli bijušajam krogam ar divām stadulām, pie kroga piederošajai klētij un rijai. Kroga ēkas garums 168 pēdas, platums 42 pēdas, katras stadulas garums 48 pēdas, platums 42 pēdas, jumta segums – dakstiņu. Kaķukroga klēts celta no koka un uz 1920. gadu jau sabrukusi.

1922./23. gadā tiek samaksāta izpirkuma nauda Latvijas Bankas Cēsu nodaļā par piešķirtām „Kaķukroga” ēkām un zemi 10.0 ha platībā.

Ne visi zemturi bija ar mieru, ka pagasta valdes telpas pārceļ uz „Kaķukrogu”, par ko liecina 1925. gada 3. janvāra Veismaņu pagasta zemturu sapulces protokols. Uz sēdi bija ieradušies 22 zemturi, klāt esot pagasta valdes priekšsēdētājam J.Vīgantam un darbvedim Ed. Sliedem, kurā spriež par „Kaķukroga” pārbūvi pagasta vajadzībām vai arī līdzšinējā pagasta valdes telpu, kura atrodas zem viena jumta ar skolu, paplašināšanu, uzbūvējot otro stāvu virs pašreizējā pagasta nama.

Domas dalās – 18 zemturi iestājas par otrā stāva izbūvi virs pašreizējā pagasta nama, pārējie iebilst, jo atzīst, ka bijušā kroga pārbūve iznāktu lētāk kā otrā stāva izbūve, bez tam pagasta valdes aizņemtās telpas vajadzīgas skolas paplašināšanai.

1925.gadā, izvērtējot un atrodot kompromisu zemturu starpā, pagasta valdes telpas no skolas tiek pārceltas uz bijušo „Kaķukrogu”, kura pārbūvei izstrādāts projekts, kurš apstiprināts būvvaldē. „Kaķukroga” vidus daļu, izbūvējot pagasta valdes valadzībām, un vienu no stadulām pārbūvējot par izrīkojumu un teātra zāli.

1927. gada 30. oktobrī, vēl līdz galam neizbūvētajā tautas namā, notiek pirmie sarīkojumi, lai savāktu līdzekļus turpmākajai zāles būvniecībai. Iekšlietu ministrijas Būvniecības pārvalde neceļ iebildumus tautas nama zāles vienreizējai izmantošanai.

1930. gada 17. jūnijā uz izpirkšanas līguma pamata īpašuma tiesības uz Vaives pagasta „Kaķukroga” ēkām un zemi apstiprinātas Vaives pagasta pašvaldībai.

Skatīt tematisko karti „Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi, kultūrvēsturiskie objekti”.

2.9.12. Kapsētas Vaives pagastā.

Veismaņu kapsēta

1770. gadā Katrīna II (1762-1797) ģenerālim Otto fon Veismanim par nopelniem piešķīra Lodes muižu. Ģenerālis, gribēdams iemūžināt savu dzimtas vārdu, agrāko Lodes muižu nosauca Veismaņu vārdā (Veisenšteina).

Katrīna II, baidoties no slimību uzliesmojumiem, izdeva rīkojumu (ukazu) par kapsētu izveidošanu muižas teritorijās. Līdz Katrīnas II rīkojumam mirušos apbedīja kapsētās baznīcu tuvumā, kur parasti pulcējās daudz cilvēku un bija liela iespēja izplatīties slimībām. Par apbedījuma vietu kapsētās pie baznīcām bija jāmaksā nodoklis, ko zemnieki ne vienmēr varēja samaksāt un sāka mirušos apglabāt ārpus kapsētām. Tā ap 1773. gadu sāka veidoties atsevišķi kaplaukumi. Arī Veismaņu kapsēta varētu būt šādi ierīkota. Ziņas par vienkāršo ļaužu apbedījumiem Veismaņu kapos nav saglabājušās.

Pirmais apzinātais apbedījums Veismaņu kapos fiksēts 1795. gada 2. oktobrī, kur kungu kapos apbedīta kāda 29 gadus veca Veismaņu dzimtas piederīgā barbara Elizabete Eberharde. Tātad jau tajā laikā pastāvēja kungu un nabadzīgo zemnieku kapu nodalījumi. 18. gs. Veismaņu kapos izbūvēta kungu kapenes, kuras līdz mūsdienām slikti saglabājušās, sabrukušas.

1830. gadā Veismaņu muiža nonāca Blankenhagenu dzimtas īpašumā, kur kungu kapu nodalījumā apbedīti mirušie Blankenhagenu dzimtas piederīgie.

Šobrīd Veismaņu kapsēta atrodas Vaives pagasta teritorijā un aizņem 3.6 ha platību. Kapsētas ziemeļu gals (vairāk kungu kapī) apaudzis kokiem un krūmiem.

Veismaņu kapsēta vēsturiski pieder pie Cēsu Sv. Jāņa lauku evaņģēliski luteriskās draudzes.

Rāmuļu kapsēta

Pats pirmais Rāmuļu kapos tika apglabāts Pēteris Lapiņš (dz. 21. jūnijā 1826. gadā- miris 22. septembrī 1876. gadā)

Sākumā Rāmuļu kapu zemes gabals tika saukts par „Cūkas kāju”, iemesls nav zināms.

Rāmuļu kapu kapliča celta ap 1890. gadu. Reizē ar kapliču tika uzceltas arī Vācu baronu kapenes.

Kopš 1876. gada rāmuliešiem ir sava atsevišķa kapsēta, ko ietaisīja pagasts kopā ar muižu. Šis gads parādās arī Rāmuļu pagastvaldes protokolā, Rāmuļu Tautas namā 1. aprīlī 1876. gadā Valsts saimnieku sapulcē nosprieda jauntaisāmai kapsētai kopīgi apkārt izrakt grāvi. Kapsētas platība 4.6 ha.

Pamatojoties uz „Aizsargjoslu likuma” no 1997. gada 5. februāra 25. punktu – ap kapsētām noteiktas aizsargjoslas, lai nepieļautu tām piegulošo teritoriju sanitāro apstākļu pasliktināšanos. Aizsargjoslu platums ir 300 m no kapsētas teritorijas robežas ārējās malas.

3. AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Ainava ir pašvaldības teritorijas vizuālā kultūrvēsturiskā un sociālekonomiskā vizītkarte, pagasta cilvēku dzīves vide, tūrisma resursi un pamattautsaimniecības attīstība. Ainavas sastāda esošie dabas apstākļi – zeme ar tās virsmas formām, gaisapvalks, ūdeņi, augsne, augi, dzīvnieki un cilvēku veidojumi tajās – ēkas un būves.

Lauku ainavas aizsardzība, veidošana un apsaimniekošana, atbilstoši ainavas attīstības mērķiem, ir svarīga, lai tiktu saglabātas Latvijai un tās novadiem, pagastiem raksturīgās ainavas, kas veicinātu iedzīvotāju piesaisti laukiem, tūrisma attīstību.

Vaives pagasts atrodas Cēsu rajona centrālajā daļā. Tas robežojas ar Cēsu pilsētu, Amatas novadu, Skujenes, Priekuļu, Taurenas, Dzērbenes un Veselavas pagastiem. Pagasta platība ir 15 244.6 ha. Nozīmīgākās apdzīvotās vietas – Rīdzene, Krīvi, Vaive, Rāmuļi un Mežmaļi. Pagasta iedzīvotāju skaits uz 2007. gada 1. janvāri ir 1 569 iedzīvotāji.

Vaives pagastam raksturīga augsta mežainība (55% jeb 8 473 ha pagasta teritorijas klāj meži), kā arī salīdzinoši liels lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars (35 % jeb 5 274 ha no kopējās teritorijas). Pagasta teritoriju šķērso Vaives, Rauņa, un Amatas upes, kā arī to pietekas. Pagasta teritorijā atrodas daļa Gaujas nacionālā parka (4 561.5 ha), dabas liegumi, aizsargājamais parks, dendraloģiskie stādījumi, ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis, īpaši aizsargājamie koki, dižkoki un alejas.

Par rūpnieciskas nozīmes derīgajiem izrakteņiem var uzskatīt tikai pazemes ūdeņus (kā minerālūdeņus, tā arī saldūdeņus), divas nelielas saldūdens kaļķiežu un vairākas kūdras iegulas.

Pagastu šķērso 3 maģistrālie gāzes vadi, augstsprieguma tīkli, valsts, starptautiskas nozīmes autoceļi un divas dzelzceļa līnijas, no kurām viena šobrīd nedarbojas

Kopumā Vaives pagasta teritorijā ir augsta vides kvalitāte, ko nodrošina ievērojamas dabisko un aizsargājamo teritoriju platības (Gaujas nacionālais parks), kā arī sociālekonomiskie faktori – neliela ražošanas un saimnieciskā darbība (pagastā atrodas viena B kategorijas piesārņojoša darbība). Dabiskās teritorijas veido 8 473 ha mežu, 113 ha purvu un 142 ha ūdeņu.

Šodienas galvenais uzdevums – racionāli izmantojot esošo pagasta resursu potenciālu, neradīt kaitējumu esošai pagasta ainavai.

3.1 Nacionālās nozīmes un rajona nozīmes augstvērtīgās ainavas un to apsaimniekošanas mērķi

Lauku ainavas aizsardzība, veidošana un apsaimniekošana, atbilstoši ainavas attīstības mērķiem, ir svarīga, lai tiktu saglabātas Latvijai un tās novadiem raksturīgās ainavas, kas veicinātu iedzīvotāju piesaisti laukiem kā arī tūrisma attīstību.

Vaives upes ielejas ainavu telpa.

Ainavas raksturojums.

Vaives upes ainavu telpu veido ieleja, starp kuru vietām atrodas plato veida saposmoti reljefa paaugstinājumi. Upes ieleja lielākā daļa pagastā klāta ar lapkoku, egļu arī priežu mežiem.

Vizuāli estētiskie faktori, skatu vietas un skatu perspektīvas, to raksturojums.

Vaives upes ieleja Vaives pagastā pa lielākai daļai klāta mežiem. Ainavu telpā nav skatu vietu no kurienes pavērstos izcilas atklātas skatu perspektīvas. Dominē tuvie un slēgtie skati. Vizuālo vērtību palielina noupes gultnes redzami smilšakmens atsegumi un krastos izplūstošie avoti. Vaives upe ir bagāta avotiem, nogāzes ir saposmojušas gravas. Pagastā Vaives ielejas vērtīgākās skatu vietas ir :

- 1.No „Sārumu” kalna Vaives upes kreisajā krastā, ziemeļu virzienā skatu piesaista Vaives upes palienas, pļavas un pāri tām ar mežiem apaugusī grava. Nozīmīgu vietu „Sārumu” kalna ainavas vērtību skalā ieņem senā latgaļu vadoņa Varidota pils vieta Autīne jeb Avotene un ap to saistītie nostāsti un teikas.
- 2.No Cēsu – Madonas ceļa –(Ģūģeru kalna), pa Ģūģeru – Rīdzenes ceļu – Indriņu kalnā un no ceļa Krīvi – Veismaņmuiža – pagasta robeža, pie Veismaņmuižas paveras vizuāli pievilcīgi skati uz Vaives ieleju un tālām skatu perspektīvām. Visām šīm skatu perspektīvām priekšplānā ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar atsevišķiem kokiem vai koku puduriem. No Indriņu kalna uz rietumiem kultūrvēsturisks ainavas akcents ir Veismaņmuižas ēka ar muižas parku un ozolu aleju gar pagasta ceļu.
- 3.Vaives upes kreisajā krastā pie Dāvida dzirnavām skatam paveras Dāvida avoti, kas krīt gravā no 8-9 m augstuma. Skatam raksturīgs tikai tuvplāns – tālāk skats atduras Vaives upes pretējā krasta kokos.

Ainavu attīstība.

Ainavas telpa ir veidojusies kā kultūrainava. Upes ielejai novērojama palieņu aizaugšana. Bieži gar ceļiem un upi sastopamas latvāņu audzes.

Ainavu pašreizējā un perspektīvā izmantošana.

Vaives pagasta „Sārumu” kalns ir Valsts nozīmes vēstures piemineklis un atrodas Gaujas nacionālā parka ainavu aizsardzības zonā. Dāvida avotiem Vaives upes krastos 2001. gada 7. augustā izveidots „Dāvida avotu liegums”.

Ainavu degradējošie faktori.

1. Latvāņu audzes gar ceļiem, upes ielejā un mežos;
2. Vietām nesakoptas viensētas un lauksaimniecības zemes.

Ainavu telpas saskatāmība.

Ainavu telpas no „Sārumu” kalna ir neliela saskatāmība, tā atklājas nelielā posmā, atsevišķā skatu punktā.

Ainavu telpai pie Dāvida avotiem ir vidēji augsta saskatāmība. Avotu saskatāmību samazina pakrastes apaugums. Ainavu telpa atklājas ejot pa upes gultni.

Rīcība ainavu telpas estētiskās kvalitātes paaugstināšanai.

1. Jāsamazina latvāņu audžu izplatība;
2. Atvērumu (logu) veidošana, izcērtot krūmus un atsevišķus kokus;
3. Ainavu telpā nav ieteicams veikt mežizstrādes darbus;

4. Ieteicams sakārtot pieejamos ceļus un iekārtot takas.

Ainavu telpas pieejamība.

Ainavu telpai pie Dāvida avotiem ir vidēji laba pieejamība no Rīgas – Vecclaicenes šosejas pa pašvaldības ceļu nokļūst līdz avotu ūdenskritumiem.

Ainavu telpai no „Sārumu” kalna nav augsta pieejamība, jo tā atrodas tālu no lielajiem ceļiem.

Rauņa ielejas ainavu telpa.

Ainavas raksturojums.

Rauņa upes ainavu telpu veido ielejas, starp kurām atrodas plato veida saposmoti reljefa paaugstinājumi. Upes ieleja pagasta teritorijā ir dziļa un apaugusi ar krūmiem un mežu. Rauņa upe iztek no Rauņa ezera pagasta teritorijā un savā vidusposmā ir kā robežupe ar Veselavas pagastu.

Vizuāli estētiskie faktori.

Ainavu telpas vizuāli estētiskā vērtība ir saistīta ar dziļajām, vizuāli pievilcīgām upes ielejām. Rauņa upes ielejas nogāzes vietām ir saposmojušas gravas (līdz 30 m dziļas). Upe ir strauja un krācaina.

Skatu vietas un skatu perspektīvas, to raksturojums.

1. No pagasta ceļa (Rīga – Vecclaicene) – (Cēsis – Madona) pievilcīgi skati, priekšplānā lauksaimniecībā izmantojamā zeme ar atsevišķiem koku puduriem, vidusplānā Rīdzenes ciems, bet tālplānā mežiem ieskautais Jurgūkalns;
2. Rauņa upes ielejas vizuālo vērtību palielina no upes gultnes redzamās smilšakmens alas un atsegumi.

Ainavu attīstība.

Ainavas telpa veidota kā kultūrainava. Upes ielejā novērojama palienu un virspalu terašu pļavu aizaugšana.

Novērojama lauksaimniecībā izmantotjamo zemju pakāpeniska aizaugšana, kas perspektīvā var stipri degradēt ainavas vizuālo vērtību. gar ceļu un upi sastopamas latvāņu audzes.

Ainavu pašreizējā un perspektīvā izmantošana.

Lauksaimniecības zemju ainavas daļēji izmanto lauksaimniecībā. Upes ieleja atrodas Gaujas nacionālā parka dabas lieguma zonā. Rauņa upes liegums izveidots 2001. gada 7. augustā, pamatojoties uz GNP individuāliem aizsardzības noteikumiem.

Ainavu degradējošie faktori.

1. Latvāņu audzes gar ceļiem upes ielejā un mežos;
2. Vietām nesakoptas viensētas.

Ainavu telpas pieejamība.

Ainavu telpai no pagasta ceļa pieejamība ir augsta un tāpēc tai jāpēvērš īpaša uzmanība. Relatīvi apgrūtināta pieeja ir vizuāli pievilcīgām ainām Rauņa upē lejpus Cēsis – Vecpiebalgas ceļa.

Ainavu telpas saskatāmība.

Ainavu telpai Rauņa upes gravā ir neliela saskatāmība. Saskatāmību samazina piekrastes apaugums. Ainavu telpa atklājās, braucot vai ejot pa Rauņa gultni.

Rīcība ainavu telpas estētiskās kvalitātes paaugstināšanai.

1. Jāsamazina latvāņu audzes izplatība;
 2. Lauksaimniecības zemju apmežošana pieļaujama saskaņā ar ainavu dizaina plāniem;
- Apbūves noteikumos jāiestrādā prasība, lai apbūve iekļautos šajā izcili vērtīgajā ainavu telpā.

4. VAIVES PAGASTA APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

4.1 Vaives pagasta apdzīvoto vietu veidošanās vēsture

Jau pirms vācu feodāļu iekarojumiem (13. gs.) Latvijā pastāvēja zemnieku iedalījums pagstos jeb vakās. Par pagastiem jeb vakām sauca gan feodālo renti, zemes rentes maksāšanas laiku, dzīres feodālās rentes ievākšanas laikā, kā arī dzirēm izlietos produktus. Pagasta jeb vakas jēdziens saistās arī ar teritoriju, Feodālismā pagasts jeb vāka bija teritoriāli administratīvā iedalījuma vienība. Tas sastāvēja no viena vai vairākiem ciemiem un savrupām sētām. 14. un 15. gs. pieauga vasaļu

skaitis, kuriem piešķīra ciema novadus ar tur dzīvojošiem zemniekiem. Sākās intensīva zemes izlēņošana, izveidojās daudz jaunu muižu. Pamazām izzuda agrārās mielas nodevas, agrārās pagastu robežas un pašu laucinieku izraudzītie amatu vīri. To vietā ap katru muižu bija zināms daudzums zemnieku māju, kuru ļaudīm vajadzēja kalpot kunga saimniecībā viņa ieceltu ierēdņu uzraudzībā. 17. gs. pagasts zaudēja savu administratīvo nozīmi, sīkākā administratīvā iedalījuma vienība (arī vēl 18. gs.) bija muiža.

Pagasta pašvaldības institūts Latvijā atdzima 19. gs. sākumā. 1804. gadā likums noteica, ka katrā muižā dibināma zemnieku tiesa. 1819. gadā Vidzemes zemnieku likums noteica pašvaldību institūtu izveidot plašāk vairāku pagastu orgānu sistēmā. 1819. gadā VZL noteica, ka pagasts ir kopīgiem mērķiem apvienota zemnieku kopība, kas cenšas rūpēties par labklājību, jurisdikciju, nodokļu un galvas naudas ievākšanu, ceļa kļaušu pildīšanu, pārzin pagasta kasi, magazīnu un kara kļaušību. Kopš 1866. gada pagasts kļuva par administratīvā iedalījuma vienību. Tomēr visus kļaušu laikus pagasts bija ar ierobežotu patstāvīgas rīcības spēju. Lielāku patstāvību tas ieguva tikai pēc 1866. gada 19. II izsludinātajiem jaunajiem pagastu pašvaldības likumiem. Tagad augstākais pagasta varas orgāns bija pilnsapulce, kuru sasauca reizi gadā pagasta valdes, tiesas un vietnieku pulka vēlēšanām. 1866. gada likums noteica, ka sēdēm un sapulcēm jāsanāk pagasta namā (līdz šim tās noturēja muižā), kas jāceļ un jāuztur pagastam ar saviem līdzekļiem. Pēc 1866. gada likumiem muiža un muižu zemes nomnieki palika ārpus pagasta un veidoja savu pārvaldes iecirkni.

19. gs. 80. gadu beigās, kad sākas straujš iedzīvotāju aizplūdums uz pilsētām un Krieviju, daudzi mazie pagasti tā saruka, ka nespēja vairs uzturēt savas iestādes. Arī zemnieku lietu komisāri kopš 1890. gada veicināja pagastu apvienošanu, lai tos pielīdzinātu Lagales un Krievijas „valstīm” ar vairāk tūkstošiem iedzīvotājiem katrā.

Par Vaives pagasta pirmssākumu uzskatāms Cēsu apriņķa Veismaņu pagasts, kuru 1925. gadā pārdēvēja par Vaives pagastu. Vaives pagasta teritorijā ietilpa bijušās Veismaņu pagasta zemes un daļa no Cēsu pagasta. Pēc Otrā pasaules kara Vaives pagastam pievieno Rāmuļu pagastu, daļu Priekuļu un Skujenes pagasta teritorijas.

Apdzīvotas vietas ir dažāda lieluma blīvi apdzīvotas teritorijas.

LR likumā „Par Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvoto vietu statusa noteikšanu” apdzīvotā vieta definēta kā teritorija, kurā pastāvīgi dzīvo cilvēki un kurā ir izveidoti materiālie priekšnoteikumi teritorijas apdzīvošanai. Lauku apdzīvotās vietas iedalās:

- Ø *Ciemi* (vēsturiski radusies koncentrēta apbūve un pastāvīgie iedzīvotāji);
- Ø *Viensētas* (savrupas lauku sētas).

Katras apdzīvotās vietas nozīmi kopējā apdzīvojuma struktūrā nosaka tās lielums, novietojums, sasniedzamības rādītāji, kā arī tās veiktās funkcijas un saiknes ar citām apdzīvotām vietām.

Vaives pagasta apdzīvojuma struktūru veido ciemi un viensētas. Nosacīti blīvi apdzīvota ir pagasta ziemeļu daļa līdz Vidzemes šosejai. Uz dienvidiem no tās pagasta teritorija, atskaitot Rīdzenes ciemu ir reti apdzīvota. No kopēja pagasta iedzīvotāju skaita (1569), ciemos dzīvo 877 iedzīvotāju, kas ir 56% no kopējā pagasta iedzīvotāju skaita.

Ar pagasta padomes lēmumu (08.11.2006.) Vaives pagastā ir apstiprinātas šādas ciemu robežas: Rīdzene, Krīvi, Mežmaļi un Rāmuļi. Lielākais centrs ir Rīdzene ar 685 iedzīvotājiem. Krīvos dzīvo 119, Mežmaļos 52, bet Rāmuļos tikai 21 iedzīvotājs.

Vaives pagastā uz 2007. gada 1. janvāri dzīvo 1569 iedzīvotāji. Iedzīvotāju skaita dinamiku iepriekšējo gadu laikā ir grūti analizēt, jo iepriekšējā periodā ļoti ievērojami un vairākkārt ir mainījušās pagasta administratīvās robežas.

Nacionālā sastāva ziņā pagasta iedzīvotāji dalās sekojoši:

- Latvieši – 1374 – 88%;
- Lietuvieši – 19 – 1.2%;
- Vācieši – 2 – 0.13%;
- Baltkrievi – 21 – 1.13%;
- Krievi – 125 – 7.97%
- Moldāvi – 16 – 1.57%

Pēc vecumiem pagasta iedzīvotāji iedalās:

- No 1 līdz 7 gadiem – 102;
- No 7 līdz 18 gadiem – 210;
- No 18 līdz 30 gadiem – 337;
- No 30 līdz 60 gadiem – 571
- No 60 līdz 106 gadiem - 349

4.2 Vaives pagasta ciemu robežas

Vaives pagasta padomes sēdē 2006.gada 8.novembrī, (protokols Nr.12/3.0), ir noteiktas un apstiprinātas pagasta ciemu robežas. Ciemu robežu apraksts noteikts ap ciemu teritoriju pulksteņa rādītāja virzienā, sākot no raksturīgākā esošo ceļu krustojuma vai ceļa robežzīmes, piebraucot ciemam no rajona pilsētas vai pagasta centra.

Krīvi

Krīvu ciema robežas ir:

no 1. līdz 2. – gar valsts autoceļa Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (Nr. V 294) „Skolas zeme” ar kad. Nr. 4290 003 0149 kreiso malu, virzienā uz Krīviem, no vietas, kur ceļa labajā pusē tas robežojas ar zemes gabalu „Līvu skola” līdz vietai, kur ceļa kreisajā pusē tas robežojas ar zemes gabalu „Mieriņi” kad. Nr. 4290 003 0121;

no 2. līdz 3. – pa zemes gabala „Mieriņi” ziemeļrietumu robežu līdz robežai ar zemes gabalu „Kalna Mieriņi” kad. Nr. 4290 003 0122;

no 3. līdz 4. – pa zemes gabala „Kalna Mieriņi” ziemeļrietumu robežu līdz robežai ar zemes gabalu „Bērzi” kad. Nr. 4290 003 0146;

no 4. līdz 5. – pa zemes gabala „Bērzi” ar kad. Nr. 4290 003 0146 ziemeļu robežu līdz zemes gabalam „Jaunbērzi” ar kad. Nr. 4290 003 0135;

no 5. līdz 6. – pa zemes gabala „Jaunbērzi” ar kad. Nr. 4290 003 0135 ziemeļu robežu līdz „Krīvziedu” ar kad. Nr. 4290 003 0051 zemes robežai;

no 6. līdz 7. – pa zemes gabala „Krīvziedi” ar kad. Nr. 4290 003 0051 rietumu robežu;

no 7. līdz 8. – pa zemes gabala „Krīvziedi” ar kad. Nr. 4290 003 0051 ziemeļaustrumu robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības „Akmenskrogs – Veismaņi – Priekuļu pagasta robeža” ceļam;

no 8. līdz 9. – pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa „Akmenskrogs – Veismaņi – Priekuļu pagasta robeža” kreiso pusi, virzienā uz Veismaņiem, līdz vietai, kur ceļa labajā pusē, tā robežojas ar zemes gabala „Mežiņi” ar kad. Nr. 4290 003 0071 tālāko ziemeļu robežpunktu;

no 9. līdz 10. – robeža iet šķērsojot Vaives pagasta pašvaldības ceļu „Akmenskrogs – Veismaņi – Priekuļu pagasta robeža”, tālāk pa zemes gabala „Mežiņu” ar kad. Nr. 4290 003 0017 austrumu robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam „Krīvi – Atpūtas”, šķērsojot to;

no 10. līdz 11. – pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa „Krīvi – Atpūtas” kreiso pusi, virzienā uz Krīviem, šķērsojot Valsts autoceļu Cēsis – Bānūži (Nr. V 294) līdz zemes gabala „Graudiņi” ar kad. Nr. 4290 003 0070 ziemeļaustrumu robežpunktam;

no 11. līdz 12. – pa zemes gabala „Graudiņi” ar kad. Nr. 4290 003 0070 austrumu robežu līdz zemes gabalam „Krīvi” ar kad. Nr. 4290 003 0058;

no 12. līdz 13. – šķērsojot zemes gabalu „Krīvi” ar kad. Nr. 4290 003 0058 dienvidu dienvidrietumu virzienā gar meža malu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam (Rīga – Vecclaicene) – Kundziņi – Āraišu iela pie ceļa nobrauktuves uz „Zariņu” ar kad. Nr. 4290 003 0032 mājām;

no 13. līdz 14. – no ceļa nobrauktuves uz „Zariņu” ar kad. Nr. 4290 003 0032 mājām ziemeļrietumu virzienā, šķērsojot zemes gabalu „Krīvi” ar kad. Nr. 4290 003 0058 un „Āraišu ielu” līdz zemes gabala „Āraišu iela 14” ar kad. Nr. 4290 003 0008 dienvidrietumu robežpunktam.

no 14. līdz 15. – pa zemes gabala „Āraišu iela 14” ar kad. Nr. 4290 003 0008 dienvidrietumu robežu līdz zemes gabalam „Līvu skola” ar kad. Nr. 4290 003 0125 dienvidrietumu robežpunktam;

no 15. līdz 16. – pa zemes gabala „Līvu skola” ar kad. Nr. 4290 003 0125 dienvidu un dienvidrietumu robežu līdz servitūta ceļam uz „Jaunkalnu” mājām, ceļa kreisajā pusē, virzienā uz Krīviem, zemes gabala „Skolas zeme” ar kad. Nr. 4290 003 0149 dienvidrietumu robežpunktā;

no 16. līdz 1. – pa zemes gabala „Skolas zeme” ar kad. Nr. 4290 003 0149 dienvidu un ziemeļrietumu robežu, ziemeļu virzienā līdz valsts autoceļam Cēsis – Bānūži (Nr. V294) un šķērsojot to.

Skatīt tematisko karti „Krīvu ciema robežu plāns”.

Mežmaļi

Mežmaļu ciema robežas ir:

no 1. līdz 2. – robeža iet no valsts autoceļa Ģūģeri – Rīdzene (Nr. V 295), kreisajā pusē pie ceļa, virzienā uz Rīdzeni, pa zemes gabala „Vecmežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0142 ziemeļaustrumu robežu līdz zemes gabalam „Kalna Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0035;

no 2. līdz 3. – robeža iet austrumu virzienā pa zemes īpašuma „Kalna Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0235 ziemeļaustrumu robežu līdz saimniecības „Kalna Mežiņi” ar kad. Nr. 4290 002 0199 zemes ziemeļu punktam;

no 3. līdz 4. – apmēram 180 m robeža iet pa zemes gabala „Kalna Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0035 robežu, dienvidrietumu virzienā līdz robežpunktam ar saimniecībām „Lejas Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0230 un „Noras” ar kad. Nr. 4290 002 0237;

no 4. līdz 5. – apmēram 200 m robeža iet pa zemes gabala „Lejas Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0230 dienvidrietumu robežu līdz „Vecmežiņu” ar kad. Nr. 4290 002 0199 zemei;

no 5. līdz 6. – robeža iet pa „Lejas Mežmaļu” ar kad. Nr. 4290 002 0236 un „Vecmežiņu” ar kad. Nr. 4290 002 0199 zemes robežu apmēram 80 m rietumu virzienā;

no 6. līdz 7. – robeža iet pa zemes gabalu „Lejas Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0236 robežu apmēram 80 m dienvidaustrumu virzienā;

no 7. līdz 8. – robeža iet pa zemes gabala „Lejas Mežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0236 dienvidu robežu, rietumu virzienā apmēram 100 m līdz Valsts autoceļam Ģūģeri – Rīdzene (Nr. V 295) kreisajā pusē pie ceļa (virzienā uz Rīdzeni);

no 8. līdz 9. – robeža iet no autoceļa Ģūģeri – Rīdzene (Nr. V 295) punkta ceļa malā, kreisajā pusē (virzienā uz Rīdzeni) pāri ceļam 200 m rietumu virzienā daļēji šķērsojot zemes gabalu „Jaunmežmaļi” ar kad. Nr. 4290 002 0131;

no 9. līdz 10. – robeža iet daļēji šķērsojot „Jaunmežmaļu” ar kad. Nr. 4290 002 0131 200 m ziemeļrietumu virzienā līdz robežpunktam ar „Mežmaļu ābeļu dārza” ar kad. Nr. 4290 002 0231 zemi;

no 10. līdz 11. – Mežmaļu ciema robeža iet pa zemes gabala „Mežmaļu ābeļu dārzs” ar kad. Nr. 4290 002 0231 robežu ziemeļrietumu virzienā 180 m līdz zemes gabalam „Kalna Indriņi” ar kad. Nr. 4290 002 0013;

no 11. līdz 1. – robeža iet pa „Mežmaļu ābeļu dārzu” ar kad. Nr. 4290 002 0013 robežu ziemeļaustrumu virzienā 150 m, šķērsojot autoceļu Ģūģeri – Rīdzene (Nr. V 295) līdz punktam autoceļa Ģūģeri – Rīdzene kreisajā pusē, virzienā uz Rīdzeni.

Skatīt tematisko karti „Mežmaļu ciema robežu plāns”.

Rāmuļi

Rāmuļu ciema robežas ir:

no 1. līdz 2. – no valsts autoceļa Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (Nr. V 294), pa zemes gabala „Rāmuļu skola” ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz zemes gabalam „Aptiekas” ar kad. Nr. 4290 009 00009;

no 2. līdz 3. – pa zemes gabala „Aptiekas” ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz zemes gabalam „Putniņi” (kad. Nr. 4290 009 0035);

no 3. līdz 4. – pa zemes gabala „Putniņi” (kad. Nr. 4290 009 0035) ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam uz bij. Rāmuļu staciju;

no 4. līdz 5. – gar Vaives pagasta pašvaldības ceļa uz bij. Rāmuļu staciju kreiso pusi, virzienā uz Rāmuļu stacijas, līdz robežai ceļa labajā pusē ar zemes gabalu „Vējkalni” (kad. Nr. 4290 009 0081);

no 5. līdz 6. – šķērsojot Vaives pagasta pašvaldības ceļu uz bij. Rāmuļu staciju, pa zemes gabala „Vējkalni” (kad. Nr. 4290 009 0081) ziemeļu un austrumu robežām līdz zemes gabalam „Jaunlazdiņi” (kad. Nr. 4290 009 0119);

no 6. līdz 7. – pa zemes gabala „Jaunlazdiņi” (kad. Nr. 4290 009 0119) austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes gabalam „Rāmuļu tautas nams” (kad. Nr. 4290 009 0120);

no 7. līdz 8. – pa zemes gabala „Rāmuļu tautas nams” (kad. Nr. 4290 009 0120) austrumu robežu dienvidrietumu virzienā līdz valsts autoceļam Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (Nr. V 294), un šķērsojot to;

no 8. līdz 9. – gar valsts autoceļa Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (Nr. V 294) kreiso pusi, virzienā uz Cēsīm, līdz robežai ar zemes gabalu „Vecrāmuļi” (kad. Nr. 4290 009 0102);

no 9. līdz 10. – pa zemes gabala „Vecrāmuļi” (kad. Nr. 4290 009 0102) dienvidaustrumu robežu līdz zemes gabalam „Purvmaliņas” ar kad. Nr. 4290 009 0118;

no 10. līdz 11. – pa zemes gabala „Purvmaliņas” ar kad. Nr. 4290 009 0118 dienvidaustrumu un rietumu robežām līdz valsts autoceļam Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (Nr. V 294);

no 11. līdz 1. – gar valsts autoceļa Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (Nr. V 294) kreiso pusi, virzienā uz Cēsīm, līdz robežai ar A/S Latvijas dzelzceļš valdījumā esošo zemes gabalu – bijušo dzelzceļa nodalījuma joslu gar Rīgas – Gulbenes dzelzceļu, un šķērsojot to.

Skatīt tematisko karti „Rāmuļu ciema robežu plāns”.

Rīdzene

Rīdzenes ciema robežas ir:

no 1. līdz 2. – no valsts autoceļa Rīga – Veclaicene (Nr. A 2) krustojuma ar Vaives pagasta pašvaldības ceļu Ezerkalni – Smīdes - Silnieki, pa valsts autoceļa Rīga – Veclaicene, virzienā uz Veclaiceni, labo pusi 700m līdz krustojumam ar Vaives pagasta pašvaldības ceļu labajā pusē;

no 2. līdz 3. – gar Vaives pagasta pašvaldības ceļa kreiso malu dienvidaustrumu virzienā līdz zemes gabalam „Jaunlejas Pūkšeri” ar kad. Nr. 4290 005 0093 ceļa kreisajā pusē;

no 3. līdz 4. – gar zemes gabala „Jaunlejas Pūkšeri” (kad. Nr. 4290 005 0093) rietumu robežu dienvidu virzienā, šķērsojot Vaives pagasta pašvaldības ceļu uz Stūrīšu fermu līdz zemes gabalam Ezera ielā 6;

no 4. līdz 5. – pa zemes gabala Ezera ielā 6 dienvidaustrumu robežu līdz zemes gabalam „Rīdzenes ezers”;

no 5. līdz 6. – pa zemes gabala „Rīdzenes ezers” dienvidu robežu rietumu virzienā līdz zemes gabala „Kalna Ļustes” (kad. Nr. 4290 005 0064) ziemeļaustrumu robežai;

no 6. līdz 7. – pa zemes gabala „Kalna Ļustes” (kad. Nr. 4290 005 0064) austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes gabalam Nākotnes ielā 18 (kad. Nr. 4290 005 0036);

no 7. līdz 8. – pa zemes gabala Nākotnes ielā 18 (kad. Nr. 4290 005 0036) austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes gabalam Nākotnes ielā 18 (kad. Nr. 4290 005 0037);

no 8. līdz 9. – pa zemes gabala Nākotnes ielā 18 (kad. Nr. 4290 005 0037) austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes gabalam „Vidus Pūkšeri” (kad. Nr. 4290 005 0043);

no 9. līdz 10. – pa zemes gabala „Vidus Pūkšeri” (kad. Nr. 4290 005 0043) austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes gabaliem „Dadzīši” ar kad. Nr. 4290 005 0042 un „Ezīši” ar kad. Nr. 4290 005 0137;

no 10. līdz 11. – pa zemes gabala „Ezīši” ar kad. Nr. 4290 005 0137 austrumu robežu dienvidu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Ezerkalni – Smīdes - Silnieki, šķērsojot to;

no 11. līdz 1. – gar Vaives pagasta pašvaldības ceļa Ezerkalni – Smīdes - Silnieki kreiso malu ziemeļrietumu virzienā līdz valsts autoceļam Rīga – Sigulda – Veclaicene.

Skatīt tematisko karti „Rīdzenes ciema robežu plāns”.

5. VAIVES PAGASTA EKONOMISKĀS VIDES RAKSTUROJUMS

5.1 Lauksaimniecība

Viens no galvenajiem dabas resursiem pagastā ir lauksaimniecības vajadzībām atvēlētā zeme. Vaives pagasta zemes kopplatība ir 15 244.6 ha. No tās lauksaimniecības izmantojamā zeme sastāda 5274 ha. No lauksaimniecības zemes meliorēti 3001.2 ha. Daļa no meliorētās platības netiek izmantota, tādēļ meliorācijas sistēmas aizaug, tām nepieciešams kapitālais remonts (caurtekām, akām, iztekām). Drenāžu bojā grāvju un izteku nekopšana. Lai veiktu meliorācijas sistēmas sakārtošanu un

rekonstrukciju, bez zemnieku pašu līdzekļiem nepieciešams izmantot arī valsts līdzekļus un tās piešķirtās subsīdijas.

Pagastā pēdējos gados netiek arī regulāri kalļotas skābās augsnes, līdz ar to tās kļūst nepiemērotas kultūraugu audzēšanai. Pilnvērtīgi šo darbu veikšanai zemniekiem nepietiek līdzekļu, jo kalļošanas darbu izmaksas ir augstas.

Cēsu rajonā ir raksturīga samērā zema augsnes auglība. Augsnes erozija, paugurainais reljefs, sarežģītie lauka tehnoloģiskie apstākļi, slikti strādājošas meliorācijas sistēmas ir pazeminājuši augšņu novērtējumu ballēs. Pašreizējais zemju kvalitātes novērtējums balstās uz potenciālām iespējām iegūt augstāku ražu. Vidēji Cēsu rajona 1 ha LIZ vērtība ir apmēram 33 balles. Vaives pagasta zemes vērtība ir 35 balles. Pēc 2006. gada 20. decembra veiktās Zemes dienesta lauksaimniecības zemju pārvērtēšanas Vaives pagastā nav lauksaimniecības zemju platības, kas atbilstu nacionālas nozīmes lauksaimniecības zemes statusam.

Lauksaimniecības zemes vidējā kadastrālā (*zemes kvalitātes novērtējums, piemērojot saimniecības starpgabalainības un kompaktuma, kā arī ģeogrāfiskā novietojuma koeficientu*) vērtība Vaives pagastā ir 160 Ls/ha.

Lauksaimniecība ir viena no izplatītākajām tautsaimniecības nozarēm lauku vidē, kā arī papildus ienākumu avots citur nodarbinātajiem un pensionāriem.

5.1.1. Lopkopība.

Lopkopība ir dominējošā lauksaimniecības nozare Cēsu rajonā. Tā ir Vidzemes augstienes dabas apstākļiem, kur laukaugu audzēšana ir apgrūtināta, piemērota nodarbošanās.

Pagastā ir tikai dažas saimniecības, kas nodarbojas ar liellopu audzēšanu un to skaitam ir tendence samazināties. Pastāv neliels skaits piemājas saimniecību, kas nodarbojas ar piena ražošanu.

Cēsu rajonā ir piemēroti apstākļi liellopu gaļas ražošanai, tomēr ir maz saimniecību, kuras ir specializējušās šajā ražošanas virzienā.

5.1.2. Biškopība. Pagastā ir saimniecības ar nelielām bišu dravām, taču galvenokārt pašpatēriņam.

Netradicionālā lauksaimniecība. Lai nodrošinātu lauksaimniecības nozares ilgpējīgu attīstību ir svarīgi attīstīt alternatīvās lauksaimniecības virzienus.

Ir zemnieki, kas apguvuši vai mēģina attīstīt dažādus alternatīvās ražošanas virzienus. Zemnieki darbojas bioloģiskās lauksaimniecības sfērā.

Meliorācija. Meliorācija veikta 4005 ha jeb 55% lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Jaunākās meliorācijas sistēmas izbūvētas 80-to gadu sākumā, bet daudzas meliorācijas sistēmas izbūvētas pirms vairāk kā 30 gadiem un nepieciešama to rekonstrukcija. Meliorācijas sistēmas aizaug un pašreiz nepietiek līdzekļu to kopšanai.

Skatīt tematisko karti „Meliorētās zemes”.

5.2 Mežsaimniecība

Vaives pagastam ir raksturīga augsta mežainuma pakāpe – meži aizņem 8473 ha. Pārsvārā visas zemnieku saimniecības nodarbojas ar mežizstrādi sev piederošajos mežos. Ienākumi no meža palīdz uzlabot materiālo stāvokli un ļauj izdzīvot daudzām vaivēniešu ģimenēm. Koksne ie arī izejviela kokapstrādes uzņēmumiem. Vaives pagasta meža zemes vērtība ir augsta – 40 balles.

Mežus Vaives pagasta teritorijā apsaimnieko A/S „Latvijas valsts meži” Gaujas NP administrācija un privātīpašnieki. Pagasta teritorijā meži atrodas Ieriķu, Dzērbenes mežniecību un Gaujas NP administrācijas uzraudzībā.

Meža zemju izmantošanu nosaka un ietekmē pastāvošie normatīvie akti, tirgus pieprasījums pēc meža kokmateriāliem, kā arī mežu resursu pieejamība, meža apsaimniekotāju attieksme un zināšanu līmenis.

Novērtējot mežu stāvokli un apsaimniekošanu kopumā, Vaives pagastā, jāatzīmē, ka galvenās problēmas ir privātīpašumā esošo mežu izmantošana un atjaunošana. Jāveic nopietns darbs, arī nepasliktinātos meža sanitārais stāvoklis. Nepieciešams likumdošanas ceļā atrisināt jautājumu par meža privātīpašnieku atbildības paaugstināšanu meža atjaunošanā un kopšanā. Turpmākās darbības galvenais uzdevums ir panākt nenoplicinošu meža apsaimniekošanu, zaļā sertifikāta ieviešanu mežsaimniecībā, saglabāt meža bioloģisko daudzveidību, neizraisot draudus citām ekosistēmām.

5.3. Uzņēmējdarbība

Pagasta sociāli ekonomiskā attīstība ir cieši saistīta ar uzņēmējdarbības attīstību, jo tā rada jaunas darba vietas, veicina tautsaimniecības nozaru uzplaukumu, iedzīvotāju ienākumus un dzīves līmeņa paaugstināšanos.

Pagasta galvenais uzdevums ir radīt labvēlīgus apstākļus – vidi uzņēmējdarbības attīstīšanai un veicināt sadarbību uzņēmumu starpā.

Vaives pagastā ar kokapstrādi nodarbojas SIA „Inerce”; SIA „Čiekuri & Koks”; Z/S „Ūbelītes”; kokogļu dedzinātava – SIA „Krabis” (Viduspūtējos).

Pakalpojumu sfērā – degvielas tirdzniecība – SIA „Vidzemes Nafta”, būvmateriālu tirdzniecība – SIA „Nodus”, auto tirdzniecība, serviss SIA „Vendi auto”, SIA „Baukalns”, veikali Z/S „Kalna Ļustes”.

5.4 Tūrisms

Vaives pagasts vēsturiski atrodas Vidzemes novada centrālajā daļā. Pagasta izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis tūrisma attīstībai ir nozīmīgs faktors.

No ievērojamākiem tūrisma objektiem pieminama Veismaņu muižas apbūve un parks. Muižas teritorija bijusi apdzīvota jau 5. gs. pirms mūsu ēras. Muiža veidojusies no vairākiem ciemiem, par ko liecina rakstītie avoti jau no 1601. gada.

Šobrīd muižas ansamblis ir sliktā stāvoklī, ēkas atrodas privātpersonu īpašumā, kuri finansiālu apsvērumu dēļ nespēj tās atjaunot.

Vaives upes kreisajā krastā pie Dāvida dzirnavām, Gaujas NP teritorijā atrodas Valsts nozīmes aizsargājams biotops, ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis – Dāvida avoti vēl kā tūrisma objekti pieminami: Vaives upes ieleja, Rauņa upes ieleja, Sārumbu kalns, Vaives pagasta pašvaldības ēka – „Kaķukrogs”.

6. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA

6.1. Ceļi

Jebkuras teritorijas viens no raksturojošiem rādītājiem ir ceļu tīkls (tā izvietojums, kvalitāte, nolietojums). Labi ceļi nozīmē attīstītu infrastruktūru, ekonomiskās izaugsmes priekšrocības plašas tūrisma (arī tranzīta) iespējas.

Saskaņā ar LR likuma „Par autoceļiem”, ceļus pēc to nozīmes iedala valsts autoceļos, pašvaldību ceļos, uzņēmumu (lauksaimniecības, mežsaimniecības, energosaimniecības u.c. uzņēmumu ceļos) un māju (privātos) ceļos.

Ceļus Vaives pagastā apsaimnieko valsts, pašvaldība, uzņēmumi un fiziskās personas.

Pagasta teritoriju šķērso:

- Ø Valsts galvenie autoceļi: A2 Rīga – Sigulda – Veclaicene;
- Ø Valsts 1. šķiras autoceļš: P20 Valmiera – Cēsis – Drabeši;
P30 Cēsis – Vecpiebalga – Madona;
- Ø Valsts 2. šķiras autoceļš: V294 Cēsis – Rāmuļi – Bānūži;
V295 Ģūģeri – Rīdzene;
V300 Drusti – Dzērbene - Skujene

6.1.1. Valsts autoceļi

Pagasta teritoriju šķērso Valsts nozīmes autoceļš – (Vidzemes šoseja) – Rīga – Sigulda – Veclaicene

1. šķiras autoceļi Valmiera – Cēsis – Drabeši (P 20) un Cēsis – Madona (P 30)
2. šķiras autoceļi Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (V 294); Ģūģeri – Rīdzene (V 295) Drusti – Dzērbene – Skujene (V 300).

Valsts galvenie autoceļi ir autoceļi, kas Latvijas Republikas ceļu tīklu savieno ar citu valstu ceļu tīklu un Latvijas Republikas galvaspilsētu – ar rajonu administratīvajiem centriem. Vaives pagastu šķērso A2 Rīga – Sigulda – Veclaicene

1. šķiras Valsts autoceļi ir autoceļi, kas rajonu administratīvos centrus savieno savā starpā un citus republikas nozīmes administratīvos, saimnieciskos un kultūras centrus savā starpā ar rajonu administratīvajiem centriem vai ar valsts autoceļiem.

Vaives pagastu šķērso šādi 1. šķiras autoceļi P 20 Valmiera – Cēsis – Drabeši, P-30 Cēsis – Madona;

2. šķiras Valsts autoceļi ir pārējie valsts autoceļi, kuri par tādiem noteikti saskaņā ar Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas un pašvaldību iestāžu vienošanos.

Pagastu šķērso šādi Valsts 2. šķiras autoceļi:

- Ø V 294 Cēsis – Rāmuļi – Bānūži km 2.5 – 9.133;
- Ø V 294 Cēsis – Rāmuļi – Bānūži km 9.133 – 22.6;
- Ø V 295 Ģūģeri – Rīdzene;
- Ø V 300 Drusti – Dzērbene – Skujene.

Autoceļu attīstību plāno LR Satiksmes ministrija, ievērojot ekonomiskās, ekoloģiskās un sociālās attīstības tendences, valsts un pašvaldību intereses.

Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem tiek noteiktas, lai samazinātu ielu, autoceļu un dzelzceļu negatīvo ietekmi uz vidi, transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu rekonstrukcijai.

Lauku apvidos aizsargjoslu platums gar autoceļiem no ceļa ass uz katru pusi ir:

1. valsts galvenajiem autoceļiem – 100m;
2. valsts 1. šķiras autoceļiem – 60 m;
3. valsts 2. šķiras un pašvaldību autoceļiem – 30 m.

Rīdzenē un Krīvos gar ielām aizsargjosla noteikta likumā noteiktajā kārtībā, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma 13. pantu.

Aizsargjoslu platumu nosaka „Aizsargjoslu likuma” 13. pants.

Tiek plānotas valsts galvenā autoceļa A2 Rīga – Sigulda – Igaunijas robeža (Veclaicene) posma Inčukalns (38.7 km) – Rīdzene (88.1 km) rekonstrukcija. Projektētā posma daļa no Vaives pagasta robežas 82.0 km līdz 88.1 km iet pa Vaives pagasta teritoriju. Šajā posmā paredzēts rekonstruēt vispārējās lietošanas autoceļu ar atļauto braukšanas ātrumu 90km/h. Tiek piedāvāta iespēja iepazīties ar trases posma plānu, likvidējamām pieslēgumiem un projektētiem vienlīmeņu ceļumezgliem un vietējām ceļa joslām.

Ir izstrādāts projekts minētā autoceļa Rīga-Veclaicene rekonstrukcijai Vaives pagasta teritorijā, iztaisnojot satiksmei bīstamo ceļa līkumu „Krūmiņkalnā”

Skatīt karti „Plānotie ceļi”

6.1.2. Pašvaldības autoceļi un ielas

Pašvaldības ceļu kopgarums ir 99.19 km. Ar asfaltbetona segumu ir tikai 0.972 km pārējos ceļus klāj grants, uzlabotas grunts segums.

Pašvaldības ceļi sadalīti trīs grupās:

(grupa "A") - Pašvaldību autoceļi, kas nodrošina satiksmi starp apdzīvotajām vietām vai savieno apdzīvotās vietas ar augstākas nozīmes autoceļu tīklu

Tabula Nr. 3

Nr.p.k	Autoceļa nosaukums		Ceļa Nr.	Autoceļa kopējais garums (km)	Nomas ceļa garums(km)	Esošais ceļa platums	Plānotais ceļa platums	Autoceļa uzturēšanas klase
	Autoceļa sākums	Autoceļa beigas						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	V295 pie Sūrītēm	Priekuļu pagasta robeža	A1	2,764		12-17 m	17	D
2	B-12 pie Pūkšiem	V 294 pie Celmiem	A2	5.189	0,726	14-17-19 m	17	C
3	V 294 pie Smīdēm	Dzērbenes pagasta robeža	A3	8.541		14 m	14	C
4	V 294 Krīvos pie Akmenskroga	Priekuļu pagasta robeža aiz Veismaņu apbūves gabaliem	A4	3.961	0.132	13 m	15	C

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

5	(Rīga – Veclaicene) Kundziņi	Āraišu iela	A5		2.853	10 m	10	D
---	------------------------------------	-------------	----	--	-------	------	----	---

(grupa „B”) - Pašvaldību autoceļi, kas nodrošina piebraukšanu ne mazāk kā 3 viensētām vai zemnieku saimniecībām, kurās pastāvīgi visu gadu dzīvo cilvēki

Tabula Nr. 4

Nr.p.k	Autoceļa nosaukums		Ceļa Nr.	Autoceļa kopējais garums (km)	Nomas ceļa garums(km)	Esošais ceļa platums	Plānotais ceļa platums	Autoceļa uzturēšanas klase
	Autoceļa sākums	Autoceļa beigas						
1	2	3	4	5	6	7	8	10
1	P-20 pie Mežmaļiem	V 294 pie Dzintariem	B1	1,432		8 m	10	D
2	V 294 Krīvos	Ģevēkās	B2	1.026	1.008	10 m	10	D
3	V 295 pie Sūrītēm	Kalauzu dzirnavu īpašuma robeža	B 3	1.834	0,806	6 -13-8m	13	D
4	Rīdzeņi-Luksti	Ķiršlauki	B 4	2,287		10-12 m	12	D
5	B5 pie Rīdzeņiem	B7 pie Plūčiem	B5	2,052		12 m	12	D
6	(Cēsis-Madona)	Kalna Plūči	B6	4,189		12 m	12	
7	Kalna Sostes-Kampas	Ģūģeri-(Cēsis-Madona)	B7	1.304	0.353	8 m	8	D

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

8	Viduskampas	P30 Priekuļu pagasta robeža	B8	0,315	0.497	6m	6	D
9	V 294 pie Stariņiem	Ūbeles	B9	0,07	0.945	10 m	10	D
10	Celmiņi- Vengeri	Lielkalni- Ezerkalni	B10	3,804		11 m	12	D
11	A2- Ezerkalni- Smīdes	A2- pie Silniekiem	B11	5.92	0.398	12 m	12	C
12	pie Ķēsām	Dzeltāņi	B12	2,103		12 m	12	D
13	Mendes-Langas	Nākotnes ferma	B13	4.735		11 m	12	C
14	V 294 Lielaiskrogs- Mežiņi- Kārkliņi-Sarkaņi	pie Jaunārēm V 294	B14	2,473		11 m	11	D
15	V 294 Draugšļi- Zilūži- Upmaļi- Baložu dzirnavas	Vaives pagasta robeža	B15	5.424	0,61	12 m	12	D
16	Priežkalni	Lielmaņi	B16	2.233		10 m	10	D
17	PA Rīdzeni		B17	0.047	0,27	8 m	8	D
18	(Cēsis-Bānūži) Vīnkalni	Amatas nobrauktuve;	B18	0.294	3.048	12 m	12	D
19	B 12 Indras- Jaunraņi	Vaives pagasta robeža	B19	1.830	0.64	10 m	10	D
21	(Cēsis-Bānūži)	Rāmuļu skola	B21	0.314		10 m	10	C
22	Rāmuļmuiža- Zeiboti; B 26	Vaives pagasta robeža	B22	2.591	0.337	10 m	10	D

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

23	Rāmuļmuiža-Dzirnaviņas	Vaives pagasta robeža	B23	0.965		11 m	10	D
24	Krīvi	Atpūtas	B24	08.Jan	0.063	8 m	10	C
25	(Rīga – Vecclaicene)-Krūmiņi	Ilgas	B25		1.520	8 m	10	D
26	Rāmuļu viadukts-Mētraines	Jaunzemi	B26		1.439	8 m	8	D
27	Mazeicēni – Žagari	Popi	B27		1.115	8 m	10	D
28	(Rīga-Vecclaicene_-Jurgūkalns	Vaives pagasta robeža	B28		1.435	8 m	10	D
29	(Rīga-Vecclaicene)	krustojums uz Dāvida	B29	0.145	0.742	10 m	10	D
30	(Cēsis-Valmiera)	Liberti	B30		1.204	12-8 m	12	D
31	(Rīga-Vecclaicene)	krustojums uz Bīkaru un Lībiešu mājām	B31		0.393	10 m	10	D
32	(Cēsis-Bānūži)	Dzintari	B32	0.227	0.097	8 m	8	D
33	(Cēsis-Madona)	Nauri	B33		0,854	7 m	8	D
34	Veismaņu apbūves gabali		B34		1.079	10 m	10 -15m	D
35	Vīnkalni	Vecozoli-Irbītes	B35		0,44	8 m	10	D

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

36	(Rīga – Veclaicene)- Inerce-Inerce- Stūrīšu ferma	krustojums uz Birznieku un Jaunkannenieu mājām	B36	0.972	0.336	16 m	16	D
37	Veismaņu muiža	Veismaņu kapi;	B37	0.512		10 m	10	D
38	Jaunžagari- Vīnkalni	Danči	B38		2.006	8 m	10	D
39	Veismaņmuiža- Kalējiņi	Ziemeļi	B39		1.156	8 m	10	D
40	A/C V294- Stariņi- Jaunslēpeņi	V294	B40	1.000			12	D

(grupa „C”) - Pašvaldību autoceļi, kas nodrošina piebraukšanu pie īpašumiem, kuros cilvēki pastāvīgi nedzīvo (mazāk par 6 mēnešiem gadā)
vai kas nodrošina piebraukšanu pie mazāk kā 3 viensētām vai zemnieku saimniecībām

Tabula Nr. 5

Nr.p.k	Autoceļa nosaukums		Ceļa Nr.	Autoceļa kopējais garums (km)	Nomas ceļa garums(km)	Esošais ceļa platums	Plānotais ceļa platums	Autoceļa uzturēšanas klase
	Autoceļa sākums	Autoceļa beigas						
1	(Cēsis-Madona)- Raunis	Vaives pagasta robeža	C1	0.287		18 m	12	D
2	Nogāzes	Rāmuļu kapi	C2	0.086		7 m	8	D

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

3	Ķiršlauki-Celmiņi	Kļaviņas	C3		0.713	8 m	10	D
4	(Cēsis-Madona)	Biatlona šautuve	C4		0.766	11 m	12	D
5	P20-Liberti	Robežnieki	C5		0.585	7 m	10	D
6	Lamberti	Jaunozoliņi	C6	0.152	0.421	7 m	8	D
7	Nākotnes ferma	Kalna Lapaines	C	1.137	1.137	3.5 m	6	D

Pašvaldību ielas lauku apdzīvotajās vietās, kurām nav pilsētas statusa.
 Skatīt tematisko karti „Autoceļu struktūra un piederība (esošā situācija)”.

Tabula Nr. 6

Nr.p.k	Autoceļa nosaukums	Ceļa Nr.	Autoceļa kopējais garums (km)	Nomas ceļa garums(km)	Esošais ceļa platums	Plānotais ceļa platums	Autoceļa uzturēšanas klase
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Nākotnes iela	D1	0.880		6	18	C
2	Ezera iela	D2	0.468		8	18	C
3	Ozolu iela	D3	0,234		3	15	C
4	Āraišu iela	D4	0,467		5	15	C

6.1.3. Dzelzceļš

Pa pagasta robežu iet dzelzceļa līnija Rīga – Lugaži. Dzelzceļa nodalījuma joslā, kā arī ārpus tās, ir izvietotas elektroapgādes un sakaru kabeļu līnijas, kā arī gaisa vadu līnijas.

Gar dzelzceļiem, atbilstoši „Aizsargjoslu likumam” noteikta aizsargjosla, kuras platums ir vienāds ar dzelzceļa nodalījuma joslas platumu. Dzelzceļa līnijai Rīga – Lugaži, pa kuru pārvadā naftu, naftas produktus un bīstamas ķīmiskas vielas, Vaives pagastā noteikta drošības aizsargjosla 100 m uz katru pusi no dzelzceļa līnijas.

Pagasta teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Ieriķi – Gulbene, 1999. gadā tika slēgta. Dzelzceļa līnija galvenokārt tika slēgta tās sliktā tehniskā stāvokļa dēļ kā arī lielo zaudējumu dēļ, kādi radās veicot pasažieru pārvadājumus.

Galvenās problēmas dzelzceļa transporta attīstībai Cēsu rajonā ir līdzekļu trūkums sliežu ceļa uzturēšanā un tā kvalitātes uzlabošanai un pasažieru skaita samazināšanās. Turklāt dzelzceļš rada arī problēmas, kas saistītas ar vides kvalitātes saglabāšanu. Svarīgākās no tām ir: gaisa kvalitātes problēma, tāpat arī troksnis un vibrācijas kļūst aktuālas galvenokārt apdzīvotās vietās, kur tranzīta koridori šķērso apdzīvoto vietu centrus; bīstamo kravu transportēšanas drošība, kam ir augsta riska pakāpe, jo dzelzceļa infrastruktūra ir nolietojusies un daudzviet nepieciešama steidzama rekonstrukcija.

Skatīt tematiskās kartes „Dzelzceļa aizsargjosla” (Rīga-Valmiera-Lugaži un Ieriķi-Gulbene)

dzelzceļa ekspluatācijas aizsargjoslas minimālais platums ir vienāds ar dzelzceļa zemes nodalījuma joslas platumu, ko nosaka „Aizsargjoslas likuma” 13. panta 3. apakšpunkts no 1997. gada 5. februāra.

Metodikas projektu, pēc kura nosaka ekspluatācijas aizsargjoslas gar autoceļiem un dzelzceļiem, izstrādā Satiksmes ministrija (ar grozījumiem likumā, kas izdarīti 2002. gada 21. februārī un 2005. gada 22. jūnijā).

6.2. Transports

Vaives pagasta teritoriju šķērso autoceļi Rīga-Veclaicene un Drabeši-Valmiera, kur arī notiek visaktīvākā sabiedriskā transporta kustība. Pasažieru pārvadājumus pagasta robežās veic „CATA”, taču pagasta teritoriju šķērso arī starprajonu maršrutu autobusi

A/S „Nordeka”

Rīga-Alūksne (Ekspres)

Rīga-Smiltene-Alūksne

Rīga-Smiltene-Gaujiena

Rīga-Gulbene-Balvi

Rīga-Gulbene-Balvi-Vīļaka

Rīga-Balvi-Baltinava

PATU „VIDLATAUTO”

Rīga-Alūksne

Rīga-Smiltene-Alūksne

Rīga-Smiltene-Ape-Alūksne

Alūksne-Lejasciems-Rīga-Jelgava

SIA „PIONS - M”

Rīga-Madona

Vaives pagastā skolēnus pārvadā pagasta pašvaldībai piederošs pasažieru autobuss, kas kursē darba dienās skolas laikā.

6.3. Gāzes apgāde

Vaives pagasta teritoriju šķērso trīs maģistrālie augstspiediena gāzes vadi: Pleskava-Rīga un Izborska-Rīga ar diametru 700mm, un atzars uz Priekuļiem un Cēsīm ar diametru 200mm.

Pamatojoties uz LR „Aizsargjoslu likuma” no 1997. gada 5. februāra 22. un 32.2 pantu, maģistrālajiem gāzes vadiem ar diametru 700 mm un spiedienu 1.6 megapaskāli, noteikta drošības aizsargjosla 200m uz katru pusi no gāzes vada ass līnijas un 15 m uz katru pusi no gāzes vada ass līnijas noteikta ekspluatācijas aizsargjosla.

Gāzes vada atzaram uz Priekuļiem un Cēsīm ar diametru 200 mm un 1.6 megapaskālu spiedienu, noteikta drošības aizsargjosla 100m no gāzes vada ass līnijas uz katru pusi un ekspluatācijas aizsargjosla 15m uz katru pusi no gāzes vada ass līnijas.

Skatīt tematisko karti „Maģistrālie gāzesvadi”

6.4. Ūdensapgāde

Centralizēto ūdensgūtņu pagastā nav. Lielākā Vaives pagasta teritorijā esošo apdzīvoto vietu (centrālie ciemi) iedzīvotāju daļa ir pievienota centralizētām ūdens apgādes sistēmām. Ūdens ieguve notiek decentralizēti, izmantojot vai nu vairākus vai atsevišķus urbumus. Pazemes ūdeņi ir galvenais ūdens apgādes avots Vaives pagasta apdzīvotām vietām un to krājumi ir pietiekami, lai nodrošinātu Vaives pagastu ar nepieciešamo ūdens daudzumu. Individuālajā ūdens apgādē lauku viensētās vai nelielos ciemos izmanto raktās grodu akas vai urbumus (parasti to dziļums nepārsniedz 20m).

Galvenie horizonti ūdens apgādei ir Gaujas-Amatas, Daugavas, Salaspils-Pļaviņu karbonātiem, ūdenssaturošie horizonti. Ūdensapgādei izmantojamie horizonti satur infiltrētos ūdeņus, kuri veidojas, pateicoties atmosfēras nokrišņu infiltrācijai. Hidroģeoķīmiskajā griezumā reģiona teritorijā dominē hidroģēnkarbonātu kalcija ūdeņi. Problēmas rada augstās dzelzs koncentrācijas pazemes ūdeņos. Pazemes ūdeņu kvalitāte ir atšķirīga kvartāra un devona horizontos. Ūdens kvalitāte kvartāra horizontā parasti ir sliktāka šādu dabisko apstākļu dēļ-virszemes ūdens avotu ietekme un antropogēno faktoru ietekme. Pazemes ūdeņu kvalitāti ietekmē gruntsūdeņi, kas nav pasargāti no piesārņošanās. Artēzisko ūdeņu kvalitāti augstais dzelzs saturs, lielā cietība un pazemināts fluora saturs ir lielākās pazemes ūdens kvalitātes problēmas reģionā.

Ir izstrādāts Vaives pagasta Rīdzenes, Mežmaļu, Krīvu un Rāmuļu ciemu ūdenssaimniecības attīstības plāns ERAF finansējuma piesaistei. Jaunu artēzisko urbumu izveide Krīvu un Mežmaļu ciemos, esošo urbumu remonts, skalošana un sūkņu nomaiņa Krīvu un Rīdzenes ciemos, ūdensapgādes sistēmas paplašināšana Rīdzenes ciemā, skalošana Krīvu ciemā uzlabos ūdensapgādes kvalitāti un drošību.

6.4.1. Vaives pagasta teritorijā esošo artēzisko urbumu saraksts ar ūdensapgādes urbumu raksturojumu.

Tabula Nr. 7

N.p.k.	Adrese	DB Nr	X LKS92	Y LKS92	Dziļums	Urbšanas gads	Aizsargjoslu veidi	Platums m
1	Rāmuļu skola- internāts	14045	6341918	585511	210	1972	stingrā	10 m

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

2	Centrs II Rīdzene	14307	6347316	585884	65	1991	stingrā baktereoloģiskā ķīmiskā	10m 655 m 10 m
3	ferma "Ziedi"	17627	6349323	579932,7	110	1966	stingrā	10m
4	ciems Krīvi	17639	6348707	579809,8	110	1967	stingrā baktereoloģiskā ķīmiskā	10m nav nepiec. 450 m
5	ferma "Daudzieši"	17640	6347133	579729,1	115	1966	stingrā	10m
6		17641	6347135	582080	125	1967	stingrā	10m
7	Vaives krējotava, Kaķukrogs	17642	6346716	582685	165	1965	stingrā	10m
8	ferma "Pauči"	17653	6347696	586502,9	60	1963	stingrā	10m
9	ferma "Ķēsas" (Ķēpas)	17666	6342765	584374	105	1965	stingrā	10m
10	"Jaunpauči"	18055	6347922	585597,5	150	1969	stingrā	10m
11	ferma "Veiti"	18067	6339918	590152,5	70	1970	stingrā	10m
12	ferma "Sostes"	18643	6350820	583268,5	220	1964	stingrā	10m
13	ferma "Slaņķi"	18645	6345391	582657,4	75	1973	stingrā	10m
14	"Rīdzene"	18951	6347533	586545,2	170	1978	stingrā	10 m
15	ferma "Mežmaļos"	20157	6349334	584944,9	210	1980	stingrā	10 m
16	ferma "Nākotne"	20159	6343728	586928	95	1980	stingrā	10 m
17	Centrs I "Rīdzene"	20254	6347305	585865	160	1983	stingrā baktereoloģiskā ķīmiskā	10m nav nepiec. 310 m
18	"Rāmuļi" (Pūtēji)	20367	6339087	592490	250	1986	stingrā	10m

19	mājas "Lejas Libertos"	20634	6351557	579755,5	30	1996	stingrā	10m
20	z/s "Lejas Krastiņi"	21237	6344214	583156	105	2004	stingrā	10m

Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām noteiktas pamatojoties uz MK 2004. gada 20. janvāra noteikumiem Nr. 43

Rīdzene

Rīdzenes ciemā ir 432 iedzīvotāju. Centralizētai ūdensvadu un kanalizācijas sistēmai pieslēgti ~386 Rīdzenes ciema iedzīvotāji.

Centralizētā ūdensapgāde Rīdzene tiek realizēta no diviem artēziskiem urbumiem, kuri atrodas ciema teritorijā. Artēziskais urbums Rīdzene „Centrs-2” strādā ar jaudu (8 l/s), taču urbums Rīdzene „Centrs-1” ir rezerves aka ar jaudu (2.2 l/s). Ūdens bez attīrīšanas tiek padots patērētājiem. Dzeramais ūdens patērētājiem tiek padots no ūdens torņa, kuram tvertnes darba tilpums ir 51 m³ un augstums 30m. Dzeramajā ūdenī ir paaugstināts dzelzs saturs, apmēram, 1 mg/l, kas veicina tīklu aizsērēšanu. FeO₂ saskarē ar gaisu veido FeO₃, kas izgulsnējas uz cauruļvadu sienām.

Kopējais ūdensvada tīkla garums Rīdzene ir 1500 m. Ūdens nonāk pie patērētājiem pa maģistrāliem tīkliem Ø 100 un Ø 50, kuri ir izbūvēti no ķeta, un pievadiem un centrāliem tīkliem Ø 25 - 50 no PVC . Tīklu izbūves gadi ir no 1982 – 1984 un no 1993- 1994. To stāvoklis ir kritisks. Īpaši lielas problēmas rada tērauda cauruļvadi un noslēgarmatūra. Tāpat lielais dzelzs saturs ūdenī veicina cauruļvadu aizsērēšanu. Aizslēdzošās ietaises atrodas ēkās un akās, kuras izbūvētas no dzelzsbetona grodiem.

Krīvi

Krīvu ciemā ir 172 iedzīvotāji. Centralizētai ūdensvadu un kanalizācijas sistēmai pieslēgti 172 Krīvu ciema iedzīvotāji. Centralizētā ūdensapgāde Krīvos tiek realizēta no artēziskā urbuma, kurš atrodas ciema teritorijā. Artēziskais urbums „Centrs Krīvi” strādā ar jaudu (3 l/s). Ūdens bez attīrīšanas tiek padots patērētājiem. Dzeramais ūdens patērētājiem tiek padots caur ūdens torni, ar tvertnes darba tilpums ir 15 m³. Ūdens tornis atrodas kritiskā stāvoklī. Tas ir salīdzinoši zemu attiecībā pret apgādāmajām ēkām, šķībs un tajā rodas ūdens noplūde.

Kopējais ūdensvada tīkla garums Krīvos ir 1458 m. Ūdens nonāk pie patērētājiem pa maģistrāliem tīkliem Ø 100 un Ø 50, kuri ir izbūvēti no ķeta, un pievadiem un centrāliem tīkliem Ø 25 - 40 no PVC. Tīklu izbūves gadi ir no 1967 – 1970 un no 1987- 1988. Līdz ar to ūdensvadu tīkli ir sliktā stāvoklī.

Rāmuļi

Rāmuļu ciemā ir 140 iedzīvotāji. Projekta izstrāde ir attiecināma tikai uz Rāmuļu pamatskolu un tai blakus esošo ēku - Rāmuļu internātu. Līdz ar to reāli pieslēgti ūdensvada un kanalizācijas sistēmai ir apmēram 130 patērētāji. Ūdensapgāde tiek realizēta no viena urbuma, kurš atrodas Rāmuļu skolas internāta teritorijā. Tā jauda ir 2.0 l/s. Dzeramā ūdens sagatavošana nav. Skolas pagrabā atrodas spiedkatls ar 500 l tilpumu un 3 At spiedienu. Ūdensapgādes tīklu kopējais garums ir 300m. Cauruļvadi ir no polietilēna ar Ø 32 mm. Ūdensapgādes tīklu izbūves gads ir 1972. To stāvoklis ir kritisks.

Mežmaļi

Mežmaļu ciemā pēc pašvaldības datiem ir 48 iedzīvotāji. Centralizētajai ūdensapgādei ir 35 Mežmaļu ciema iedzīvotāji. Centralizētajā ūdensapgādes sistēmā ūdens bez attīrīšanas tiek padots no 1 artēziskā urbuma ar jaudu 0,8 l/s. Urbums atrodas tālu no ēkām, kuras ir jaapgādā ar ūdeni. Ūdens tornis atrodas kritiskā stāvoklī, jo pastāvīgi notiek ūdens noplūde. Ūdens tornis atrodas uz privātās zemes.

6.5. Kanalizācija

Vaives pagasta ciemu komunālie notekūdeņi tiek attīrīti pārsvarā bioloģiskajās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās. No trijām bioloģiskajām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām divas strādā slikti. Pagastā darbojas viena mehāniskā attīrīšanas iekārta: SIA „Vidzemes nafta” teritorijā.

Ir izstrādāts Vaives pagasta Rīdzenes, Mežmaļu, Krīvu un Rāmuļu ciemu ūdenssaimniecības attīstības plāns ERAF finansējuma piesaistei. Šī attīstības plāna rezultātā tiks uzlabotas kanalizācijas sistēma un tās drošība, jo notiks esošo kanalizācijas tīklu nomaiņa Rīdzenes ciemā, izbūve Mežmaļos, skalošana Rīdzenes un Krīvu ciemos. Jaunu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izbūve uzlabos notekūdeņu labāku attīrīšanu.

Rīdzene

Centralizētai kanalizācijas sistēmai ir pieslēgts viss Rīdzenes ciems. Saimnieciski – fekālie notekūdeņi pa pašteses kolektoriem tiek savākti un novadīti uz attīrīšanas iekārtām. Notekūdeņus attīra bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas stacijā Bio - 100, kura tika uzbūvēta 1990. gadā. Attīrītie notekūdeņi tiek ievadīti Vaives upē. Kanalizācijas tīkli ir izbūvēti keramikas caurulēm, kuru stāvoklis ir normāls. Kanalizācijas tips ir dalītais.

Aizsargjosla ap bijušo notekūdeņu attīrīšanas ietaisi Rīdzenē noteikta 100 m, pamatojoties uz „Aizsargjoslu likuma” 3. daļas 28. pantu.

Rāmuļi

No skolas notekūdeņi pa pašteses vadu tiek pa tiešo novadīti kanalizācijas akā, no kurienes pēc tam tie tiek vesti uz Rīdzenes Bio- 100 attīrīties.

Aizsargjosla ap esošo notekūdeņu attīrīšanas ietaisi Rāmuļos noteikta 50 m, pamatojoties uz „Aizsargjoslu likuma” 3. daļas 28. pantu.

Mežmaļi

Kanalizācijas tīklu garums ir 200m. Pa šo pašteses vadu notekūdeņi tiek novadīti nostādinātājā un pēc tam tie aizplūst grāvī.

Aizsargjosla ap esošo notekūdeņu nostādinātāju noteikta 50 m, pamatojoties uz „Aizsargjoslu likuma” 3. daļas 28. pantu.

Krīvi

Centralizētai kanalizācijas sistēmai ir pieslēgti 180 Krīvu ciema iedzīvotāji. Saimnieciski – fekālie notekūdeņi pa pašteses kolektoriem tiek savākti un novadīti uz attīrīšanas iekārtām. Kanalizācijas tīklu kopgarums ir 1010 m. Notekūdeņu pirmatnējā apstrāde tiek veikta bioloģiskajās attīrīšanas stacijā Bio-50, tad iepriekš attīrītie notekūdeņi plūst uz papildus attīrīšanu bioloģiskajos dīķos, kuru ir 6 gab., no tiem 3 gab. darbojās, bet pārējie ir rezervē. Pilnībā attīrītie notekūdeņi tiek novadīti Krīvupītē. Kanalizācijas tīkli ir izbūvēti keramikas caurulēm, kuru stāvoklis ir normāls. Kanalizācijas tips ir dalītais.

Aizsargjosla ap esošo notekūdeņu nostādinātāju ietaisi Krīvos noteikta 100 m, pamatojoties uz „Aizsargjoslu likuma” 3. daļas 28. pantu.

Skatīt tematiskās kartes – ciemu ūdensvadu un kanalizācijas tīklu shēmas.

6.6. Elektroapgāde

Cēsu rajona Vaives pagastu ar elektroenerģiju nodrošina A/S „Sadales tīkls” Ziemeļu reģions. 20kV maģistrālā tīkla daļa pamatā veidojās pēdējos 50 gados. Pēc 1991. gada sakarā ar rūpnieciskās un lauksaimnieciskās ražošanas sabrukumu lauku apvidū mainījušies slodžu centri. Strauji samazinājās elektroenerģijas patēriņš rūpniecības zonās un lauksaimniecības lielražošanas centros ar labi izveidotiem elektriskajiem tīkliem.

Izdarot elektrisko tīklu rekonstrukciju un atjaunošanu, tiek samazināts zemsprieguma fīderu garums, izbūvējot jaunas transformatoru apakšstacijas, nomainot kailvadus uz piekarkabeļiem vai apakšzemes kabeļiem, tiek sakārtotas elektroenerģijas uzskaites iekārtas. Pēdējos gados lieli līdzekļi ieguldīti veco transformatoru nomaiņā pret moderniem – ar mazākiem zudumiem. Vietās, kur elektrolīnija iet pa mežu vai gar tā malu, paredzēta elektrostīgu attīrīšana no kokiem, kas varētu traucēt elektroenerģijas padevei.

Vaives pagasta apdzīvotās vietas savieno gaisvadu elektrolīnijas ar nominālo spriegumu 0.4 un 20 kilovolti, kā arī elektrolīnijas ar nominālo spriegumu 110 un 330 kilovolti.

Gar visu veidu un jebkuras piederības elektriskajiem tīkliem, to iekārtām un būvēm tiek noteiktas aizsargjoslas, lai nodrošinātu elektrisko tīklu, to iekārtu un būvju ekspluatāciju un drošību.

Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem pilsētās un ciemos kā arī ārpus pilsētām un ciemiem un pilsētu lauku teritorijās veidojas zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas abpus līnijai:

- Ø Gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu līdz 20 kv pilsētās un ciemos, aizsargjosla noteikta 2.5m attālumā no līnijas ass;
- Ø gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 20 kv līdz 110 kv, pilsētās un ciemos aizsargjosla noteikta 4.0 m attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
- Ø gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 110 kv, pilsētās un ciemos aizsargjosla noteikta 8 m attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
- Ø gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu līdz 20 kv, ārpus pilsētām un ciemiem aizsargjosla noteikta 6.5 m attālumā no līnijas ass;
- Ø gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 20 kv līdz 110 kv, ārpus pilsētām un ciemiem aizsargjosla noteikta 20 m attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
- Ø gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 110 kv, ārpus pilsētām un ciemiem aizsargjosla noteikta 30 m attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas.

Aizsargjoslas gar elektrisko kabeļu līnijām ir zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas, kabeļu līnijas katrā pusē 1.0 m attālumā no kabeļu līnijas ass. Ja kabelis atrodas tuvāk par 1 m no ēkas vai būves, tad šajā kabeļa pusē aizsargjoslu nosaka tikai līdz ēkas vai būves pamatiem.

Aizsargjosla ap elektrisko tīklu sadales iekārtām, fīderu punktiem un transformatoru apakšstacijām ir zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacīta vertikāla virsma 1 m attālumā ārpus šo iekārtu nožogojuma vai to vislabāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas.

Aizsargjoslu platums ir noteikts, pamatojoties uz „Aizsargjoslu likuma” 16. pantu.

Skatīt tematisko karti „Elektroapgādes sistēmas”.

6.7. Civilās aizsardzība

Par iedzīvotāju un mantisko vērtību glabāšanas ugunsnelaimju, katastrofu un dabas stihiju gadījumos Cēsu rajonā atbild Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk tekstā VUGD) Cēsu brigāde. VUGD rīcībā ir 9 ugunsdzēsības specmašīnas, no kurām Cēsīs atrodas 5 specmašīnas AC-40, un viena AK (autokāpnes), Jaunpiebalgas postenī atrodas 2 specmašīnas AC-40 un viens glābšanas darba auto uz ZIL-131 bāzes. Cēsu mežniecības rīcībā Dukuros viena automašīna AC-30.

Radioaktīvā saindēšanās. Lielākas noplūdes gadījumā, avarējot *Sankt-Pēterburgas atomelektrostacijai* un pastāvot nelabvēlīgam vēja virzienam un nokrišņiem, iespējama radioaktīvo putekļu nosēšanās arī Cēsu rajonā. Pēc signāla saņemšanas par AES avāriju, paredzēta nekavējoša dozimetriskā kontrole. Radiaktīvo saindēšanos kontrolē Radiācijas drošības centrs.

Radioaktīvās kravas pa dzelzceļu Rīga-Lugaži un rajona autoceļiem pēc Cēsu rajona civilās aizsardzības centrā (CA) centrā esošajām ziņām netiek pārvadātas.

Ķīmiskā saindēšanās. Ķīmiski bīstamas vielas tiek izmantotas Cēsu alus darītavā Aldara lauk.1, Cēsīs, kur kā aukstuma reaģents ir amonjaks 500 kg.

Epidemioloģiskās un epizootiskās situācijas kontrole. VA SVA Valmieras filiālei ir ikgadējie ārkārtējo situāciju pārvaldīšanas plāni un ir nokomplektēta VA SVA Valmieras filiāles higiēniskā un pret epidēmiskā operatīvā brigāde ārkārtas situāciju pārvaldīšanai. Saskaņā ar VA SVA Valmieras filiāles algoritmu un procedūru aprakstu rīcībai ārkārtas situāciju pārvaldīšanā tiek apstiprināti dežūrējošo speciālistu ikmēneša saraksti, nosūtīti SVA direktora vietniekam medicīnas jautājumos, VUGD Valmieras, Cēsu, Limbažu un Valkas nodaļām, minēto pilsētu slimnīcu galvenajiem ārstiem un rajonu ārkārtas situāciju operatīvo komisiju priekšsēdētājiem un rajonu policijas pārvaldēm. Profilaktiskos pasākumus mājlopu epizootiju izcelšanās novēršanai veic Cēsu rajona veterinārā pārvalde sadarbībā ar pagastu vetārstiem. Augu aizsardzības profilaktiskos pasākumus organizē un kontrolē Ziemeļvidzemes lauksaimniecības departaments.

Ārkārtējo situāciju rezultātā, jāīstojas jāīstojas atbilstoši Cēsu rajona Civilās aizsardzības pasākumu plānam, kā arī jānodrošina un jāorganizē nepieciešamos pasākumus pagastā, atbilstoši Civilās aizsardzības likuma prasībām.

6.8. Riska teritorijas

Riska teritoriju apzināšana teritorijas plānojumā ir nodrošināt iedzīvotāju drošību, mantisko vērtību un vides saglabāšanu, ugunsnelaimju, katastrofu un dabas stihiju gadījumos.

Paaugstināta riska teritorijas raksturo palielināta avārijas vai nevēlamā procesa varbūtība, vai atkārtotās biežums, seku apjoms un zaudējumi. (Cilvēku veselības vai dzīvības apdraudējums, materiālie zaudējumi un kaitējums videi).

Bīstamākie tautsaimniecības objekti Cēsu rajonā Vaives pagastā ir maģistrālie gāzes vadi Pleskava-Rīga un Izborska-Rīga, kuri šķērso pagasta teritoriju apmēram 12 km garumā, kā arī gāzes vada atzars no maģistrālā gāzes vada uz Priekuļiem un Cēsīm apmēram 4 km garumā.

Gāzes vadus transportējamā gāze-metāns ir vieglāka par gaisu un noplūdes gadījumā kopā ar gaisu var veidot eksplozīvu maisījumu. Gāzes vada avārijas gadījumā, gāzei izplūstot, katrs gāzes kubikmetrs var veidot 400 m³ eksplozīva gaisa – gāzes maisījuma, kurš detonācijas gadījumā veido liela spiediena zonu, kurā iespējama virszemes būvju sagraušana un ugunsgrēka izcelšanās, iespējami arī cilvēku upuri.

Ņemot vērā augstāk minēto, Cēsu rajona VUGD (Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienests) gāzes vada avārijas gadījumā nodrošina palīdzību gāzes vada ekspluatējošai organizācijai.

Dzelzceļš

Pagasta ziemeļrietumu malu robežo Baltijas dzelzceļš (Rīga – Lugaži) ar pasažieru un kravas pārvadājumiem no Sankt – Pēterburgas un Tallinas.

Bīstama situācija (dabas stihijās u.c. neparedzētos gadījumos) Vaives pagastā iespējama pie Lazdiņu ezera, pārbrauktuvēm un vietā, kur dzelzceļš šķērso augstspiediena gāzes vadus. Avārijas situācija var rasties arī sliežu ceļu sliktā tehniskā stāvokļa un tehnisku bojājumu dēļ, kas saistīti ar iespējamām krāsainā metāla zādzībām.

Vaives pagasta teritoriju šķērso arī 1999. gadā slēgtā dzelzceļa līnija Ieriķi-Gulbene. VAS „Latvijas Dzelzceļš” neplāno šīs vilcienu kustībai slēgtās dzelzceļa līnijas attīstību un tālāku izmantošanu. Dzelzceļa līnija tika slēgta sliktā tehniskā stāvokļa dēļ, kā arī zaudējumu dēļ, kādi radušies, veicot pasažieru pārvadājumus.

Galvenā problēma dzelzceļa transporta attīstībai ir līdzekļu trūkums sliežu ceļu uzturēšanai. Dzelzceļš rada problēmas, kas saistītas ar vides kvalitātes saglabāšanu, gaisa kvalitātes problēma,

troksnis un vibrācijas apdzīvotās vietās, kur tranzīta koridori tās šķērso, kā arī bīstamo kravu transportēšanas drošība, kam ir augsta riska pakāpe.

Avārijas enerģētikas objekts

Cēsu pilsētai enerģija tiek piegādāta no divām pusēm: gan no Ieriķu transformatora apakšstacijas, gan no Valmieras. Spēcīgu vētru un sniegunu gadījumos, kad krītoši koki pārtrauc elektrolīniju vadus, tiek pārtraukta elektroenerģijas padeve.

Elektropārvades līnijas ir novecojušas un daudzos posmos sliktā kvalitātē.

Izdarot elektrisko tīklu rekonstrukciju un atjaunošanu, pagastā tiek samazināts zemsprieguma fīderu garums, tiek nomainīti kailvadi uz piekarkabeļiem, sakārtotas elektroenerģijas uzskaites iekārtas. Pēdējos gados tiek nomainīti vecie transformatori pret jauniem, moderniem.

Gar visu veidu elektriskajiem tīkliem, to iekārtām un būvēm tiek noteiktas aizsargjoslas, lai nodrošinātu elektrisko tīklu un to iekārtu ekspluatāciju un drošību.

Elektroenerģijas padeves pārtraukšanas gadījumos pagasta lielākām zemnieku saimniecībām strāva tiek nodrošināta ar dīzeļdegvielas vai iekšdedzes dzinēju ģeneratoriem.

Lai nodrošinātu elektroenerģijas padevi vietās, kur elektrolīnija iet pa mežu vai tā malu, nepieciešama elektrostīgu attīrīšana no kokiem, kuri spēcīgu vētru un sniegunu gadījumos, lūztot varētu saraut elektriskos vadus. Elektrolīniju bojājumu novēršanai Cēsu rajonā tai skaitā Vaives pagastā, paredzētas Ziemeļrietumu augstsprieguma tīklu avārijas brigāde.

Degvielas un gāzes uzpildes stacijas.

Ugunsnedroši objekti Cēsu rajonā un pilsētā ir benzīna un dīzeļdegvielas glabātuves, Vaives pagasta teritorijā SIA „Vidzemes Nafta”

Vaives pagasta padomei, vadoties no autotransporta plūsmas intensitātes kopā ar Cēsu rajona Ceļu satiksmes departamentu jāveic pasākumi, lai samazinātu potenciālā riska iespējas.

Vaives pagasta teritorijas plānojums pieļauj degvielas un gāzes uzpildes staciju būvniecību tikai gar valsts autoceļiem A2 Rīga-Igaunijas robeža (Veclaicene) un P-2 Valmiera-Cēsis-Drabeši (ārpus Gaujas NP vai tā neitrālajā zonā)

Autoceļi

Kā viens no paaugstināt riska objektiem minams arī Valsts autoceļš Rīga – Veclaicene, kas šķērso Vaives pagasta teritoriju.

Riska teritorijas raksturo palielināts avāriju biežums – cilvēku veselības un dzīvības apdraudējums, materiālie zaudējumi, kaitējums vai nevēlamas pārmaiņas vidē.

Ir izstrādāts projekts Valsts autoceļa Rīga – Vecclaicene ceļa rekonstrukcijai Vaives pagasta teritorijā, posmā no 82 km līdz 88.1 km un autoceļa rekonstrukciju, iztaisnojot līkumu Krūmiņu kalnā. Plānojot jaunus satiksmes infrastruktūras objektus, projekta izpētes stadijas laikā jānosaka to ekonomiskā un sociālā rentabilitāte, kā arī jāizpēta plānotā objekta ietekmi uz vidi.

Ceļa rekonstrukcijas gaitā var rasties sarežģījumi transporta kustībā, tā radot riska situācijas.

Būvdarbu periodā kaitējumu gruntsūdeņiem var radīt mašīnu un mehānismu nepareiza izmantošana, degvielas un smērvielu arī būvmateriālu (krāsu, laku u/c/) noplūde.

Rekonstruējot autoceļu, ņemamas vērā meža dzīvnieku – stirnas, aļņi, kā arī sīko un vidējo izmēru zīdītāju pārvietošanās, šķērsojot autoceļu. Vaives pagastā tas varētu būt pie „Ķauķu” mājām un „Piekūnu” māju zemes īpašumā.

Rekonstruējamā posmā Vaives pagasta teritorijā ieteicams saglabāt autoceļa Rīga – Vecclaicene ceļa aizsargjoslā augošos lielos kokus vai to grupas, piemēram, Autoceļa 86.8 km pie ceļa uz „Piekūnu” mājām – pīlādžu koku grupu autoceļa kreisajā pusē un autoceļa labajā dienvidu pusē līdz „Ķauķu” mājām – bērzu aleju.

Esošās satiksmes infrastruktūras rekonstrukcija veicama saskaņoti, nodrošinot pagasta teritorijā esošo ceļu pakāpenisku un līdzsvarotu uzlabojumu. Rekonstrukcijas projektos respektējamas visu satiksmes dalībnieku drošības prasības. (skatīt kartogrāfisko materiālu Autoceļu struktūra un piederība (esošā un plānotā situācija))

Plūdi un appludināšana

Vaives pagastā nav upes, kurās, ceļoties ūdens līmenim un upēm izejot no krastiem, būtu appludināta piegulošā teritorija. Pagasta teritorijā upes plūst pa gravām, tādējādi izslēdzot appludināšanas varbūtību.

Pagastā ģeoloģisko procesu paaugstinātas riska teritorijas karsta procesi ir Vaives ielejā pie Dāvida dzirnavām. Karsta procesu pakļautajās teritorijās nav pieļaujama tieša sadzīves vai cita rakstura notekūdeņu novadīšana.

6.9. Atkritumu saimniecība

Kopš 1999. gada pagasta sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, saskaņā ar individuāli noslēgtiem līgumiem, veic Ziemeļvidzemes Atkritumu Apsaimniekošanas organizācija (ZAAO).

Kopš 2006. gada Vaives pagasta iedzīvotājiem ir iespēja noslēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus arī ar firmām „Jumis” un „Ragn Sells”.

6.10 Telekomunikācijas un sakari

Telefona sakaru kvalitāte neapmierina iedzīvotāju prasības. Numuru skaits ir nepietiekams, interneta pieslēguma iespējas ļoti neapmierinošas. Efektīva sakaru komunikācijas sistēma ir svarīgs priekšnoteikums pagasta attīstības nodrošināšanai.

Latvijas Mobilāis Telefons SIA pārsedz pagasta teritoriju no vienas pagasta teritorijā (Rīdzenē), Cēsīs un blakus pagastos uzstādītajām bāzes stacijām.

SIA TELE2 ir uzstādīta viena bāzes stacija, kas kopā ar Cēsīs un blakus pagastos uzstādītajām bāzes stacijām nodrošina pārklājumu.

sia „Bite Latvija” ir uzstādījusi jaunu bāzes staciju Vaives pagasta „Jaunjurgukalnā” līdz ar to pagasta iedzīvotājiem būs lielāka izvēle un pieejamāks pakalpojums.

Pamatojoties uz Aizsargjoslu likumu, jāievēro sekojošas. Aizsargjoslu platums noteikts, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma 14. pantu. Gar elektrisko radiosakaru līniju mastiem un antenu mastiem – 1 m ārpus nožogojuma vai 5 m no to vistālāk izvirzīto daļu projekcijas un 2.5 m attālumā no mastu atsaitēm.
Skatīt tematisko karti „Telekomunikācijas”

6.11. BŪVNICĪBAI NELABVĒLĪGĀS TERITORIJAS, KĀ ARĪ TERITORIJAS, KURĀM NEPIECIEŠAMA ĪPAŠA INŽENIERTEHNISKĀ SAGATAVOŠANA

Vaives pagasta teritorijā plānotajās apbūves zemēs nav izteiktas apbūvei nelabvēlīgas teritorijas. Plānojot apbūvi, būtiski ir izvērtēt virszemes ūdeņu savākšanas un novadīšanas risinājumus. Neskatoties uz dabīgo ūdensteču blīvumu un izteikto reljefu, ievērojamā pagasta teritorijā ir novērojama tendence virszemes ūdeņiem neiesūkties gruntī. Zem augsnes virskārtas atrodas ūdeni nefiltrējošs minerālgrunts slānis, kas pavasaros un ilgstošos lietus periodos veicina virsūdeņu uzkrāšanos.

Plānojot būvniecību vietās, kur esošo upju un strautu krasti veido stāvas nogāzes, pirms projektēšanas darbu uzsākšanas, veicama apbūves gabala inženierģeoloģiskā izpēte. Izteikta reljefa vietās ir iespējama minerālgrunšu dažādība, kā arī dažāda biezuma sanesumu uzkrāšanās. Upju stāvākajās krastu nogāzēs, kas nav nostiprinātas ar augu segu, pavasara sniega kušanas un arī intensīvu nokrišņu laikā iespējami noskalošanas procesi, kā rezultātā tiek erodēta augsne un var veidoties jaunas gravas. Šo procesu iespējamība ir vispusīgi izpētāma pirms būvniecības procesa ierosināšanas.

Uz dienvidiem no valsts autoceļa Rīga – Veclaicene (A2), ievērojamas mežu masīvu teritorijas ir izteikti mitrās zemēs. Pagasta dienvidaustrumu daļā liela daļa mežu atrodas purvos (sk. karti „Vaives pagasta atļautā un plānotā teritorijas izmantošana). Lielākie ir Pieņu un Krievu purvi. Plānojot meža zemju apsaimniekošanai nepieciešamo infrastruktūras būvniecību, projektos ir jāparedz sadaļa –

teritorijas sagatavošana būvniecībai, ar to saprotot pasākumu kompleksu, kas garantē plānotās būves drošību un kalpošanas ilglaicību, un esošas vides un ekosistēmas saglabāšanu.

6.12. OBJEKTU TERITORIJAS, KURU IZVIETOJUMAM, ATBILSTOŠI NORMATĪVAJIEM AKTIEM, IR NOTEIKTAS ĪPAŠASAS PRASĪBAS VAI KURIEM IR NEPIECIEŠAMS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS UN RŪPNIECISKĀS RAŽOŠANAS TERITORIJAS, KAS RADA PAAUGSTINĀTU PIESĀRŅOJUMU VIDĒ, TROKSNI VAI CITA VEIDA TRAUCĒJUMUS, KAS KAITĪGI VIDEI UN CILVĒKIEM

Vaives pagasta teritorijā ietilpst daļa no Gaujas NP teritorijas, kas ir iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo Natura 2000 objektu tīklā. Tā kā Gaujas NP teritorija ir daudzveidīga un ietver gan mazpārveidotas dabas teritorijas, gan vēsturiski izveidojušās lauku ainavas un nozīmīgus senatnes pieminekļus, ir izveidotas atsevišķas funkcionālās zonas. Vaives pagasts ietilpst ainavu aizsardzības un dabas lieguma zonā. Ainavu aizsardzības zonas mērķis ir saglabāt raksturīgo daudzveidīgo ainavu un nacionālo kultūrvidi. Lai to nodrošinātu ainavu aizsardzības zonā ir aizliegtas darbības, kas būtiski pārveido dabisko vai kultūrvēsturiski izveidojušos ainavu. Dabas lieguma zonā atrodas Rauņa liegums, Dāvida avotu liegums.

Vaives pagasta teritorijā atrodas Latvijā vecākais nacionālais parks - Gaujas NP vērtību aizsargāšanu un izmantošanu reglamentē vairāki normatīvie akti - Gaujas nacionālā parka likums, Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, Gaujas nacionālā parka konsultatīvās padomes nolikums, Gaujas nacionālā parka nolikums, Gaujas nacionālā parka ētikas kodekss, kā arī Gaujas nacionālā parka dabas aizsardzības plāns (2004.g.).

Mikroliegumi „Dabiskais meža biotops-slapju priežu un bērzu meži” un „Melnajam stārķim (Ciconia nigra)” pagasta teritorijā izveidoti saskaņā ar Meža likumu, Sugu un biotopu aizsardzības likumu un MK noteikumiem Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”.

Pagasta teritorijā esošo 25 dižkoku un aizsargājamo koku, kā arī aizsargājamo augu aizsardzība noris saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993) un MK noteikumiem Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (22.07.2003).

Īpaši aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas un nekustamos kultūras pieminekļus, kuru skaits pagastā ir 13, aizsargā likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (12.02.1992) un LR MP lēmums Nr.50 „Par kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumiem” (26.11.1992).

Pagasta teritorijā esošās, lauksaimniecībā izmantojamās zemes, galvenokārt, ir ar izteiktu reljefu, kā arī tās neveido lielus vienlaidu tīrumus. Tie ir priekšnosacījumi plašai bioloģiskās lauksaimniecības un lopkopības attīstībai. Izvēloties apsaimniekošanas teritorijai atbilstošu saimniecisko darbību, ir iespējams attīstīt rentablu saimniecisko darbību.

Vairāk nekā pusi no pagasta zemju platībām aizņem meži, no kuriem ievērojamu daļu aizņem valsts meži. Sadarbībā ar valsts mežu apsaimniekošanas institūcijām ir jāizveido mežu apsaimniekošanas modelis, kurš būtu ekonomiski izdevīgs gan mazajiem, gan lielajiem mežu īpašniekiem, vienlaicīgi neveidojot ekoloģiski kritiskas teritorijas. Paralēli vienota mežu apsaimniekošanas projekta realizācijai, nepieciešams izstrādāt un realizēt pasākumu kompleksu, kurš esošās mežu zemes ļautu izmantot arī citiem mērķiem (aktīva atpūta, izklaide, sports, medības un tml.), saglabājot mežsaimniecību kā galveno zemes lietošanas mērķi.

Hidroģeoloģiski Vaives pagasta teritorija ietilpst Baltijas artēziskajā baseinā, kurā sastopami daudzveidīgi ūdens horizonti, kurus vienu no otra atdala kā lokāli, tā arī plašāka izplatījuma sprostsļāņi.

Gruntsūdeņi šajā teritorijā atrodas dažādos dziļumos, pārsvarā 0,5 līdz 2 – 3 m zem zemes virsmas, pauguros nereti līdz 10 m dziļumam. Kvartāra ūdeņi nav atklāti visos urbumos, tas veido lokālas ūdens izplatības lēcas.

Nepārdomāta saimnieciskā darbība, piemēram, nelegālās atkritumu izgāšanas vietas, kā arī vēsturiskais mantojums, piemēram, kopsaimniecības tehnikas mazgāšanas laukumi, minerālmēsļu un pesticīdu glabātuves un lielfermas, ir galvenie iespējamā pazemes ūdeņu piesārņojuma cēloņi. Tāpat pazemes ūdeņu piesārņojuma risks ir ūdensapgādes urbumi, kuru izmantošana ir pārtraukta, bet kuri nav aiztamponēti vai likvidēti, jo caur urbumu atverēm piesārņojošās vielas var nokļūt tieši ūdens horizontā. Kopumā Vaives pagasta teritorijā ir augsta vides kvalitāte, ko nodrošina ievērojamas dabisko un aizsargājamo teritoriju platības (Gaujas NP), kā arī sociālekonomiskie faktori – neliela ražošanas un saimnieciskā darbība. Dabiskās teritorijas veido 8 473 ha mežu, 113 ha purvu un 142 ha ūdeņu. Pagastā atrodas trīs objekti, kas var izraisīt apkārtējās vides piesārņojumu, tās būtu bijusī DUS SIA „Agro” – Jaunpaučos reģ. Nr. 429000-01 bijusī minerālmēsļu noliktava „Lieplejās” reģ. Nr. 429000-02, mājlopu novietne „Stūrīši” Rīdzenē, reģ. Nr. 429000-03.

Pagasta teritorijā nav lielu ražotņu. Vietējās katlu mājas, DUS, kokogļu ražotne, kā arī auto kustības radītais atmosfēras piesārņojums ir neliels un vides situāciju pagastā būtiski nepasliktina. Lielākie atmosfēras piesārņotāji ir tieši autotransporta izmeši, jo pagasta teritoriju šķērso Vidzemes šoseja – Rīga – Veclaicene, 1. šķiras autoceļš Valmiera – Cēsis – Drabeši, 2. šķiras autoceļi Cēsis – Rāmuļi – Bānūži, Ģūģeri – Rīdzene, Cēsis – Madona.

Lielāks atmosfēras piesārņojums un troksnis no autotransporta un dzelzceļa kravu pārvadājumiem var rasties, pieaugot transporta līdzekļu skaitam un satiksmes intensitātei.

Vaives pagasta teritorijas plānojumam pievienotais vides pārskats analizē teritorijas plānojuma atbilstību izvirzītiem nacionālajiem un reģionālajiem vides aizsardzības mērķiem un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums Vaives pagastam tika veikts, pamatojoties uz Vides pārraudzības Valsts biroja lēmumu Nr.37-p.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību nosaka Eiropas parlamenta un padomes 2001. gada 27. jūnija direktīva 2001/42/EC „Par noteiktu plānu un programmu ietekmi uz Vidi novērtējumu”.

7. AIZSARGJOSLAS

Aizsargjoslas – noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku, no kāda objekta kaitīgās ietekmes;

- visu veidu aizsargjoslu konkrētās robežas nosaka teritoriju plānojumos, ievērojot normatīvajos aktos noteiktās prasības.
- aizsargjoslu robežas jāatzīmē zemes gabalu robežplānos un jāieraksta Zemesgrāmatā. Gadījumos, kad pārklājas vairāku veidu aizsargjoslas, spēkā ir stingrākās prasības un lielākais minimālais platums. Visu veidu rīcība šajās vietās jāsaskaņo ar ieinteresētajām personām.

Vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslām nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, tos var noteikt arī ar pašvaldību saistošajiem noteikumiem, kas izdoti to kompetences ietvaros.

Ja objektam ir noteikta aizsargjosla, tā īpašniekam ir atļauts aizsargjoslā veikt darbus, kas nepieciešami attiecīgā objekta ekspluatācijai, remontam, renovācijai un rekonstrukcijai. Par to rakstveidā jābrīdina zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vismaz divas nedēļas pirms darbu uzsākšanas, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidācijas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā.

Aizsargjoslās, kas ir lauksaimniecības zemēs, plānotie ekspluatācijas, remonta, renovācijas un rekonstrukcijas darbi veicami laikposmā, kad šīs platības neaizņem lauksaimniecības kultūras vai kad ir iespējama lauksaimniecības kultūru saglabāšana, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidācijas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā.

Pēc minēto darbu veikšanas objekta īpašniekam jāsakārto zemes platības tādā stāvoklī, lai tās būtu derīgas izmantošanai paredzētajām vajadzībām, kā arī jāatlīdzina zemes īpašniekam vai lietotājam nodarītie zaudējumi. To noteikšanu un atlīdzību veic likumos noteiktajā kārtībā vai pēc savstarpējas vienošanās.

Juridiskajām un fiziskajām personām, veicot aizsargjoslās darbus, kuru dēļ ir nepieciešams pārbūvēt objektus vai aizsargāt tos no bojājumiem, pārbūves vai aizsardzības darbi jāveic par saviem līdzekļiem pēc saskaņošanas ar attiecīgā objekta īpašnieku vai pēc savstarpējas vienošanās jāsamaksā par šiem darbiem.

Juridiskajām vai fiziskajām personām aizsargjoslās jāizpilda attiecīgā objekta īpašnieka likumīgās prasības.

Pašvaldību, atbildīgo valsts institūciju un objektu īpašnieku dienestiem kontroles un uzraudzības nolūkos atļauts apmeklēt aizsargjoslu teritorijas jebkurā laikā, iepriekš brīdinot zemes īpašnieku, bet, ja tiesības lietot zemi nodotas citai personai – zemes lietotāju.

Saskaņā ar „Aizsargjoslu likumu”, Vaives pagastā tiek noteikti šādi aizsargjoslu veidi:

a) Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas:

- virszemes ūdensobjektu aizsardzības;
- aizsargjoslas ap purviem;
- aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem;
- aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.

b) Ekspuatācijas aizsargjoslas:

- aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem;
- aizsargjoslas gar elektronisko sakaru tīkliem;
- aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem;
- aizsargjoslas gar meliorācijas būvēm;
- aizsargjoslas gar ūdensvadu un kanalizāciju tīkliem;
- aizsargjoslas gar ģeodēziskajiem punktiem;
- aizsargjoslas ap gāzes vadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām vai krātuvēm.

c) Sanitārās aizsargjoslas:

- aizsargjoslas ap kapsētām;
- aizsargjoslas ap notekūdeņu attīrīšanas iekārtām;
- aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām;
- aizsargjoslas ap veterinārās uzraudzības objektiem;

- aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm.

d) Drošības aizsargjoslas

- aizsargjoslas ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem;
- aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem, gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām;
- aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus;
- aizsargjoslas gar virszemes siltumvadiem, kuru diamters ir 400 milimetri un lielāks.

7.1.Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas.

Vides un dabas resursu aizsargjosla – teritorija, kas noteikta kā aizsargjosla ap objektiem, kas nozīmīgi no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa.

7.1.1.Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas

Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas tiek noteiktas ūdenstilpnēm, ūdenstecēm un mākslīgiem ūdensobjektiem, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, ierobežotu savu saimniecisko darbību applūstošajās teritorijās, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu.

Lauku apvidos (neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma) ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumus nosaka atbilstoši Aizsargjoslu likuma prasībām.

Ezeru aizsargjoslu platumi Vaives pagastā

Tabula Nr. 8

Nr.p.k.	Ezera nosaukums	Ezera platība (ha)	Aizsargjoslas platums
---------	-----------------	--------------------	-----------------------

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

			(m)
1.	„Mazums”	25.9	100
2.	„Dziļūksnis”	1.2	10
3.	„Kūlānu”	1.7	10
4.	„Lazdiņš”	Virs 10	50
5.	„Gaucis”	11.2	50
6.	„Raganiņš”	10	10
7.	„Rauņa”	1.5	10
8.	„Krūmiņu”	> 1.0	10
9.	„Paltes”	> 1.0	10

Mākslīgiem ūdensobjektiem (izņemot gadījumus, kad tas atrodas fiziskās personas īpašuma robežās vai kalpo ūdens novadīšanai no pieguļošās teritorijas) – teritorijas plānojumā, bet ne mazāk kā 10 metrus plata josla katrā krastā.

Minimālie virszemes ūdensobjektu (upju) aizsargjoslu platumi Vaives pagasta teritorijas plānojumā tiek noteikti:

- no 25-100 km garām ūdenstecēm – Amatas upei – ne mazāk kā 100 m plata josla katrā krastā;
- no 10-25 km garām ūdenstecēm – Vaives upe un Rauņa upe – ne mazāk kā 50 m plata josla katrā krastā;
- Ūdenstecēm līdz 10 km garumam – Rīdzenes upīte, Pelnupīte, Kaķupīte, Krīvupīte, Dzeņupīte – ne mazāk kā 10 m plata josla katrā krastā.

Ciema teritorijā ūdensobjektu aizsargjosla noteikta 10 m plata josla (Rīdzenes ezers).

Aizsargjoslas platumu nosaka, ņemot vērā gada vidējo ūdens līmeni, bet, ja skaidri izteikts stāvs pamatkrasts – no tā augšējās krants.

Ja krastu veido vienlaidu dambis, aizsargjosla tiek noteikta līdz dambja ārējās nogāzes pakājei, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

Visi aizsargjoslas noteikumi attiecināmi arī uz teritoriju starp ūdens līmeni un vietu, no kuras mēra aizsargjoslas platumu.

7.1.2. Aizsargjoslas ap purviem

Aizsargjoslas ap purviem tiek noteiktas, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un stabilizētu mitruma režīmu meža un purvu saskares (pārejas) zonā.

Minimālie aizsargjoslu platumi ap purviem tiek noteikti:

- 10 līdz 100 hektāru lielām platībām – 20 metru josla;
- par 100 hektāriem lielākām platībām – 50 metru josla meža augšanas apstākļu tipos uz sausām, nosusinātām, slapjām minerālaugsnēm un nosusinātām kūdras augsnēm un vismaz 100 metru josla meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām kūdras augsnēm.

Vaives pagasta teritorijas plānojumā tiek noteikta 50 metru plata aizsargjosla ap Pieņu purvu uz 20 metru plata aizsargjosla ap Krievu purvu, kas atrodas pagasta dienvidu daļā, Vaives upes ielejā ir nelieli avotu purviņi, tas ir ap avotiem izveidojusies purvu veģetācija ar savdabīgām augu sugām.

7.1.3. Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem

Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem tiek noteiktas, lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību un saglabāšanu, kā arī samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz nekustamiem kultūras pieminekļiem.

Metodikas projektu, pēc kuras nosaka aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem, izstrādā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija saskaņā ar kultūras pieminekļu aizsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem. Ja aizsargjosla (aizsardzības zona) ap kultūras pieminekli nav noteikta īpaši, tās minimālais platums ir lauku apvidos – 500 metru.

Vaives pagastā tiek noteikta 500 m aizsargjosla ap Valsts un vietējās nozīmes kultūras un arhitektūras pieminekļiem. Aizsardzības numurs norāda kultūras pieminekļa kārtas numuru uzskaites reģistrā.

Kultūras pieminekļu aizsargjoslu platums Vaives pagastā

Tabula Nr. 9

Statuss	Valsts aizsardzības numurs	Pieminekļa veids	Pieminekļa nosaukums	Aizsargjosla (m)
Valsts nozīmes	599	Arheoloģija (pilskalns)	Sārumu pilskalns	500

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

Valsts nozīmes	598	Arheoloģija	Pūtēju senkapi (Rijas kalns)	500
Vietējās nozīmes	597	Arheoloģija	Kalna Mieriņi viduslaiku kapsēta (Kungu kapi)	500
Vietējās nozīmes	600	Arheoloģija	Veclejas Daudzieši viduslaiku kapsēta (Mēra kalniņš)	500
Vietējās nozīmes	595	Arheoloģija	Kalauzu viduslaiku kapsēta (Miroņu kalniņš)	500
Vietējās nozīmes	596	Arheoloģija	Kalauzu senkapi	500
Valsts nozīmes	593	Arheoloģija	Šķesteru senkapi (Miroņu kalniņš)	500
Vietējās nozīmes	628	Arheoloģija	Vengāru (Vengeru) viduslaiku kapsēta	500
Vietējās nozīmes	601	Arheoloģija	Veitu viduslaiku kapsēta I (Poļu kalns)	500
Vietējās nozīmes		Arheoloģija	Veitu viduslaiku kapsēta III (pagraba vieta)	
Vietējās nozīmes		Arheoloģija	Veitu viduslaiku kapsēta II (Krievu kalns)	
Vietējās nozīmes	594	Arheoloģija	Jaunītes viduslaiku kapsēta	500

Cēsu rajona Vaives pagasta teritorijas plānojuma galīgā redakcija

Valsts nozīmes	505	Arheoloģija	Kampu senkapi	500
Valsts nozīmes	6280	Arhitektūra	Veismaņu muižas apbūve	500
Valsts nozīmes	6281	Arhitektūra	Veismaņu muižas muižnieku dzīvojamā māja	500
Valsts nozīmes	6282	Arhitektūra	Veismaņu muižas muižkunga māja	500
Vietējās nozīmes	6283	Arhitektūra	Modernieka māja	500
Valsts nozīmes	6284	Arhitektūra	Saimniecības ēka	500
Valsts nozīmes	6285	Arhitektūra	Klēts	500
Vietējās nozīmes	6286	Arhitektūra	Klēts, veļas žāvētava, pagrabs	500
Valsts nozīmes	6287	Arhitektūra	Magazīna	500
Vietējās nozīmes	6288	Arhitektūra	Veismaņu muižas brūzis	500
Valsts nozīmes	6289	Arhitektūra	Ratnīca	500
Vietējās nozīmes	6290	Arhitektūra	Rija	500
Valsts nozīmes	6291	Arhitektūra	Stallis	500
Valsts nozīmes	6292	Arhitektūra	Aitu kūts, vēlāk kalpu māja	500
Valsts nozīmes	6293	Arhitektūra	Kūtis	500

Valsts nozīmes	6294	Arhitektūra	Muižas parks	500
----------------	------	-------------	--------------	-----

Vaives pagastā vietējās nozīme kultūras piemineklis, kuram netiek noteikts īpašs aizsardzības statuss un aizsargjosla – Vaives pagasta padomes ēka „Kaķukrogs” – datēta ap 1863. gadu.

Lai veiktu jebkāda veida zemes darbus arheoloģijas vai arhitektūras pieminekļu teritorijā vai aizsardzības zonā, nepieciešams Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas saskaņojums.

7.1.4. Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām

Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām nosaka, lai nodrošinātu ūdens resursu saglabāšanos un atjaunošanos, kā arī samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz iegūstamo ūdens resursu kvalitāti visā ūdensapgādes ekspluatācijas laikā (ne mazāk uz 25 gadiem).

Ap ūdens ņemšanas vietām nosaka stingra režīma, kā arī baterioloģisko un ķīmisko aizsargjoslu. Urbumiem, akām un avotiem, kurus saimniecībā vai dzeramā ūdens ieguvei izmanto savām vajadzībām individuālie ūdens lietotāji (fiziskas personas), aizsargjoslas nenosaka, ja ir veikta labiekārtošana un novērsta notekūdeņu infiltrācija un ūdens piesārņošana.

Aizsargjoslas ap centralizētās ūdens ņemšanas vietām aprēķina, ņemot vērā ūdens ņemšanas vietas dabiskos apstākļus un prognozējamo ūdens patēriņu. To noteikšanu regulē 20.01.2004. MK noteikumi Nr. 43 „Aizsargjoslu ap ūdens ņemšanas vietām noteikšanas metodika”.

Ja centralizētajai ūdensapgādei tiek izmantots gruntsūdeņu (neaizsargāts) ūdens horizonts vai pazemes ūdens krājumu mākslīgas papildināšanas metode, stingrā režīma aizsargjoslu aprēķina tā, lai nodrošinātu ūdens filtrācijas laiku no aizsargjoslas robežas līdz ūdens ieguves urbumiem ne mazāk par gadu. Stingrā režīma aizsargjosla domāta pazemes ūdeņu aizsardzībai no tiešas piesārņojuma iekļūšanas urbumā.

Bakterioloģiskā aizsargjosla paredzēta pazemes ūdeņu aizsardzībai no bakterioloģiskā piesārņojuma. Šajā joslā aizliegts izdarīt sanitārās labiekārtošanas pasākumus – ierīkot kanalizācijas ūdeņu nosēdlaucus vai filtrācijas laukus, iekārtot kapus, lopu kapsētas, apūdeņojamos laukus, skābsiena bedres, lopkopības fermas u.c. objektus, kas veicina pazemes ūdeņu bioloģisko piesārņošanu, kā arī lietot mēslojumus un ķīmiskās indes un veikt rūpniecisku meža izciršanu un citus darbus.

To aprēķina tā, lai nodrošinātu mikroorganismu dzīvotspējas izbeigšanos ūdens dabiskās plūsmas laikā līdz ūdens ņemšanas vietai, kur mikroorganismu izdzīvošanas laiks ir noteikts:

- 400 diennaktis, ja nav dabiski aizsargāts ūdens horizonts;
- 200 diennaktis, ja ir dabiski aizsargāts ūdens horizonts.

Ķīmiskā aizsargjosla paredzēta pazemes ūdeņu aizsardzībai no ķīmiskā piesārņojuma. To aprēķina tā, lai nodrošinātu, ka ūdens ņemšanas vietā ekspluatācijas laikā ķīmiskais piesārņojums nav iespējams. Pazemes ūdens ņemšanas vietu bakterioloģiskajā un ķīmiskajā aizsargjoslā papildus iekļauj virszemes ūdenstilpnes un ūdensteces, ja tās ir ūdens horizonta infiltratīvās barošanās avots. Artēziskajiem urbumiem atkarībā no patērētā ūdens daudzuma (m³/diennaktī) tiek aprēķinātas un noteiktas aizsargjoslas.

Vaives pagasta teritorijā esošo artēzisko urbumu saraksts ar ūdensapgādes urbumu raksturojumu un aprēķinātām aizsargjoslām.

Tabula Nr. 10

N.p.k.	Adrese	DB Nr	X LKS92	Y LKS92	Dziļums	Urbšanas gads	Aizsargjoslu veidi	Platum s m
1	Rāmuļu skola- internāts	14045	6341918	585511	210	1972	stingrā	10 m
2	Centrs II Rīdzene	14307	6347316	585884	65	1991	stingrā baktereoloģiskā ķīmiskā	10m 655 m 10 m
3	ferma "Ziedi"	17627	6349323	579932,7	110	1966	stingrā	10m
4	ciems Krīvi	17639	6348707	579809,8	110	1967	stingrā baktereoloģiskā ķīmiskā	10m nav nepiec. 450 m
5	ferma "Daudzieši"	17640	6347133	579729,1	115	1966	stingrā	10m
		17641	6347135	582080	125	1967		
6	Vaives krējotava, Kaķukrogs	17642	6346716	582685	165	1965	stingrā	10m
7	ferma "Pauči"	17653	6347696	586502,9	60	1963	stingrā	10m

8	ferma "Ķēsas" (Ķēpas)	17666	6342765	584374	105	1965	stingrā	10m
9	"Jaunpauči"	18055	6347922	585597,5	150	1969	stingrā	10m
10	ferma "Veiti"	18067	6339918	590152,5	70	1970	stingrā	10m
11	ferma "Sostes"	18643	6350820	583268,5	220	1964	stingrā	10m
12	ferma "Slaņķi"	18645	6345391	582657,4	75	1973	stingrā	10m
13	"Rīdzene"	18951	6347533	586545,2	170	1978	stingrā	10 m
14	ferma "Mežmaļos"	20157	6349334	584944,9	210	1980	stingrā	10 m
15	ferma "Nākotne"	20159	6343728	586928	95	1980	stingrā	10 m
16	Centrs I "Rīdzene"	20254	6347305	585865	160	1983	stingrā baktereoloģiskā ķīmiskā	10m nav nepiec. 310 m
17	"Rāmuļi" (Pūtēji)	20367	6339087	592490	250	1986	stingrā	10m
18	mājas "Lejas Libertos"	20634	6351557	579755,5	30	1996	stingrā	10m
19	z/s "Lejas Krastiņi"	21237	6344214	583156	105	2004	stingrā	10m

7.2. Eksploatācijas aizsargjoslas

Eksploatācijas aizsargjosla – teritorija, kas noteikta kā aizsargjosla ap transporta, sakaru un citu komunikāciju līnijām un objektiem, lai nodrošinātu to efektīvu un drošu eksploatāciju attīstības iespēju.

7.2.1. Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem

Aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem tiek noteiktas, lai samazinātu ielu, autoceļu un dzelzceļu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinātu transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu rekonstrukcijai.

Gar ielām un autoceļiem aizsargjoslas nosaka šādi:

- **Ciemos gar ielām un autoceļiem** – teritoriju plānojumos likumā noteiktajā kārtībā un atzīmē zemes gabalu plānos kā sarkano līniju (esoša vai projektēta ielas robeža) un būvlaidi (līnija, kas nosaka attālumu no sarkanās līnijas līdz apbūvei).

- **Lauku apvidos** – aizsargjoslu platums gar autoceļiem no ceļa ass uz katru pusi ir:

- valsts galvenajiem autoceļiem – 100 m;
- valsts 1. šķiras autoceļiem – 60 m;
- valsts 2. šķiras autoceļiem un pašvaldības autoceļiem – 30 m;

Būvlaide gar valsts autoceļiem sakrīt ar aizsargjoslas platumu.

Dzelzceļa ekspluatācijas aizsargjoslas minimālais platums ir vienāds ar dzelzceļa zemes nodalījuma joslas platumu. Pilsētās un ciemos ekspluatācijas aizsargjoslas minimālais platums gar stratēģiskās (valsts) nozīmes un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpstošajiem sliežu ceļiem, izņemot tiem piegulošos vai ar tiem saistītos staciju sliežu ceļus, speciālās nozīmes sliežu ceļus, pievedceļus un strupceļus, ir 50 metri katrā pusē no malējās sliedes, gar pārējiem sliežu ceļiem – 25 metri, bet lauku apvidū ekspluatācijas aizsargjoslas maksimālais platums gar stratēģiskās (valsts) nozīmes un reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpstošajiem sliežu ceļiem, izņemot tiem piegulošos vai ar tiem saistītos staciju sliežu ceļus, speciālās nozīmes sliežu ceļus, pievedceļus un strupceļus, ir 100 metri katrā pusē no malējās sliedes, gar pārējiem sliežu ceļiem – 50 metri. Ekspluatācijas aizsargjoslas platumu šajās robežās nosaka teritoriju plānojumos likumā noteiktajā kārtībā.

Vaives pagasta teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Rīga – Lugaži un Ieriķi – Gulbene (nedarbojas kopš 1999. gada).

Vaives pagastā tiek noteiktas sekojošas autoceļu aizsargjoslas:

Valsts ceļi

Valsts galvenie ceļi

Tabula Nr. 11

Autoceļa indekss un nosaukums	Autoceļa zemes nodalījuma josla no ceļa ass līnijas	Aizsargjosla no ceļa ass līnijas
A2 Rīga-Veclaicene	25.0 vai līdz aizsargapstādījumiem vietās,	100m

(Igaunijas robeža)	kur tie izvietoti	
--------------------	-------------------	--

Valsts 1. šķiras autoceļi:

Tabula Nr. 12

Autoceļa indekss un nosaukums	Autoceļa zemes nodalījuma josla no ceļa ass līnijas	Aizsargjosla no ceļa ass līnijas
P-20 Drabeši-Cēsis-Valmiera	11 m	60 m
P-30 Cēsis-Vecpiebalga-Madona	11 m	60 m

Valsts 2. šķiras autoceļi:

Tabula Nr. 13

Autoceļa indekss un nosaukums	Autoceļa zemes nodalījuma josla no ceļa ass līnijas	Aizsargjosla no ceļa ass līnijas (m)
V 294 Cēsis-Rāmuļi-Bānūži (2.5-9.133 km)	11.0 m	30 m
V 294 Cēsis-Rāmuļi-Bānūži	9.5 m	30 m
V 295 Ģūģeri-Rīdzene	9.5 m	30 m
V-300 Drusti-Dzērbene-Skujene	9.5 m	30 m

Pašvaldības autoceļiem noteikta aizsargjosla 30 m no ceļa ass uz katru pusi.

7.2.2. Aizsargjoslas gar elektronisko sakaru tīkliem

Aizsargjoslas gar visu veidu un jebkuras piederības sakaru līnijām un to iekārtām tiek noteiktas, lai nodrošinātu to maksimālu aizsardzību no cilvēka, dabas vai citu faktoru nevēlamas ietekmes, kuras rezultātā var tikt traucēta elektronisko sakaru tīkla droša ekspluatācija, radīti zaudējumi tautsaimniecībai vai valstij.

Aizsargjoslām gar elektronisko sakaru tīkliem ir šāds minimālais platums:

- gar pazemes elektronisko sakaru tīklu līnijām un kabeļu kanalizāciju, elektronisko sakaru tīklu gaisvadu līnijām – zemes gabals un gaisa telpa elektronisko sakaru tīkla līnijas augstumā, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas elektronisko sakaru tīkla līnijas katrā pusē 2.5 metru attālumā no elektronisko sakaru tīkla līnijas vai kabeļu kanalizācijas ass;
- ap virszemes un pazemes elektronisko sakaru tīklu līniju neapkalpojamiem pastiprināšanas un reģenerācijas punktiem, kabeļu sadales skapjiem un kastēm – zemes gabals un gaisa telpa elektronisko sakaru tīkla līnijas augstumā, ko norobežo nosacīta vertikāla virsma 3 metru attālumā no pastiprināšanas punkta, kabeļu sadales skapja vai kabeļu sadales kastes vistālāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes virsmas;
- stigām mežu masīvos un stādījumos, kur koku augstums nav lielāks par 4 metriem – 2.5 metri katrā pusē no līnijas ass līdz koku zariem;
- stigām mežu masīvos un stādījumos, kur koku augstums ir lielāks par 4 metriem – 3.5 metri katrā pusē no līnijas ass līdz koku zariem;
- vietās, kur iespējami bieži koku krišanas gadījumi, stigas platums nedrīkst būt mazāks par stādījumu vidējo augstumu katrā elektronisko sakaru tīkla līnijas pusē. Atsevišķi koki vai koku grupas, kas aug stigas malās, nocērtamas, ja to augstums ir lielāks nekā koku vidējais augstums. Ja elektronisko sakaru tīkla gaisvadu līnija šķērso parkus, dārzus, dabas rezervārus, dabas lieguma vai regulējamā režīma zonas vai mikroliegumus, pēc savstarpējas vienošanās ar attiecīgajiem uzņēmumiem, organizācijām vai institūcijām atļauts noteikt mazāku stigas platumu.
- aizsargjoslas ap elektronisko sakaru tīklu radiosakaru līniju torņiem, antenu mastiem un to atsaitēm veido:
 - a) ap elektronisko sakaru tīklu radiosakaru līniju torņiem un antenu mastiem – zemes gabals un gaisa telpa torņa vai masta augstumā, ko norobežo nosacīta vertikāla virsma 1 metra attālumā ārpusē no to nožogojuma vai 5 metru attālumā no to vistālāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas, ja tornis vai masts nav nožogots;
 - b) ap elektronisko sakaru tīklu radiosakaru līniju torņu un antenu mastu atsaitēm – zemes gabals un gaisa telpa torņa vai masta augstumā, ko norobežo nosacīta vertikāla virsma 2.5 metru attālumā no atsaites projekcijas uz zemes virsmas un atsaites nostiprinājuma vietas zemē vai citā virsmā.

7.2.3. Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem

Aizsargjoslas gar visu veidu un jebkuras piederības elektriskajiem tīkliem, to iekārtām un būvēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu elektrisko tīklu, to iekārtu un būvju ekspluatāciju un drošību.

Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem veido:

1. gar elektrisko tīklu gaisvadu līnijām pilsētās un ciemos – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas abpus līnijai:
 - a) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu līdz 20 kilovoltiem – 2.5 metru attālumā no līnijas ass;
 - b) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 20 kilovoltiem līdz 110 kilovoltiem – 4 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
 - c) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 110 kilovoltiem – 8 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
- 2) gar elektrisko tīklu gaisvadu līnijām ārpus pilsētām un ciemiem, kā arī pilsētu lauku teritorijās – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas abpus līnijai:
 - a) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu līdz 20 kilovoltiem – 6.5 metru attālumā no līnijas ass;
 - b) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 20 kilovoltiem – 20 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
 - c) gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu vairāk par 110 kilovoltiem – 30 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;
- 3) gar elektrisko tīklu kabeļu līnijām – zemes gabals uz gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas kabeļu līnijas katrā pusē 1 metra attālumā no kabeļu līnijas ass. Ja kabelis atrodas tuvāk par 1 metru no ēkas vai būves, tadšajā kabeļa pusē aizsargjoslu nosaka tikai līdz ēkas vai būves pamatiem;
- 4) gar elektrisko tīklu kabeļu līnijām, kuras zem ūdens līmeņa šķērso virszemes ūdensobjektus – ūdens platība, ko visā dziļumā no ūdens virsmas līdz gultnei ietver paralēlas plaknes 100 metru attālumā katrā pusē no kabeļu līnijas ass;
- 5) ap elektrisko tīklu sadales iekārtām, fīderu punktiem un transformatoru apakšstacijām – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacīta vertikāla virsma 1 metra attālumā ārpus šo iekārtu nožogojuma vai to vislabāk izvirzīto daļu projekcijas uz zemes vai citas virsmas.

7.2.4. Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm

Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu meliorācijas būvju un ierīču ekspluatāciju un drošību.

7.2.5. Aizsargjoslas gar ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem

Aizsargjoslas gar ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem tiek noteiktas, lai nodrošinātu ūdensvadu un kanalizācijas tīklu ekspluatāciju un drošību.

Aizsargjoslām gar ūdensvadu un kanalizāciju tīkliem ir šāds platums:

- gar ūdensvadiem un kanalizācijas spiedvadiem, ja tie atrodas līdz 2 metru dziļumam – 3 metri katrā pusē no cauruļvada ārējās malas;

- gar ūdensvadiem un kanalizācijas spiedvadiem, ja tie atrodas dziļāk par 2 metriem – 5 metri katrā pusē no cauruļvada ārējās malas;
- gar pašteses kanalizācijas vadiem – 3 metri katrā pusē no cauruļvada ārējās malas.

7.2.6. Aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem

Aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem nosaka, lai nodrošinātu ģeodēzisko punktu ilgstošu saglabāšanos un stabilitāti.

Aizsargjosla ap ģeodēzisko punktu ir vienu metru plata zemes josla no ģeodēziskā punkta konstrukcijas ārējās malas.

Ar aizsargjoslām aizsargājami visā LR teritorijā atrodošies ģeodēziskie punkti, kas nostiprināti ar pastāvīgām ģeodēziskām zīmēm. Pie ģeodēziskiem punktiem pieder:

- Ø globālās pozicionēšanas punkti (GPS);
- Ø triangulācijas tīkla punkti;
- Ø poligonometrijas tīkla punkti;
- Ø nivilēšanas tīkla punkti;
- Ø gravimetriskā tīkla punkti;
- Ø astronomisko novērojumu punkti.

Vaives pagastā atrodas – triangulācijas punkti T1 klase (Cepļi, Spilvas, Smīdes);

- Ø Trinagulācijas punkti T3 klase (Pauči, Veismaņi);
- Ø Valsts pamattīkla punkts G1 klase (Kļāustes);
- Ø GPS punkti – G3 klase;
- Ø Poligonometrijas punkti.

Informācija par ģeodēziskajiem punktiem, to atrašanās vietām un zīmju konstrukciju glabājas Valsts zemes dienestā – mērniecības centra datu bāzē un rajona birojā.

7.2.7. Aizsargjoslas ap gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm

Ekspluatācijas aizsargjoslas ap gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju ekspluatāciju un drošību.

Ekspluatācijas aizsargjoslas gar gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm veido:

- gār gāzesvadiem – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass, gāzesvadam ar spiedienu;

- a) līdz 0.4 megapaskāliem – 1 metra attālumā;
 - b) vairāk par 0.4 megapaskāliem līdz 1.6 megapaskāliem – 5 metru attālumā;
 - c) vairāk par 1.6 megapaskāliem – 15 metru attālumā
- gar gāzesvadiem, kuri zem ūdens līmeņa šķērso virszemes ūdensobjektus – ūdens platība, ko visā dziļumā no ūdens virsmas līdz gultnei ietver paralēlas plaknes 100 metru attālumā katrā pusē no gāzesvada ass;
- ap gāzesvada iekārtām un būvēm – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām:
- a) ap kondensāta uzglabāšanas tvertnēm – 25 metru attālumā;
 - b) ap gāzes regulēšanas stacijām – 6 metru attālumā;
 - c) ap dabasgāzes kompresoru stacijām un dabasgāzes savākšanas punktiem – 30 metru attālumā;
 - d) ap skapjveida gāzes regulēšanas punktiem un mājas regulatoriem ar gāzes ieejas spiedienu līdz 0.4 megapaskāliem – 1 metra attālumā;
 - e) ap skapjveida gāzes regulēšanas punktiem un mājas regulatoriem ar gāzes ieejas spiedienu vairāk par 0.4 megapaskāliem līdz 0.6 megapaskāliem – 5 metru attālumā;
 - f) ap atsevišķās būvēs novietotiem gāzes regulēšanas punktiem ar gāzes ieejas spiedienu līdz 0.6 megapaskāliem – 5 metru attālumā;
 - g) ap skapjveida gāzes regulēšanas punktiem un atsevišķās būvēs novietotiem gāzes regulēšanas punktiem ar gāzes ieejas spiedienu vairāk par 0.6 megapaskāliem – 6 metru attālumā;
 - h) ap automobiļu dabasgāzes uzpildes kompresoru stacijām (AGUKS) – 25 metru attālumā;
 - i) ap pretkorozijas elektroķīmijas aizsardzības iekārtām un to anodu zemējumiem – 4 metru attālumā no iekārtas vai zemējuma kontūras;
- ap gāzes noliktavā un krātuvēm – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām:
- a) ap gāzes krātuvju urbumiem – 50 metru attālumā;
 - b) ap sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām – 100 metru attālumā;
 - c) ap gāzes balonu grupu iekārtām – 10 metru attālumā;
 - d) ap automobiļu gāzes uzpildes stacijām (AGUS_ - 10 metru attālumā;
 - e) ap sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem – 10 metru attālumā;
 - f) ap sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes pazemes cisternu (rezervuāru) grupu iekārtām – 10 metru attālumā.

Pagasta teritoriju šķērsojošiem gāzes vadiem Pleskava-Rīga un Izborska –Rīga, kā arī atzaram no maģistrālā gāzes vada uz Priekuļiem un Cēsīm ar spiedienu 1.6 megapaskāli, ekspluatācijas aizsargjosla noteikta 5 m attālumā katrā pusē no gāzes vada ass.

7.3. Sanitārās aizsargjoslas

Sanitārā aizsargjosla – teritorija, kas noteikta kā josla ap objektiem ar paaugstinātām sanitārajām prasībām. To sanitāro prasību nodrošināšana.

7.3.1. Aizsargjoslas ap kapsētām

Aizsargjoslas ap kapsētām tiek noteiktas, lai nepieļautu tām piegulošo teritoriju sanitāro apstākļu pasliktināšanos.

Vaives pagasta teritorijā ir divas kapsētas – Veismaņu un Rāmuļu. Kapsētu teritorijas ir pietiekamas, lai darbotos pašreizējā režīmā un nākamajos divdesmit gados pildītu savu funkciju. Tuvāko gadu laikā ap kapsētām nav plānota intensīva apbūve. Aizsargjoslas platums Vaives pagastā noteikts 300 metri no kapsētas ārējās malas.

7.3.2. Aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām

Aizsargjoslas ap dzīvnieku kapsētām tiek noteiktas, lai nepieļautu tām piegulošo teritoriju sanitāro apstākļu pasliktināšanos.

Vaives pagastā nav plānots rezervēt zemes dzīvnieku kapsētas ierīkošanai. Dzīvnieku kapsēta atrodas Cēsīs, Rīgas ielā 105 un pilnībā nodrošina arī pagasta vajadzības.

7.3.3. Aizsargjoslas ap veterinārās uzraudzības objektiem

Aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm

Aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligoniem, atritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm nosaka, lai nodrošinātu tām piegulošo teritoriju aizsardzību no šo objektu negatīvās ietekmes.

Aizsargjoslas platums ap atkritumu apglabāšanas poligoniem un atkritumu izgāztuvēm ir 100 m.

Aizsargjoslas platums ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu:

- lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem, kuru sadedzināšanas jauda ir, sākot no 50 kilogramiem stundā – 100 m;

- pārstrādes uzņēmumiem, kuri pārstrādā 1. un 2. kategorijas blakusproduktus – 50 m;

Aizsargjoslas platumu ap notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm nosaka atkarībā no izmantotās tehnoloģijas un ietaises tehniskā raksturojuma:

- 1) attīrīšanas ietaisēm ar slēgtu apstrādi visā ciklā (bez vaļējām virsmām notekūdeņu un dūņu uzglabāšanai vai apstrādei), kuru jauda ir lielāka par 5 kubikmetriem notekūdeņu diennaktī – 50 m;
- 2) atklātām notekūdeņu apstrādes tilpēm un slēgtai dūņu apstrādei vai slēgtai to uzglabāšanai – 100 m; (Vaives pagastā Rīdzenē un Krīvos)
- 3) atklātai notekūdeņu apstrādei un atklātiem dūņu laukiem – 200 m;
- 4) atklātiem filtrācijas laukiem – 50 m;
- 5) slēgta tipa bioloģiskajām attīrīšanas ietaisēm un tiem filtrācijas laukiem, kuros ietek attīrīts ūdens no slēgta tipa bioloģiskajām attīrīšanas ietaisēm, ja attīrīšanas ietaišu jauda nepārsniedz 15 m³ diennaktī – 2 m;

Aizsargjoslas nosaka no objekta ārējās robežas vai ārējās malas.

No 1999. gada pagasta atkritumu apsaimniekošanu, saskaņā ar individuāli noslēgtiem līgumiem veic Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija (ZAAO).

Kopš 2006. gada Vaives pagasta iedzīvotājiem ir iespēja noslēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus arī ar firmām „Jumis” un „Ragn Sells”.

7.4.Drošības aizsargjosla

Drošības aizsargjosla – teritorija, kas noteikta kā josla ap paaugstināta riska objektu. Tās galvenais uzdevums ir nodrošināt šī objekta, kā arī vides un cilvēku drošību gan to ekspluatācijas laikā, gan iespējamo avāriju gadījumā.

Drošības aizsargjoslu uzdevumi un veidi

Drošības aizsargjoslas nosaka ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārtraukšanas uzņēmumiem, ap aizsprostiem, ap vēja ģeneratoriem, gar gāzesvadiem ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem, gāzes regulēšanas stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, saķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām, gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus, kā arī gar virszemes siltumvadiem, kuru diamters ir 400 milimetru un lielāks. Drošības aizsargjoslu galvenais uzdevums ir

nodrošināt vides un cilvēku drošību šo objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību.

Ir šādi drošības aizsargjoslu veidi:

7.4.1. Aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņraža gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņraža gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām

Aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām nosaka, lai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem šo ietaišu un būvju avārijas gadījumā.

Drošības aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1.6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām veido:

1) ap gāzesvadiem, gāzes regulēšanas stacijām un gāzes mērīšanas stacijām – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass vai nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām, gāzesvadam ar diametru:

- a) līdz 300 mm – 100 metru attālumā;
- b) no 300 mm līdz 600 mm – 150 metru attālumā;
- c) no 600 mm līdz 800 mm – 200 metru attālumā.

Drošības aizsargjosla ap gāzes vadiem ir zemes gabals un gaisa telpa, ko robežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām.

Gāzes vadiem ar diametru 700 mm un spiedienu 1.6 megapaskāli Pleskava-Rīga, Izborska –Rīga, kas šķērso Vaives pagasta teritoriju, noteikta drošības aizsargjosla 200 m uz katru pusi no gāzesvada ass līnijas un gāzesvada atzaram ar diametru 200 mm un spiedienu 1.6 megapaskāli no maģistrālā gāzesvada uz Priekuļiem un Cēsīm drošības aizsargjosla noteikta 100 m uz katru pusi no gāzesvada ass līnijas.

7.4.2. Aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus

Aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus apjomos, kas pārsniedz 10 cisternas vai vagonus vienā dzelzceļa sastāvā, nosaka, lai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem avārijas gadījumā.

Aizsargjoslu platums katrā pusē dzelzceļam, pa kuru pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas vai produktus, ir no 25 līdz 100 m atkarībā no esošā un plānotā apbūves blīvuma, apkārtnes reljefa, esošām un plānotām aizsardzības ietaisēm un stādījumiem.

Dzelzceļam Rīga-Valmiera –Lugaži noteikta drošības aizsargjosla 100 m uz katru pusi no dzelzceļa līnijas.

Veicot ēku un inženierkomunikāciju projektēšanu un celtniecību, nepieciešams ievērot ar aizsargjoslu likumā noteiktos drošības aizsargjoslu platumus.

7.4.3. Aprobežojumi aizsargjoslās

Aprobežojumus aizsargjoslās nosaka „Aizsargjoslu likums” no 35.-58. pantam.

7.5. Tauvas joslas

Tauvas joslas platumu gar ūdeņiem nosaka atbilstoši, spēkā esošie likumdošanas un normatīvie akti.

Tauvas josla tiek noteikta zvejas, kuģošanas un ar tām saistīto darbību nodrošināšanai gar ūdeņu krastiem neatkarīgi no īpašuma veida, saskaņā ar Zvejniecības likumu, bet ne platāka par 40m.

Tauvas josla nav jānosaka, ja privātie ūdeņi un tiem pieguļošās sauszemes daļa pieder vienam un tam pašam īpašniekam un zvejas tiesības nepieder valstij.

Gar upēm un ezeriem tauvas josla nav jānorobežo ar speciālām zīmēm. Zemes īpašumu plānos tā apzīmējuma kā lietošanas tiesību ierobežojums.

Tauvas josla gar mākslīgi izbūvētiem kanāliem, hidrotehniskām būvēm un citām būvēm uz ūdens (mākslīgi izbūvēta tauvas josla) nosakāma saskaņā ar šo būvju plāniem. To uztur un apsaimnieko attiecīgie īpašnieki (lietotāji).

Piekrastes zemes īpašniekiem ir tiesības lietot tauvas joslu, ciktāl šīs tiesības neierobežo šis likums, citi likumi un normatīvie akti.

Tauvas joslas bezmaksas lietošana ir paredzēta:

- Ø kājāmgājējiem;
- Ø zivju resursu un ūdeņu uzraudzībai;
- Ø robežapsardzībai;

Ø vides aizsardzībai un ugunsdrošības pasākumu veikšanai.

Tikai vides aizsardzības institūciju speciāli norādītās vietās un pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku tauvas joslā ir atļauta:

Ø laivu un kuģu piestāšana, to kravu izkraušana un pagaidu uzglabāšana;

Ø laivu un kuģu pārziemošana, būve un remonts;

Ø zvejnieku apmetņu ierīkošana, atpūta, zvejas rīku žāvēšana un citas ar zveju saistītas darbības.

Dabiskās tauvas joslas platums ir:

Ø gar privāto ūdeņiem – 4m;

Ø gar publiskiem – 10m.

Tauvas joslas platumu šaurāku vai platāku var noteikt arī Zivsaimniecības pārvalde un kuģošanas vajadzībām Satiksmes ministrijas Jūrniecības departaments, tomēr nedrīkst pārsniegt 40m.

Vaives pagastā gar publisko ūdenskrātuvi Mazuma ezeru noteikta 10 m tauvas josla.

Gar privātiem ūdeņiem (upēm, ezeriem) noteikta 4 m tauvas josla.

8. TERITORIJAS PLĀNOTĀ (ATĻAUTĀ) IZMANTOŠANA

Vaives pagasta teritorijas plānojums ir izstrādāts, pamatojoties uz Vaives pagasta padomes 2004. gada 11. maija sēdes lēmumu (sēdes protokola izraksts nr. 5) "Par Vaives pagasta teritorijas plānojuma izstrādi", Vaives pagasta padomes 2006. gada 4. oktobra sēdes lēmumu (sēdes protokola izraksts nr. 11) lēmumu par „Vaives pagasta attīstības programmu”, valsts institūciju izsniegtiem nosacījumiem, spēkā esošajiem likumdošanas aktiem, izvērtējot reālos pagasta resursus un darba grupas rīcībā esošos datus un informāciju.

Pagasta teritoriju ziemeļu – dienvidu virzienā divās atšķirīgās daļās sadala Rīgas – Vecclaicenes autoceļš. Pagasta ziemeļu daļa ir pauguraina ainava, kuru daudzviet šķērso mazu upju ielejas un nelieli mežu masīvi. Relatīvi nelieli tūrumi nerada priekšnoteikumus lielu vienlaidus lauku saimniecību veidošanai. Dienvidu virzienā no Rīgas – Vecclaicenes autoceļa teritorija ir apaugusi ar mežu masīviem, starp kuriem ir tikai atsevišķas lauksaimniecībā izmantojamas teritorijas.

Vaives pagasta ziemeļu daļa atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā (GNP). Visām saimnieciskajām darbībām GNP teritorijā jāatbilst "Gaujas nacionālā parka likuma" un saistošo LR Ministru kabineta noteikumu prasībām.

Pagasta teritorijas plānojums atbilst Cēsu rajona teritorijas plānojumam un ir ievēroti Cēsu pilsētas teritorijas plānojuma noteiktie zemes lietošanas mērķi gar savstarpējo robežu ar Vaives pagastu.

Atbilstoši Valsts zemes dienesta datiem, lielākajai daļai pagasta teritorijā esošajiem zemes īpašumiem ir noteikts zemes lietošanas mērķis – lauksaimniecības zemes. Faktiski daļu no tiem aizņem lielāki vai mazāki mežu masīvi. Teritorijas plānojums, norādot pieļaujamās zemes lietošanas mērķus, vienlaicīgi ir pamatdokuments esošo (faktisko) zemes lietojumu precīzai reģistrācijai pagasta padomē un valsts zemes kadastrā.

Pagasta teritorijas plānojuma izstrādes gaitā, Vaives pagasta padomes sēdē 2006.gada 8.novembrī, (protokols Nr.12/3.0), ir apstiprinātas četru ciemu – Rīdzene, Krīvi, Rāmuļi un Mežmaļi robežas. Pielikumā pie pagasta padomes lēmuma ir robežu apraksts un kartogrāfiskais materiāls. Ciemu teritorijas ir paredzēts apbūvēt intensīvāk, veidojot relatīvi blīvu apbūvi, vienlaikus piesaistot investīciju līdzekļus esošās infrastruktūras – ielu, ūdensvada un kanalizācijas tīklu, sakaru un lietus ūdens novadīšanas sistēmu rekonstrukcijai un jaunbūvei. Teritorijas plānojumā ciemos daudzviet ir paredzēta jaukta tipa apbūve, atbilstoši definējot plānotos un atļautos zemes lietošanas mērķus. Atsevišķās ciemu daļās, pamatojoties uz jau rīcībā esošajiem datiem, ir norādīti pieļaujamie zemes lietošanas mērķi, kuri ir saistoši līdz atsevišķu, nepieciešamo detālplānojumu apstiprināšanai.

Pagasta teritorijas plānojuma galvenajā kartē – „*Vaives pagasta atļautā un plānotā teritorijas izmantošana*” ir norādīti visu pagasta teritorijā esošo zemes īpašumu pieļaujamie lietošanas mērķi. Plānotie zemes lietošanas mērķi ir noteikti ievērojot lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas un mežu masīvus.

Ievērojot pagasta esošo apbūves raksturu, vēsturiskās un dabas vērtības un tradīcijas, spēkā esošos likumdošanas dokumentus un rīcībā esošo informāciju, pagasta teritorijas plānojumā paredzēta jaukta rakstura plānotie pieļaujamie zemes lietošanas mērķi. Saimnieciski aktīvākās zonas plānojumā ir paredzētas GNP neitrālā zonā (starp Cēsu pilsētas administratīvo robežu un Cēsu apvedceļu un gar Rīgas – Vecclaicenes autoceļa dienvidu robežu (teritorija, kura tieši robežojas ar GNP). Gar Cēsu – Krīvu autoceļa rietumu robežu un uz ziemeļaustrumiem no Veismaņiem plānota intensīva dzīvojamo un sabiedrisko objektu būvniecība, lai piesaistītu cilvēku resursus pagastam. Šo teritoriju var raksturot kā pievilcīgu intensīvai celtniecībai, ko veicina Cēsu tuvums. Vienlaicīgi tas raksturojas arī ar paaugstinātu trokšņu līmeni no autoceļiem.

Uz ziemeļiem no Rīgas – Vecclaicenes autoceļa pagasta teritorijas plānojumā dominē lauksaimnieciska rakstura teritorijas, bet uz dienvidiem mežsaimniecības zemes.

Zemes lietošanas mērķi – lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes pieļauj uz katra zemes gabala vienas zemnieku sētas vajadzībām, nepieciešamo ēku un būvju celtniecību, savrupmāju vasaras mājas vai arī komercobjekta – viesu un atpūtas mājas celtniecību, kā arī atsevišķu veidu sabiedriska rakstura objektu un amatnieku saimniecības būvi.

Zemnieku sēta – zeme, ēkas vai būves, kas plānotas, izmantotas vai nodomātas zemnieku saimniecībai un ietver vienas ģimenes dzīvojamo māju ar citām saimniecības uzturēšanai nepieciešamām ēkām.

Jaunas dzīvojamās teritorijas ir plānotas teritorijās, kur esošie vidi raksturojošie faktori ir labvēlīgi šāda tipa zemes izmantošanai, kā arī respektējot pagasta teritorijas plānojuma pirmās sabiedriskās apspriešanas gaitā saņemtos ierosinājumus.

Vaives pagasta teritorijas plānojums paredz esošo sabiedrisko objektu (Krīvu un Rāmuļu skolas, Priekuļu biatlona trase, potenciāli arī Veismaņu muiža) nodrošinājumu ar atbilstošu attīstības platību. Iespējas veidot jaunus sabiedriskas nozīmes objektus plānojums paredz Cēsu tuvumā, kā arī gar Rīgas – Vecclaicenes autoceļu.

Rūpnieciskās ražošanas un komercdarbībai paredzētas teritorijas pie Cēsu pilsētas robežas un gar Rīgas – Vecclaicenes autoceļu. Pie Rīgas – Vecclaicenes autoceļa rūpnieciskās ražošanas un komercdarbības centrs veidojas ap Rīdzenes ciemu, kur esošais galveno inženierkomunikāciju nodrošinājums to netieši veicina.

Esošās satiksmes infrastruktūras: Rīgas – Vecclaicenes autoceļš un pašlaik nefunkcionējošais Ieriķu – Gulbenes dzelzceļš, sadala Vaives pagastu trīs, attīstības iespēju ziņā atšķirīgās, daļās. Ziemeļu daļā, virs Rīgas – Vecclaicenes autoceļa ir ievērojami plašākas attīstības iespējas, jo tās teritoriju šķērso asfaltētie Rīgas – Valmieras un Priekuļu – Veselavas autoceļi. Ceļu tīkls pagasta ziemeļu daļā ir pietiekams aktīvai uzņēmējdarbībai, tomēr to grants segums nepiesaista aktīvākai saimnieciskajai darbībai. Pagasta vidusdaļas ceļu tīkls ir mazāk attīstīts, ar grants segumu, kas aktīvu saimniecisku darbību stimulē tikai gar Rīgas – Vecclaicenes autoceļu. Dienvidos no Ieriķu – Gulbenes dzelzceļa ceļu tīklu var uzskatīt par neattīstītu. Šajā pagasta daļā dominē mežu masīvi. Akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” savām vajadzībām izbūvē meža ceļus, kuri nodrošina mežu apsaimniekošanu.

Primārais uzdevums ir panākt valsts 2. šķiras autoceļa Cēsis – Rāmuļi – Bānūži (V294) iesegšanu ar melno segumu (asfaltu) visā tā garumā, pagasta teritorijā. Iepriekšminētā ceļa asfaltēšana nodrošinātu optimālu satiksmi ziemeļu – dienvidu virzienā pagasta robežās ar mezglu punktu pie pagasta pašvaldības ēkas. Vienlaicīgi nepieciešams pieņemt galīgo lēmumu par bijušās Ieriķu – Gulbenes dzelzceļa līnijas teritorijas turpmāko attīstību. Iespējami un pagasta interesēm atbilstoši ir divi risinājumi: atjaunot dzelzceļu, nodrošinot arī pasažieru pārvadājumus, vai arī pa bijušā dzelzceļa trasi izbūvēt autoceļu, kurš savienotu Vaives pagasta dienvidu daļu ar Amatas novadu un Dzērbenes pagastu.

Realizējot zemes reformu Vaives pagastā, daudzos gadījumos ir vienkāršoti noteikts zemes lietošanas mērķis – lauksaimniecības zeme. Faktiski uz zemes gabala bieži atrodas arī viensētas apbūve vai mežs. Šajos gadījumos pagasta padome pati, informējot zemes īpašnieku, ierosina precizēt konkrētā zemes gabala lietošanas mērķi. Platības, kuras piekrīt atbilstošajam zemes lietošanas mērķim, nosaka

saskaņā ar zemes gabala plānu (kadastrāli uzmērīto vai ar ierādīšanas metodi izgatavoto plānu) vai arī zemes īpašnieks iesniedz pašvaldībā ar parakstu apliecinātu deklarāciju. Pagasta pašvaldība pieņem atbilstošu lēmumu, kuru nosūta zemes īpašniekam un VZD reģistrēšanai valsts zemes kadastrā.

Pašreizējais zemes īpašnieks ir tiesīgs izmantot sev piederošo zemes īpašumu netraucēti, atbilstoši zemes reformas gaitā vai ar pagasta lēmumu precizētajam zemes lietošanas mērķim. Zemes īpašniekam ir tiesības lietot sev piederošo zemi arī atbilstoši teritorijas plānojumā norādītajam, atļautajam un plānotajam zemes lietošanas mērķim. Šajā gadījumā zemes īpašnieks iesniedz pašvaldībā atbilstošu iesniegumu, kurā izsaka vēlmi grozīt esošo zemes lietošanas mērķi. Pēc atbilstoša pašvaldības lēmuma pieņemšanas, to reģistrē valsts zemes kadastrā.

Zemes gabala atsavināšanas gadījumā, jaunajam zemes īpašniekam ir saistošs teritorijas plānojumā norādītais, atļautais un plānotais zemes lietošanas mērķis.

Jebkuram zemes īpašniekam ir tiesības ierosināt, normatīvajos dokumentos noteiktajā kārtībā, grozīt viņam piederošā zemes gabala zemes lietošanas mērķi, kā arī izstrādāt atsevišķu teritoriju detaļplānus.

Detalizēti atsevišķu teritoriju apbūvi reglamentē Vaives pagasta apbūves noteikumi.

Pagasta teritorijā esošo dabas resursu un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, uzturēšana un racionāla ekspluatācija bez to īpašnieka un lietotāja godprātīgas attieksmes prasa arī ievērojamus kapitālieguldījumus, kuru atdeve var būt iespējama tikai pēc vairākiem desmitiem gadu. Līdzšinējā prakse liecina, ka tikai ar privātām investīcijām vai papildinot tās ar dažādu atbalsta vai investīciju fondu finansiālu atbalstu, ir iespējama kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, kā arī racionāla un ekonomiski rentabla teritorijas ekspluatācija.

Nepieciešama daudz lielāka ieinteresētība un finansiāls atbalsts no to institūciju puses, kuras ir noteikušas dažādus aprobežojumus nekustamajiem īpašumiem. Aprobežojoties ar dažādu regulu izstrādāšanu, to realizāciju un morālu atbalstu, pastāv risks degradēt visas iniciatīvas kultūrvēsturiskā mantojuma un dabas resursu saglabāšanā.

8.1 Īpaši plānošanas nosacījumi Gaujas nacionālā parka teritorijā

Vaives pagasts atrodas Cēsu rajona centrālajā daļā. Lauku ainavas aizsardzība un apsaimniekošana ir svarīga, lai saglabātu pagastam raksturīgākās un vizuāli augstvērtīgās ainavas. Ainava ir pašvaldības vizuālā, kultūrvēsturiskā gan arī sociālekonomiskā vizītkarte, tūrisma resursi un pagasta iedzīvotāju dzīves vide.

Vaives pagasta teritorijas plānojumā (Gaujas NP teritorijā) grafiski noteikta teritorija, kurā minimālā jaunu zemes vienību platība ir 7 ha, noteiktais ierobežojums attiecas uz teritoriju, kura iezīmēta

plānojuma grafiskajā daļā. Apbūvējot zemes vienības ir spēkā attiecīgajā zonā noteiktās prasības, izmantojot esošo pagasta resursu potenciālu, neradīt kaitējumu esošajai pagasta ainavai.

Ainaviski vērtīgās teritorija Gaujas NP ap Bumburkalnu.

No 1. uz 2. robeža iet gar Valsts autoceļa Cēsis-Rāmuļi-Bānūži (Nr. 294) kreiso pusi apm. 800 m virzienā no Cēsīm uz Vaivi līdz Vaives pagasta pašvaldības autoceļam Mežmaļi-Zeltiņi-Dzintari.

No 2. uz 3. robeža iet pa Vaives pagasta autoceļu Mežmaļi-Zeltiņi-Dzintari virzienā uz Mežmaļiem līdz robežpunktam ceļa labajā pusē ar zemes īpašumu „Mežmaļi” kad. Nr. 4290 003 0004.

3. uz 4. robeža iet pa zemes īpašuma „Jaunbumburi” kad. Nr. 4290 003 0031 ziemeļu robežu no Vaives pagasta pašvaldības autoceļa Mežmaļi-Zeltiņi-Krīvi austumu virzienā apmēram 240 m līdz robežpunktam ar „Vecbumburu” kad. Nr. 4290 003 0023 zemes īpašumu.

4. uz 5. robeža iet pa zemes īpašuma „Vecbumburi” kad. Nr. 4290 003 0023 rietumu robežu ziemeļu virzienā apm. 210 m līdz robežpunktam ar saimniecību „Meijiņas” kad. Nr. 4290 003 0042.

5. uz 6. robeža iet pa zemes īpašuma „Vecbumburi” kad. Nr. 4290 003 0023 ziemeļu robežu austrumu virzienā apm. 150 m līdz robežpunktam ar saimniecībām „Meijiņas” kad. Nr. 4290 003 0042 un „Jaunstraumes” kad. Nr. 4290 003 0080.

6. uz 7. robeža iet pa saimniecības „Jaunstraumes” kad. Nr. 4290 003 0080 rietumu robežu ziemeļu virzienā apm. 230 m līdz novadgrāvim.

7. uz 8. robeža iet pa novadgrāvi, kas kalpo kā zemes gabala robeža ar saimniecību „Straumes” kad. Nr. 4290 003 0078.

8. uz 1. robeža iet pa saimniecības „Jaunstraumes” kad. Nr. 4290 003 0008 ziemeļu robežu, ziemeļaustrumu virzienā no robežpunkta ar zemes īpašumu „Straumes” kad. Nr. 4290 003 0078 apm. 150 m līdz Valsts autoceļam Cēsis-Rāmuļi-Bānūži.

Ainaviski vērtīga teritorija Gaujas NP ap Veismaņmuižu.

No 1-2 robeža iet pa zemes īpašuma „Veismaņmuiža” kad. Nr. 4290 001 0058 ziemeļaustrumu robežu līdz zemes īpašumam „Gravas” kad. Nr. 4290 001 0080.

No 2-3 pa zemes īpašuma „Veismaņmuiža” kad. Nr. 4290 001 0058 austrumu malu virzienā uz dienvidiem līdz kontūrgrāvja līkumam.

No 3-4 pa kontūrgrāvi austrumu virzienā līdz zemes īpašumam „Gravas” kad. Nr. 4290 001 0080.

No 4-5 pa zemes īpašuma „Veismaņmuiža” kad. Nr. 4290 001 0058 austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes īpašumam „Lejas Ābelītes” kad. Nr. 4290 001 0096.

No 5-6 pa zemes īpašuma „Lejas Ābelītes” kad. Nr. 4290 001 0096 dienvidrietumu robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Veismaņmuiža-Kalējiņi-Ziemeļi.

No 6-7 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa Veismaņmuiža-Kalējiņi-Ziemeļi ceļu virzienā uz Veismaņmuižu līdz novadgrāvim ceļa labajā pusē.

No 7-8 pa zemes īpašuma Gaujas NP Vaive kad. Nr. 4290 001 0093 un „Tīrumnieki” kad. Nr. 4290 001 0072 robežu dienvidrietumu virzienā līdz robežpunktam ar zemes īpašumu „Grāvmāļi” kad. Nr. 4290 001 0071.

No 8-9 pa zemes īpašuma „Tīrumnieki” kad. Nr. 4290 001 0072 robežu rietumu virzienā apm. 180 m.

No 9-10 pa zemes īpašuma „Tīrumnieki” kad. Nr. 4290 001 0072 robežu dienvidrietumu virzienā līdz servitūta ceļam.

No 10-11 pa servitūta ceļu dienvidaustrumu virzienā līdz servitūta ceļu krustojumam uz „Krustmaļu” kad. Nr. 4290 001 0008 un „Upmaļu” kad. Nr. 4290 001 0070 zemes īpašumiem.

No 11-12 pa zemes īpašuma „Dārznieki” kad. Nr. 4290 001 0059 austrumu robežu dienvidu virzienā līdz zemes īpašumam „Indiņi” kad. Nr. 4290 001 0067.

No 12-13 pa zemes īpašumu „Dārznieki” ar kad. Nr. 4290 001 0059 un „Sietiņi” kad. Nr. 4290 0010057 dienvidrietumu robežu līdz robežzīmei ar zemes īpašumu „Āriņi” kad. Nr. 4290 001 0013.

No 13-14 pa „Āriņu” kad. Nr. 4290 001 0013 zemes īpašuma robežu līdz servitūta ceļam uz „Indiņu” mājām.

No 14-15 pa servitūta ceļu rietumu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Akmenskrogs-Priekuļu pagasta robeža.

No 15-16 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļu Akmenskrogs-Priekuļu pagasta robeža virzienā uz Akmenskrogu līdz robežzīmei ceļa labajā pusē ar „Vairogu” kad. Nr. 4290 001 0030 zemes īpašumu.

No 16-17 pa zemes īpašuma „Vairogi” kad. Nr. 4290 001 0030 robežu ziemeļrietumu virzienā līdz robežzīmei „Vecbitnieki” kad. Nr. 4290 001 0029 un „Cielēni” kad. Nr. 4290 001 0061 zemes īpašumiem.

No 17-18 pa „Vairogu” kad. Nr. 4290 001 0030 zemes īpašuma robežu ziemeļaustrumu virzienā līdz „Bitnieku” kad. Nr. 4290 001 0017 zemes īpašumam.

No 18-19 pa „Vairogu” kad. Nr. 4290 001 0030 zemes robežu dienvidaustrumu virzienā līdz zemes īpašumam „Jaunmelngalvji” kad. Nr. 4290 001 0005.

No 19-20 pa zemes īpašumu „Jaunmelngalvji” kad. Nr. 4290 001 0005 un „Trēziņi” kad. Nr. 4290 001 0113 ziemeļaustrumu virzienā līdz robežzīmes ar saimniecību „Avotiņi” kad. Nr. 4290 001 0015.

No 20-21 pa „Avotņu” zemes rietumu un ziemeļaustrumu robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Veismaņmuiža-Veismaņu kapi-Danči-Jaunžagari.

No 21-22 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa Veismaņmuiža-Veismaņu kapi-Danči-Jaunžagari, Veismaņu muižas virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Akmenskrogs-Priekuļu pagasta robeža un pāri tam līdz zemes īpašumam Gaujas NP Vaive ziemeļu robežai.

No 22-23 pa pašvaldības autoceļa Veismaņmuiža-Kalējiņi-Ziemeļi ceļu virzienā uz Kalējiņiem līdz zemes gabala „Jaunābelītes” robežzīmei kad. Nr. 4290 001 0104.

No 23-24 pa zemes īpašuma „Jaunābelītes” kad. Nr. 4290 001 0104 ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz zemes īpašumam „Ābelītes” kad. Nr. 4290 001 0095.

No 24-25 pa zemes īpašuma „Ābelītes” kad. Nr. 4290 001 0095 robežu ziemeļu virzienā līdz zemes īpašumam „Veismaņmuiža” kad. Nr. 4290 001 0108.

No 25-26 pa zemes īpašuma „Ābelītes” kad. Nr. 4290 001 0108 ziemeļu robežu virzienā uz austrumiem līdz zemes īpašuma „Veismaņmuiža” kad. Nr. 4290 001 0058 robežai.

No 26-1 pa „Veismaņmuižas” kad. Nr. 4290 001 0058 rietumu robežu līdz „Gundegu” zemes īpašumam.

Ainaviski vērtīga teritorija Gaujas NP ap Ģūģerkalnu.

1-2 robeža iet gar Valsts nozīmes autoceļa Cēsis-Madona labo malu austrumu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam uz „Pinderu” un „Nauru” mājām.

2-3 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļu līdz robežzīmei ar saimniecību „Egliši” kad. Nr. 4290 002 0105 virzienā uz „Nauriem”.

3-4 pa zemes īpašuma „Vecpinderes” dienvidrietumu robežu līdz Valsts nozīmes autoceļam Ģūģeri-Rīdzene Nr. V-295 un šķērsojot to rietumu virzienā.

4-5 pa Valsts autoceļa Ģūģeri-Rīdzene V-295 ceļa labo malu virzienā uz Rīdzeni līdz robežzīmei ar zemes īpašumu „Sūrītes” kad. Nr. 4290 002 0068 un zemes īpašumu „Lieleicēni-Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0143.

5-6 pa zemes īpašuma „Lieleicēni-Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0143 dienvidrietumu robežu līdz robežzīmei ar zemes īpašumu „Veclejas Klētnieki” kad. Nr. 4290 002 0159.

6-7 no robežzīmes ar „Veclejas Klētnieku” kad. Nr. 4290 002 0159 zemes ziemeļaustrumu stūrī ziemeļu virzienā uz „Kalna Kampu” kad. Nr. 4290 002 0150 zemes ziemeļaustrumu robežu līdz robežzīmei ar „Lejas Kampu” kad. Nr. 4290 002 0003 zemes dienvidaustrumu stūrī.

7-8 pa „Lieleicēni-Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0143 zemes gabala ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz Valsts nozīmes autoceļam Ģūģeri-Rīdzene Nr. V-295 un šķērsojot to austrumu virzienā

8-1 pa Valsts nozīmes autoceļa Ģūģeri-Rīdzene Nr. V-295 ceļa kreiso malu virzienā uz Rīdzeni līdz Valsts nozīmes autoceļam Cēsis-Madona.

Ainaviski vērtīga teritorija Gaujas NP ap Indriņkalnu.

1-2 robeža iet no „Kalna Nauru” kad. Nr. 4290 002 0054 zemes īpašuma robežzīmes (īpašuma tālākais ziemeļu punkts) dienvidaustrumu virzienā līdz Vaives pagasta ceļam uz Nauriem.

2-3 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļu uz „Nauriem” dienvidu virzienā līdz „Lejas Nauru” zemes īpašuma ziemeļu robežai.

3-4 pa zemes īpašuma „Lejas Nauri” kad. Nr. 4290 002 0045 zemes robežu austrumu virzienā līdz novadgrāvim gar meža malu īpašuma dienvidrietumu malā..

4-5 pa novadgrāvi dienvidrietumu virzienā līdz zemes īpašuma „Lejas Indriņi” kad. Nr. 4290 002 0075 robežzīmi grāvja galā.

5-6 pa meža malu dienvidrietumu virzienā līdz augstspiediena gāzes vadu trasei Pleskava-Rīga un Izborska-Rīga.

6-7 pa gāzes vadu trases Pleskava-Rīga un Izborska-Rīga aizsargjoslu līdz Valsts autoceļam Ģūģeri-Rīdzene Nr.V-295.

7-8 pa Valsts autoceļa Ģūģeri-Rīdzene (virzienā uz Rīdzeni) kreiso malu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Sūrītes-Priekuļu pagasta robeža un šķērsojot to ziemeļrietumu virzienā.

8-9 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa Sūrītes-Priekuļu pagasta robeža ziemeļrietumu virzienā uz Priekuļiem līdz zemes gabalu „Lieleicēni-Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0166 un „Jaunkalna Sostes” kad. Nr. 4290 002 0019 robežpunktam ceļa labajā pusē.

9-10 pa zemes gabala „Lieleicēni-Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0166 ziemeļrietumu robežu līdz robežzīmei ar zemes īpašumu „Sūrītes” kad. Nr. 4290 002 0068.

10-11 pa zemes gabala „Lieleicēni-Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0166 ziemeļu robežu līdz Valsts autoceļam Ģūģeri-Rīdzene V-295.

11-12 gar Valsts autoceļu Ģūģeri-Rīdzene V-295 (Rīdzenes virzienā) uz dienvidiem pa ceļa labo malu līdz punktam apm. 50 m attālumā.

12-1 robeža iet no Valsts autoceļa Ģūģeri-Rīdzene punkta ceļa labajā pusē (virzienā uz Rīdzeni) pāri ceļam austrumu virzienā līdz zemes īpašuma „Kalna Nauri” kad. Nr. 4290 002 0054 robežzīmei ceļa kreisajā pusē un tālāk pa „Kalna Nauru” zemes īpašuma ziemeļu robežu.

8.2 Teritorijas ar atšķirīgu apbūves raksturu pagasta Gaujas NP daļā.

Vaives pagasta teritorijas plānojuma grafiskajā daļā iestrādātas platības ap jau esošajiem ciemiem, kur perspektīvā paredzēta apbūve (Gaujas NP teritorijā). Ap Ģūģeriem, Mežmaļiem un Krīviem minimālā jaunu zemes vienību platība noteikta 0.5 ha. Noteiktais ierobežojums attiecas uz teritoriju

neatkarīgi no plānojumā noteiktiem zemes plānotiem un atļautiem zemes lietošanas mērķiem. Apbūvējot zemes vienības ir spēkā attiecīgā zonā noteiktās prasības.

Perspektīvā apbūves teritorija ap Mežmaļu ciemu.

1-2 robeža iet pa zemes īpašuma „Kalna Indriņi” kad. Nr. 4290 002 0012 ziemeļaustrumu robežu šķērsojot novadgrāvi, līdz mežam īpašuma austrumu pusē.

2-3 gar meža malu dienvidu virzienā līdz zemes īpašuma „Kalna Mežiņi” robežai kad. Nr. 4290 002 0199.

3-4 pa zemes īpašuma „Kalna Mežiņi” kad. Nr. 4290 002 0199 zemes robežu līdz robežzīmei ar „Mežiņu” zemes īpašumu kad. Nr. 4290 002 0065 īpašuma dienvidaustrumu stūrī.

4-5 no „Mežiņu” zemes īpašuma kad. Nr. 4290 002 0065 dienvidaustrumu stūra kupicas, dienvidrietumu virzienā pa „Vecmežiņu” kad. Nr. 4290 002 0120 zemes īpašuma robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Rīdzeņi-Luksti-Ķiršlauki.

5-6 robeža iet no Vaives pagasta pašvaldības ceļa Rīdzeņi-Luksti-Ķiršlauki punkta ceļa kreisajā malā (virzienā uz Rīdzeņiem) pāri ceļam pa zemes īpašuma „Jaunavoti” kad. Nr. 4290 002 0234 robežu rietumu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Rīdzeņi-Luksti-Ķiršlauki (līdz „Jaunavotu” zemes robežzīmei īpašuma ziemeļrietumos)

6-7 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļu ziemeļrietumu virzienā līdz Valsts autoceļam Ģūģeri-Rīdzene robežpunktam ceļa kreisajā pusē (virzienā uz Rīdzeņi)

7-8 robeža iet ziemeļrietumu virzienā no autoceļa Ģūģeri-Rīdzene (virzienā uz Rīdzeņi) un Vaives pagasta pašvaldības ceļa Rīdzene-Luksti-Ķiršlauki krustojuma pa servitūta ceļu līdz meža malai servitūta ceļa kreisajā pusē zemes īpašumā „Lejas Žagari” kad. Nr. 4290 002 0020

8-9 pa „Lejas Žagaru” kad. Nr. 4290 002 0020 meža malu dienvidrietumu virzienā līdz robežzīmei ar „Kalna Žagaru” kad. Nr. 4290 002 0039 zemes īpašumu.

9-10 pa „Lejas Žagaru” kad. Nr. 4290 002 0020 zemes īpašuma ziemeļrietumu malu līdz robežzīmei ar zemes īpašumu „Mazeicēni” kad. Nr. 4290 002 0010.

10-11 pa zemes īpašuma „Kalna Eicēni” kad. Nr. 4290 002 0049 ziemeļrietumu robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam „Krustojums pie Sūrītēm-Lieleicēni-Kalauzu Dzirnau robeža”.

11-12 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļu „Krustojums pie Sūrītēm-Lieleicēni-Kalauzu Dzirnau robeža” ziemeļaustrumu virzienā līdz servitūta ceļam uz saimniecībām „Saulgrieži” kad. Nr. 4290 002 0232 un „Kalna Indriņi” kad. Nr. 4290 002 0013.

12-13 pa servitūta ceļu dienvidu virzienā līdz robežzīmei ceļa kreisajā pusē ar saimniecību „Kalna Indriņi” kad. Nr. 4290 002 0013.

13-1 pa saimniecības „Kalna Indriņi” kad. Nr. 4290 002 0013 ziemeļaustrumu robežu līdz valsts autoceļam Ģūģeri-Rīdzene un pāri ceļam pa „Kalna Indriņu” zemes gabalu ar kad. Nr. 4290 002 0012 ziemeļaustrumu robežu līdz saimniecībai „Veclejas Pauči” kad. Nr. 4290 002 0035 robežzīmei.

Perspektīvā apbūves teritorija ap Ģūģeriem.

1-2 robeža iet pa Valsts autoceļa Cēsis-Madona ceļa labo malu (virzienā uz Madonu) līdz Valsts autoceļam Ģūģeri-Rīdzene (V-295) punktam ceļa labajā pusē (virzienā uz Rīdzeni).

2-3 pa Valsts autoceļa Ģūģeri-Rīdzene labo malu dienvidu virzienā (virzienā uz Rīdzeni) līdz zemes īpašuma „Lejas Kampas” kad. Nr. 4290 002 0003 robežzīmei ceļa labajā malā.

3-4 pa zemes īpašuma „Lejas Kampas” kad. Nr. 4290 002 0003 dienvidrietumu malu līdz robežzīmei ar zemes īpašumu „Kalna Kampas” kad. Nr. 4290 002 0150.

4-5 pa zemes īpašuma „Kalna Kampas” kad. Nr. 4290 002 0150 īpašuma malu dienvidu virzienā līdz zemes īpašuma „Lieleicēni Viduskampas” kad. Nr. 4290 002 0143 robežzīmei.

5-6 pa zemes īpašumu „Kalna Kampas” kad. Nr. 4290 002 0150, „Vidus Kampas” kad. Nr. 4290 002 0233 un „Gala kampas” kad. Nr. 4290 02 0155 dienvidrietumu robežas līdz servitūta ceļam uz „Gala Kampu” un „Lejas Kampu” mājām.

6-7 pa servitūta ceļu dienvidrietumu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Kalna Sostes-Kampas-Ģūģeri (autoceļš Cēsis-Madona).

7-8 pa zemes īpašuma „Gala Kampas” ar kad. Nr. 4290 002 0212 ziemeļrietumu un ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz zemes īpašuma „Kastes Ģūģeri” kad. Nr. 4290 002 0185

8-1 pa zemes īpašumu „Kastes Ģūģeri” kad. Nr. 4290 002 0185 un „Jaunģūģeri” kad. Nr. 4290 002 0147 ziemeļaustrumu robežu līdz Valsts autoceļam Cēsis-Madona.

Perspektīvā apbūves teritorija ap Krīvu ciemu.

1-2 robeža apm. 140 m pa servitūta ceļu dienvidaustrumu virzienā līdz zemes īpašumam „Āriņi” ar kad. Nr. 4290 001 0013.

2-3 pa zemes īpašuma „Saulaines” ar kad. Nr. 4290 001 0016 robežu dienvidu virzienā līdz zemes īpašumam „Ziedi” ar kad. Nr. 4290 003 0139.

3-4 pa zemes īpašuma „Saulaines” kad. Nr. 4290 001 0016 dienvidu robežu rietumu virzienā līdz Vaives pagasta ceļam Akmenskrogs-Veismaņi-Priekuļu pagasta robeža, šķērsojot ceļu līdz punktam ceļa labajā malā (virzienā uz Akmenskrogu).

4-5 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa labo pusi dienvidu virzienā (virzienā uz Akmenskrogu) līdz iedomātam punktam ceļa labajā pusē.

5-6 robeža iet no Vaives pagasta pašvaldības ceļa Akmenskrogs-Veismaņi-Priekuļu pagasta robeža pāri ceļam dienvidaustrumu virzienā pa zemes īpašumu „Eglaines” kad. Nr. 4290 003 0030 un „Kalna Ķiberi” kad. Nr. 4290 003 0068 robežu līdz Krīvupītei.

6-7 pa Krīvupīti austrumu virzienā līdz „Lejas Ķiberu” kad. Nr. 4290 003 0014 robežzīmei ar zemes īpašumu „Atpūtas” kad. Nr. 4290 003 0026.

7-8 pa „Lejas Ķiberu” kad. Nr. 4290 003 0014 austrumu robežu dienvidu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam Krīvi-Atpūtas.

8-9 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļu rietumu virzienā līdz Krīvu ciemā esošā „Mežiņu” kad. Nr. 4290 003 0071 īpašuma robežai (skatīt ciema robežu aprakstu).

9-10 robeža iet pa Krīvu ciema robežām (skatīt plānojuma grafisko daļu „Krīvu ciema robežu plāns”)

10-11 perspektīvā ciemata robeža iet rietumu virzienā pa zemes īpašumu „Jaunkalni” kad. Nr. 4290 003 0027, 4290 003 0028, 4290 003 0132 un „Kundziņu” kad. Nr. 4290 003 0109 zemes robežām līdz zemes īpašuma „Jaundzintari” robežzīmei.

11-12 pa zemes īpašumu „Kundziņi” kad. Nr. 4290 003 0109, „Sauleskalni” kad. Nr. 4290 003 0083 un „Jaundzintari” kad. Nr. 4290 003 0024 rietumu robežu līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam „Mežmaļi-Zeltiņi-Dzintari”.

12-13 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa „Mežmaļi-Zeltiņi-Dzintari” labo malu (virzienā uz Dzintariem) līdz Valsts autoceļam Cēsis-Bānūži.

13-14 pa Valsts autoceļa Cēsis-Bānūži labo malu (virzienā uz Bānūžiem) līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam uz „Dzintariem”.

14-15 no Vaives pagasta pašvaldības ceļa uz „Dzintariem” pāri Valsts autoceļam Cēsis-Bānūži austrumu virzienā līdz Ziedu Grāvja līkumam un robežpunktam ar zemes īpašumu „Rūķīši” kad. Nr. 4290 003 0033.

15-16 pa Ziedu Grāvi ziemeļu virzienā līdz „Ziedu” kad. Nr. 4290 003 0073 un „Rūķīšu” kad. Nr. 4290 003 0033 robežpunktam apm. 200m.

16-17 pa zemes īpašuma „Ziedi” kad. Nr. 4290 003 0073 ziemeļu robežu austrumu virzienā līdz robežpunktam ar „Ielaiņu” zemes īpašumu kad. Nr. 4290 003 0066.

17-18 pa „Ielaiņu” kad. Nr. 4290 003 0066 zemes īpašuma rietumu malu ziemeļu virzienā līdz „Lazdaiņu” zemes īpašuma kad. Nr. 4290 001 0062 robežai.

18-19 pa „Ielaiņu” kad. Nr. 4290 003 0066 zemes robežu dienvidaustrumu virzienā līdz Vaives pagasta pašvaldības ceļam „Akmenskrogs-Veismaņi-Priekuļu pagasta robeža” un šķērsojot to līdz punktam ceļa kreisajā pusē (virzienā uz Akmenkrogu).

19-1 pa Vaives pagasta pašvaldības ceļa kreiso pusi (virzienā uz Akmenkrogu) līdz servitūta ceļam uz zemes īpašumiem „Āriņi” kad. Nr. 4290 001 0013 un „Indiņi” kad. Nr. 4290 001 0067.

8.3 Teritorijas, kurām ir nepieciešams izstrādāt detālplānojumus

Vaives pagasta teritorijas plānojuma izstrādes brīdī pagastā nav teritoriju, kurām ir izstrādāti detālplānojumi.

Pagasta teritorijas plānojums nenosaka teritorijas, kurām ir nepieciešams izstrādāt detālplānojumus. Spēkā esošie likumdošanas akti paredz kārtību, kādā nepietiekamas pagasta teritorijas plānojuma detalizācijas gadījumā, izstrādā detālplānojumu, kura izstrādes mērķi, saturu un apjomus katrā atsevišķā gadījumā nosaka pagasta pašvaldības apstiprināts darba uzdevums, kārtībā, kuru reglamentē spēkā esošie likumdošanas akti.

Detālplānojumu var izstrādāt vienam vai vairākiem zemes gabaliem, vai arī pagasta pašvaldības lēmumā definētai teritorijai.

Pagasta padome, pieņemot lēmumu par detālplānojuma izstrādes uzsākšanu, vienlaicīgi apstiprina atbilstošu darba uzdevumu. Darba uzdevumā, papildus normatīvajos aktos un pagasta apbūves noteikumos noteiktajam, jādefinē prasības jaunās apbūves elementiem un apbūves noteikumu detalizācijas pakāpi.

Detālplānojumi nepieļauj iespēju grozīt pagasta teritorijas plānojumā noteikto atļauto zemes izmantošanu un šīs izmantošanas aprobežojumus.

9. IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. 2000. gada Tautas skaitīšanas dati, LR Centrālā statistikas pārvalde, Rīga 2001.g.
2. Ainavu plānošana, apsaimniekošana un aizsardzība lauku pašvaldībās, VARAM, Rīga, 2001.g.
3. Apdzīvojuma struktūras attīstība, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2000.g.
4. Atkritumu apsaimniekošana, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2000.g.
5. Brangulis A., Juškevics V. u.c. Latvijas ģeoloģiska karte, mērogs 1: 200000. Paskaidrojuma teksts un kartes. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 2000.,68.lpp.
6. Cēsu grāmata, 2001.g.
7. Enciklopēdija „Latvijas pagasti”, Rīga
8. Gaujas nacionālā parka dabas aizsardzības plāns, Valsts meža dienests&Holsteinborg Consult, 1999.g.
9. Kalniņš M. (Red.) Gaujas ūdens ilglaicīga piesārņojuma noteikšana, Rīga, Rīgas dabaszinību skola, 1999.g.
10. Latvijas daba, izdevniecība „Latvijas enciklopēdija”, Rīga

11. Latvijas Vides aģentūras datu bāze, www.lva.gov.lv
12. Latvijas zemju robežas 1000 gabalos, Latvijas Vēstures institūta apgāds, Rīga 1999
13. Cēsu rajona teritorijas plānojums
14. Lauksaimniecības nozares attīstība. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2000.g.
15. Meža statistika 2004, valsts Meža dienests
16. Nikodemus O., Cēsu rajona ainavas 2001.g.
17. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai nr. 100, 25.03.2004.g.
18. Transporta nozares attīstība, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 1999.g.
19. Tūrisma nozares attīstība, VARAM, 1999.g.
20. Turlajs J. un Millinš G., Latvijas apdzīvotās vietas, Rīga, 1998.g.
21. Valsts statistiskais pārskats par gaisa aizsardzību „Nr.2-Gaiss”
22. Vidzemes plānošanas reģiona telpiskas struktūras plāns, Vidzemes attīstības aģentūra&Rietumflandrijas pašvaldības institūcija, 2004.
23. Ziemeļvidzemes reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Cēsu nodaļas informācija, 02.07.2004.
24. www.lmt.lv
25. www.tele2.lv
26. www.csb.gov.lv
27. Priekuļu pagasta teritorijas plānojums
28. Amatas novada teritorijas plānojums
29. LR oficiālais laikraksts „Latvijas Vēstnesis”
30. Laikraksts „Druva”
31. Cēsu rajona pilis un muižas stāstos, nostāstos un spoku stāstos
32. Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņas
33. Cēsu Zonālā Valsts arhīva izziņas.

